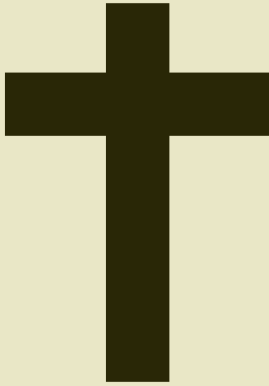

Lukri Né Kena

Wagi: Lukri Né Kena Portions

Lukri Né Kena
Wagi: Lukri Né Kena Portions
Luk long tokples Wagi long Niugini

copyright © 2016 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Wagi

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-12-01

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 3 Feb 2023 from source files dated 29 Jan 2022

6967869f-9588-59ed-91d2-0158edb59705

Contents

LUK	1
---------------	---

LUK

Né Ura Koptak

Lukri Né ge danah wénih Luk qe yan. Nug ge dokta am Grikrer. Nug danah nusgur am danah lawardi Tiwur pi dosi qe ole olag mére mérigri né ene yan. Tiwurdi Né os ge wénih Aposel qe ole Luk nug yan. Lukri Né e owa ge Luk Yesus kérdi wan ewa uríyan qeri yan: Nug oun os gattu owa de qe mariko peko buliko ow Tiwurdi uhríbak érudigri uríyan (19:10). Yesus danahas kunum asilag kug owari buliko diardigri uríyan (2:10; 2:30-32; 3:6; 24:47). Né Kena enewa, ig Yesusri o mousak hipunin danahas dilag nie qe ewqétu (6:20; 7:22; 14:11-13; 21:1-4). Ig nug o mousak as dilag qe ewqétu (né ene sillah 7:11-17; 8:2-3; 10:38-42; 13:10-13; 21:1-4; 23:27-31). Am nug o mousak nir nounu dilag qe ole ewqétu (né ene sillah 8:41-42; 54-55; 9:38-42; 9:46-48; 18:15-17).

Lukri Né Watiak

1. Né digumak (1:1-4)
2. Le Luarak danah Yon memnak am Yesus ole (1:5—3:20)
3. Yesus kekuak diguman (3:21—4:13)
4. Yesus Galili kekuan (4:14—9:50)
5. Yesus kekolle Yerusalem atan (9:51—19:27)

6. Kuha usih qe owa Yerusalem kef ban (19:28—23:56)
7. Yesus buliko fou meko asko am bégur gumarko wanan (sapta 24)

Né Digumak

¹ O danah naři Tiofilus, danah kuřum la os ag tatam keř keř ig gamnigwa beko atan qeri né ene yeg. ² Ag né qe danahas ig mariweg duet qe sillah ole yeg. Danahas qe digumakwa Yesus keř keř sew amlagwa peg qe, dimba ag Tiwurdi Néři kuak danah beg. ³ Da Luk da né qe digumakwa arereg ban qe peko kepařko kouturin. Qeri da ole né ene keř keř kunum ban qe dimlamurko yarildi kena elle qe yin. ⁴ Danah naři Tiofilus, na né ismireg qe, né mére qe doka ot mourdig.

Le Luarak Danah Yon Memnakri Né

⁵ Sén qewa Herod* nug king delle Yudia gumewew, pris† os wénih Sakaraia daré. Nug pris ameg Abiya qewari, am nug waw Elisabet ole a olele pris Aron fuřuh. ⁶ A olele Nařinahři Řo am Né ole kunum dimlamurdap, qeri ge Tiwur a danahas mangunah qere pían. ⁷ Gam a keinmanah am a nir kawa, kérdi Elisabet nug owa nir kawa. ⁸ Sén os pris ameg Sakaraia nug daré ole qe asilag sén kekuakri

* 1:5 1:5 Herod ene Herod king dewew Yesus katleg ole qe memeg. † 1:5 1:5 Tiwur am danahas ole gamlagwa Tiwurdi ofa mak danah

dewew ge, deŕ os pris Sakaraia nug Tiwur nohwa kekuan. ⁹ Pris ag koulagwa wenlag ker masawa yeksi tourweg ge, Sakaraia wénih ban. Wénih bew ge, nug keprurweg Tiwur Lougwa noko ker ahu os kew kas murdig kena ole Tiwurdi mandigri nuan. ¹⁰ Ker ahu os kew kas murdig kena be ole ge nug manewew ge, danahas kunum dimdim qagleksi unuqoreg. ¹¹ Sén qewa Tiwurdi doup Sakaraia gumurko doko, qaréw ker ahu os murdig kena ole aŕelle dian ge séku kenariwa sirko dian. ¹² Dewew ge, Sakaraia aminko doup ge peko ge, nug wawtuŕko ole faŕan. ¹³ Gam Tiwurdi doup amegwa anan. "Sakaraia, na aw faŕwen. Tiwur unuqorak nasip duan. Na wat Elisabet nug nir danah memanko mirdig, am na nir ge wénih Yon kataŕ. ¹⁴ Geisah nug dow, na ot gamag naŕi asdig. Am nug durig qeri danahas la kuŕum ole olag gamag asdig. ¹⁵ Keŕdi nug Tiwur nohwa danah wénih ole darig. Nug wain am le gagrag la ge ole ospi lew, am nug anig owa niewew, sén qewa ole Koulli Gun nug ole wittew dessa omaldig. ¹⁶ Nug anuqko Israel danahas kuŕum omlarew ag olag buliew asilag Naŕinah Tiwur gumdeksi dolag. ¹⁷ Profet† Elaisa gagragsak morew kekuan ge sillah Yon Naŕinah noh

oko anuqko attig. Atewew ge, nug sew nir memelgar ole ag olag usih nirig. Am nug danahas Tiwur nohwa tapewnak sési ge omlarew olag buliew Tiwur o nie sillah diakri dahmelag. Qewa ge, nug sew Naŕinah uŕirigri qeri danahas olag bawressi dalag," eko anan. ¹⁸ Sakaraia Tiwurdi doup koŕmoran, "Da ge areg ol meŕe mérig? Keŕdi da wal ole i keinmanah am i nir ole makri sén eŕtan." ¹⁹ Tiwurdi doup nug koŕewa oko anan, "Da doup Gebrel. Da Tiwur nohwa deina ole. Nug da meŕilew nasip né kena ene oko na amenwa andildi uŕiyém. ²⁰ Na doka koutor. Gei ole na né kaŕdew né ospi mariwen, keŕdi na dasil né ot meŕe pi mé. Na dawew atew nir nasip dow am bulika né maririp. Da keŕ aném ge sén nusig morakwa bérig." ²¹ Sén qewa danahas Sakaraia dimdim bérigri ameg méksi dessi dahmak kuŕum og. "Aregri Tiwur Lougwa gun awen owa wagannah de?" ²² Sén nug dimdim ban ge, nug né mariakri olele kawa. Ag nug Tiwur Lougwa kowol os pian ge, nug ewegwa ih sew peksi olag mouran, keŕdi nug né kaŕdan. ²³ Nug pris kuakri sén nusig ge malako ge, buliko lougwa atan. ²⁴ Qe dimba ge, waw Elisabet o ole meko, nug kalam tanig ole ge louw ih daré. ²⁵ Elisabet anan, "Naŕinah dasil o niew,

† 1:17 1:17 Tiwurdi né oko mariak danah

nug sew da nir ole mein. Géri danahas nolagwa úra nak dorém ge, nug sew kawa man."

Yesus Memnakri Né

²⁶ Kalam 6 qere Elisabet nirdi weiewew, Tiwur doup nusig wénih Gebrel qe meforew taun nagur wénih Nasaret qewa atan. Taun qe Galili atu owa de. ²⁷ Tiwurdi doup nug Tiwurdi né oko as magun os danah ole ospi weiyes ole qe dowá atan. Nug danah os wénih Yosep king Dewit fuúhwari qeri féq orweg. As magun qe wénih Maria. ²⁸ Tiwurdi doup nug gumurko atko amegwa anan, "Maria, na kena te dana? Tiwur nasip o naíri nie. Tiwur na ole dasa." ²⁹ Maria doupri né qe doko wawtuírko katat qew ge dahman, "Keír digurinah né ene ané." ³⁰ Gam Tiwurdi doup anan, "Maria, na aw farwen. Tiwur nasip o nie. ³¹ Geisah na ot ole meka nir danah os memanka am nug wénih Yesus kataf. ³² Tiwur sew nug binag naíri ole bérig am nug wénih Tiwur Karannah Bega éksi anlag. Naírinah Tiwur sew nug king beko alag dugiah Dewit king daré sillah darig. ³³ Nug Yakop fuúh gumarelle king sansan darig. Kingdom nusig ge ospi kawa mew," eko anan. ³⁴ Maria Tiwurdi doup amegwa anan, "Da danah ole ospi weiyer gam, aregnah kowol qere dagnéwa bérig?" ³⁵ Tiwurdi doup koírewa oko anan,

"Koulli Gun neko na tonirew gagragsak Tiwur Karannahri na qanírdig. Qeri nir gunnah na memandip qe wénih Tiwur Bega éksi anlag. ³⁶ Na doka koutor. Na liap Elisabet ole nug keinmanah, nug owa nir kawa éksi andéw, gam gei nug kalam 6 qere nirdi weiye, géri nug nir ole darig. ³⁷ Keírdi Tiwur nug keír os sakri ane ge, qe mou bérig." ³⁸ Maria Tiwurdi doup koírewa oko anan, "Da Naírinahri kuak as, na né anam qe sillah bar." Qere anew ge, Tiwurdi doup nug munurko atan.

Maria Elisabet Perig Atan

³⁹ Qe dimba wagam ole kawa, Maria bawarko usihri teko Yudia atu owa taun os qoukuwa, Sakaraia Elisabet ole des qewa atan. ⁴⁰ Atko Sakaraia lougwa wanew Elisabet peko sumdew ge, Maria ole Elisabet sumdan. ⁴¹ Sumdewew ge, nir Elisabet owa nian qe ole kawqan. Koulli Gun Elisabet wittew dessa dahmak moran. ⁴² Elisabet qalko Mariari anan, "Tiwur na as la kunum érarak wittak kena miran, am Tiwur nir na otwa nie qe wittak kena moran. ⁴³ Da ol gamagnah ase, keírdi Naírinah dasil anig peírdirigi uíriyé. ⁴⁴ Na sumram qe dueppi ole nir da olwa ene gamag asew kawqé. ⁴⁵ Tiwur na wittak miran, keírdi na nug anan qe beko mou murdirigi ot meíre

man," eko Elisabet Maria anoran.

Mariari Kasi

⁴⁶ Maria anan, "Da ol dahmak ole kunum Nařinah morko binag meina. ⁴⁷ Da Tiwurdi ol gamag naři ase, keřdi nug da hipunin dasil noř uwindi seko buliko wiřan. ⁴⁸ Da Tiwurdi kekuak as sam, gam nug da dahmiřko koutoran. Qeri gei digumak am dimba dimba ole danahas anlag, 'Tiwur as qe wittak kena moran,' ěksi anlag. ⁴⁹ Keřdi Tiwur Gagragsak Digu, nug dagrowa kowol danah sakri kawa qe sew ban. Nug wėnih gunnah. ⁵⁰ Nug sew danahas nug fařursi ole qe ag alalgar dugialgar ole ag nusig o duak owa dalag. ⁵¹ Nusig gagragsakwa kowol danah sakri kawa qe san. Nug sew danah ag agėgė binlag meg qe kum qėtieg. ⁵² Nug king binlagri serėw qe dilag gagragsak sew kawa meweg, am danah binlag kawa sam darėw qe sew ag nug nohwa naři beg. ⁵³ Nug danahas ke kawa qe ke kena nusigwa beganan am sew danahas kehlak ole qe ewlag sam qere ateg. ⁵⁴⁻⁵⁵ Nug kuak nir nusgur Israel danahas kehnanan. Keřdi nug Abraham am algur dugiahur ole o duak nusig owa sansan diakri nė fagqan qe dahmorko, ig alangar dugiangar agop ole qere sėrig," eko Maria

Tiwur binag man. ⁵⁶ Maria nug Elisabet ole kalam kiam sillah dessa, am buliko kawagwa Nasaret atan. ⁵⁷ Elisabetri nir memnak sėn dow ge, nug nir danah memnan. ⁵⁸ Nug gėmu ole asilaswari am leilti ag Elisabet nug Nařinahri o duak naři owa dian qe dueksi, uřiweg nug ole ařiė olag gamag asan. ⁵⁹ Deř 8wa ge nir fėru gone kotřakri sėn dew, ag uřiweg. Ag memeg Sakaraia wėlqorlagri seg. ⁶⁰ Gam nir anig anaran, "Kawa, nir wėnih Yon katařnig," eko anan. ⁶¹ Anew ge, ag Elisabet anoreg, "Asilag atėrwari ountė os wėnih qere ole kawa." ⁶² Am ag Sakaraia nir wėnih oun katařdig qe dolagri ewlagwa nug perigri kowol seg. ⁶³ Seweg ge, nug keke os morweg yarigri ewegwa ih sew uksi morweg ge, "Nug wėnih Yon," yew peksi dorlag nan. ⁶⁴ Sėn qewa ih Sakaraia nug koře koptew digumeko nė mariyelle Tiwur binag suman. ⁶⁵ Danahas ařiė darėw ole qe nė qe kunum duessi wawtuřeg. Yudia atu kunum qoukuwari danahas ag ole kowol qe neihwah marieg. ⁶⁶ Danahas kowol qeri nė duessi olag meweg te meweg new ge aneg, "Nir ene keř danahnah bėrig?" ěksi aneg. Keřdi Nařinah eweg§ Yon dowa dian.

Sakaraiari Kasi

§ 1:66 1:66 "Nařinah eweg Yon dowa dian" digu ge Nařinahri gagragsak Yon dowa dian.

67 Koulli Gun Yon memeg Sakaraia wittew des, géri nug Tiwurdi né qe oko marian. 68 "Nařinah Israel isanig Tiwur binag ménig. Nug danahas nusgur kehnardigri uřiko kegeř asilgar ewlagwari buliko diaran. 69 Tiwur kéhnigak danah os gagragsak naři ole ignéwa mew uřiyen. Nug Nařinahri kuak danah king Dewit fuřuh. 70 Algu Tiwur sew profet gun ag nusig né qe uksi marieg. 71 Nug danah qe gagragsak naři ole ig kéhnigrigri mew uřirig. Nug isanig kegeř am danahas are ag ig nouni dahmigi ole qe ewlagwari buliko wigri. 72 Tiwurdi o duak ig alangar dugiangan ole deg am nug titwanak gun qe doug ospi katian. 73 Tiwur nug alnig dugianig Abraham dowa né qe fagqan. 74-75 Nug ig kegeř isangan ewlagwari wigri né fagqan. Qeri ig pi fařhut, nug nohwa onig kunum morettu sansan mangu weiyettu gun dettu nug binag ménig. 76 Am nir dasil Yon, na geisah Tiwur sew na Tiwur Karannahri profet éksi aniřlag. Keřdi na Nařinah noh oka anuřka atenna ih nusig ořdip. 77 Na danahas nusgur anardip: Nařinah hipunin asilag kusuřko buliko diardig. 78 Keřdi Tiwur isanig o duak naři nie, qewa ge kem be sillah Nařinah kéhnigrigri saw kappari uřirig. 79 Danahas gattuwa dasi am mousakri fařakwa

dasi qe agop sonřelle nug ih ismigew Tiwurdi maror ihwa atnig," eko anan. 80 Nir qe dahmak am o mourak kena ole kena man. Nug atu meřak danah kawawa daré, gam dimba Israel danahas gumarko wanan.

2

Maria Yesus Memnan

1 Sén qewa Ogastus nug Rom atu qe kunum dilag king delle, nug řo os man: Danahas kunum atu qewa daréw ag wenlag yalagri řo qe man. 2 Kurinius nug Siriari kuri danah naři delle ge, wenlag yakri řo qe diguman. 3 Am danahas kunum ag kawlag awen awen wenlag yalagri aseksi ateg. 4 Géri Yosep nug ole Galili owa taun Nasaret qewari am Dewitri taun Betlehem Yudia atu qewa atan. Keřdi nug Dewit fuřuh. 5 Nug Maria ole ařié wenlas yalasri ates. Maria nug Yosep uřigri fég ořwak dewew am Maria nir uřigri sén unaka dewew ole ates. 6 A Betlehem qewa dessa ge, Mariari nir memnak sén duan. 7 Sén qewa nug nir danah memnan. Nug ge nir anřakri. Maria nir qe lamen nařiwa saputko ge, doř dilag kelak awen qewa awen bawarko mew nian. Keřdi řo danah niakri lo qe ambew ag awen ole kawa.

Sipsip Gumarak Danah Tiwurdi Doup Ole

8 Sipsip gumarak danah ag Betlehem kaw qe mourak

awen gisgar olewa sipsip asilgar gumareksi tuqan qewa deg. ⁹ Tiwurdi doup nug ag gumarko gamlagwa now ge, Nařinahri kamsahlak sonarķo talilaran. Talilarew, olag nařinah fařan. ¹⁰ Am Tiwurdi doup nug ag anaran, "Ag aw farweg. Da asilag n  kenanah os oko uřiy m. N  qe sew danahas kunum olag gamag naři asdig. ¹¹ Gei deř ewa Dewitri taunwa as os nir danah memanko maré. Nir qe hipunin noh asilag owegri seko buliko diarak danah am nug Nařinah Kristus.* ¹² Ag nir qe peksi olag mourdigri ge kowol os ere pelag: Nir anig nug lamenwa saputko doř dilag kelak awenwa mew niewew pelag," eko anaran. ¹³ Tiwurdi doup nug n  qe mariko malwew ge, usihri saw karan Tiwurdi doup ameg naři doweg qagleksi Tiwur binag sumessi kasi ifeg. ¹⁴ "Tiwur karannah nug kamsahlak gun olewa de. Am danahas wanwa Tiwur asilag o nie ole qe ag maror nusig owa dasi."

Sipsip Gumarak Danah Yesus Pelagri Ateg

¹⁵ S n Tiwurdi doup ag minareksi saw karan atweg ge, sipsip gumarak danah qe ag ag g  n  marieg. "Ig Betlehem atektu Nařinah anig  ole am keř b  qe penig." ¹⁶ G ri usihri atessi ge, Maria Yosep ole am

nir yu qe doř dilag kelak awenwa niewew mariareksi piareg. ¹⁷ Ag nir qe peksi ge, nir qeri n  dueg ole qe danah la os taun qewari ole amlagwa aneg. ¹⁸ Danahas ag n  qe dueksi dahmak lanah qere og. ¹⁹ Gam Maria keke kunum b ksi ateg qe owa ih dewew dahmak naři or . ²⁰ Am sipsip gumarak danah olag gamag asewew Tiwur binag karan sumessi am binag messi bulieksi ateg. Keřdi ag keke kunum Tiwurdi doup anan qe sillah amlagwa peg am doulagwa dueg.

Yesus Memeg Anig Ole Oksa Tiwur Lougwa Ates

²¹ Deř 8wa Yosep Maria ole nir yu f ru gone kotřak s n dow ge, w nih Yesus katřes. Nug anig o ole pi mak Tiwurdi doup w nih qe moran. ²² S n a Mosesri üro yakwa gun kowol qe dimlamdeksa malweksa ge, a nir oksa Yerusalem Tiwur Lougwa Tiwur ewegwa melasri ates. ²³ Nařinahri äro yakwa de ge, "Nir memeg anig ole nir danah anqakri memanlas qe Tiwur ewegwa melas." ²⁴ Am Maria ofa oko Tiwur murdigri qe ole ses. Keřdi Tiwurdi äro yakwa ane, "Kuhřil naři ařit kawa ge, kuhřil nounu masiksik fou kena mak ařit os pris mores."

Simion Tiwur Binag Man

* **2:11** 2:11 Kristus ge Mesaia. Tiwur danahas nusgur buliko diardigri danah toqoran.

25 Sén qewa, danah os wénih Simion Yerusalem qewa daré. Nug Tiwur nohwa mangu weiré am Tiwurwa ih daré. Nug Tiwur Israel kug asilagwari buliko diardigri qe ameg meré. Koulli Gun nug ole darap. 26 Koulli Gun sew nug duan ge, nug Nařinah dowari Kristus uřiyew peko tatam am mousdig. 27 Koulli Gun sew nug Tiwur Lougwa teko qewa dewew, Yosep waw ole Řo yakwa ane qe dimlamdeksa nir asilas Yesus oksa qewa tes. 28 Simion nir qe oko momowa ořako Tiwur binag sumko anan. 29 “O Nařinah, na atu kunum gumna ole, na né faggen ge, na sewe nasip kuak danah da ol marorwa mousko attil. 30 Kerđi da amelwa danahas buliko diardigri danah uřiyen qe piém. 31 Na nug keprurka bawwurka mewe uřiyen. Qeri danahas kuřum atu kunumba nug pelag. 32 Nug Yuda danahas kawa la qe am danahas naspar Israel dilag ole Tiwurdi kamsahlak gun ole oko uřirig,” eko anan. 33 Nir memeg anig ole Simion nirdi anan qeri dorlas nan. 34 Simion wittak marko am nir anig Mariari anan. “Nir ene Israel danahas kuřum sew tolalag am gagrag dalagri ole am nug Tiwurdi ih ismardigri toqoran. Gam danahas kuřum nug dimorlag. 35 Qeri

danahas kunum dilag dahmak olagwa nie qe ambo mérig am na otwa qoum yako qetko attig,” eko anan. 36 Am as profet os wénih Anna. Nug Fanuel ařeg am Aser ater qewari. Nug keinmanah am nug gému ole nug oksa makař 7 qer dessa, gému mousan. 37 Géri nug qehras dew uřiyew makař 84 qer ban. Nug sansan tuřan kémun ole Tiwur Lougwa noko Tiwur binag mérigri kurdelle am unuqordé. 38 Sén qewa ih nug Yosep Maria ole am nir asilas ole gumarko doko nir qeri Tiwur kena sam eko anan. Anelle ge, nir qe Yerusalem danahas kug owari buliko diardigri ameg meg qe anaran. 39 Yosep waw Maria ole Tiwurdi Řo yak de qe dimlamdeksa kuak kunum malweksa ge, a kawlas diguwa Nasaret, Galili atu qewa buliekša ates. 40 Nir asilas qe gagragsak ole kena man. Nug dahmak kena ole ban am Tiwur wittak kena mordé.

Nir Nag Yesus Tiwur Lougwa Dian

41 Makař dorog Yesus anig memeg ole a Yerusalem Nanřurak Deřdi† mallenwa attap. 42 Sén nug makař 12 qer dewew ge, ag koulag qe dimlamdeksi Yerusalem mallenwa ateg. 43 Sén mallen qe kawa mew, nug anig memeg ole buliekša

† 2:41 2:41 Nanřurak Deř ge Yuda dilag mallen os. Sén Yuda danahas Isip darew qe, mousak nir danah anqakri nanřaran qe dahmorakri sén.

kawlagwa atepes ge, nalas Yesus nug Yerusalem qewa dian, gam a qe pi dues. ⁴⁴ A danahas ole arié atsi essa der usih ge ates. Der oswa ge a digumeksa Yesus mariessa asilaswari am leilti kořmares. ⁴⁵ Sén nug ospi peksa, a nug marilasri bulieksa Yerusalem ates. ⁴⁶ Der kiam qewa, a nug Tiwur Lougri kar owa Tiwurdi Néri duak marak danah qe olagwa dewew pes. Nug ag né marieg qe doko ge kořmaran. ⁴⁷ Ag kunum ole nusig duak marian qe am kořmak buliko noh man qe ole dueksi dorlag nan. ⁴⁸ Sén anig memeg ole nug peksa ge, a ole katat aqatan. Anig anoran, “Nir dasil, na keřdi i qere sitam? Na memen am da ole i dahmak naři nasip ollu mariyirah,” eko anan. ⁴⁹ Nug a kořmatan, “A keřdi da mariyiřsa? A pi te dosa da Mem Lougwa deina?” eko anan. ⁵⁰ Gam nug né anatan ge, a olas ospi mouran. ⁵¹ Yesus nug a dimlamatew bulieksi Nasaret ateg. Nug anig memeg ole kořlas dimlamurdé. Gam Maria nug keř keř beko atan qe owa ih dahmelle daré. ⁵² Yesus nug dahmak kena ole kena man. Tiwur am danahas ole nusig olag gamag asdé.

3

Le Luarak Danah Yon Né Kusuan

¹ Makař 15 owa Taiberias nug Rom atu qe kunum dilag king daré. Pontius Pailot nug Yudia wan atu qe gumdé, Herod Antipas nug Galili atu qe gumdé, am kamag Filip nug wan atu ařit Ituria am Trakonitis ole gumatdé. Am Lisantias nug Abilene wan atu qe gumdé. ² Anas am Kaiafas ole a pris* dilag kuri darap. Sén qewa Sakaraia nag Yon atu meřak danahas kawawa dewew, Tiwurdi Né nugrowa uřiyan. ³ Yon nug atu le naři Yordan mourak qe kunumba weiyelle né kuswelle danahas dilag anan. “Tiwur hipunin asilag kusuqrigri ge, ag olag buliew le luak os.” ⁴ Qe sillah profet† Aisaiari Né yakwa algu anan, “Danah os atu meřakwa qalko uřurig. ‘Nařinah uřirigri ih bawres. Ih mangu mores. ⁵ Ollu kunum meglares am qouku nounu am qouku wagé wagé qe ole kunum mangu marweg uřemqes. Ih mériak qe kunum mangu mares, am ih goto goto qe bawres. ⁶ Danahas kunum Tiwur asilag kugwari buliko diardig qe pelag,’ ” eko anan. ⁷ Danahas ameg naři Yon le luardigri gumdeksi ateg. Atweg ge, Yon anaran, “Ag mat nou bégur. Oun anew ag Tiwurdi uhřibak uřirigri unaka de qe erdeksi kum atsi? ⁸ Ag meřenah olag buliew pe, mou kena qe

* 3:2 3:2 Tiwur am danahas ole gamlagwa Tiwurdi ofa mak danah † 3:4 3:4 Tiwurdi né oko mariak danah

seweg bar. Am ag agégé 'Ig Abraham fu'uh,' éksi aw anweg. Da ag anarina, Tiwur qar nisi ene oko sew Abraham fu'uh belag olele. ⁹ Palangis qe ker kuardigri iril diglagwa bawrak de. Ker are os mou kena ospi niweg pe, kuarko kewba tourardig," eko anan. ¹⁰ Yon qere anew ge, danahas ku'um ag ko'moreg. "Am ig aregnah sénig?" éksi aneg. ¹¹ Yon ko'lagwa oko anan. "Danah siot arit ole ge os ge danah siot kawa ole qe morar. Am danah oun nug ke ole ge nug ole qere ih sar." ¹² Takis wak danah os ole le luarakri Yon gumdeksi u'iyeksi ko'mreg. "Duak marak danah, am ig ge aregnah sénig?" ¹³ Yon ko'lagwa oko anaran, "Ag qarég takis wakri anak qe ih mangu os am aw qe é'urweg," eko anan. ¹⁴ Fan danah os ole ko'moreg. "Am ig ge areg sénig?" Yon ko'lagwa oko anaran, "Ag danah aw keigarweg fa'areksi qarég marweg. Am ag danah aw yago' mareksi qarég oweg, ag kuak asilag noh mangu olag gamag asakwa os," eko anan. ¹⁵ Danahas ag Kristus† ameg méksi daréw, géri ag dahmak ku'um og. Qewa ge ag kunum olagwa ih ere dahmeg. "Yon nug Kristus qenan te?" éksi dahmeg. ¹⁶ Géri Yon danahas kunum ko'lagwa oko anan. "Da

lewa ih le luarina, gam geisah danah os da e'lak nug gagragsak ole u'irig. Da danah kena kawa am nug fé'g ga'ra darér kusqakri olele kawa. Nug Koulli Gunwa am kew a'rikwa luardig. ¹⁷ Danah qe nug iril kekuakri bawré de. Nug darweh owa reis mou ge, kepa'ko qagulko nug lougwa mérig. Gam reis ga'ra ge kew pi qouse ole qewa mandig," eko anan. ¹⁸ Yon nug né la ku'umba danahas doulag patelle am Né Kena ole kusuan. ¹⁹ Gam sén Herod atu qe gumewew, Yon Herodri hipunin u'ra kopatko ga'ra moran. Ke'rdi nug kamag waw Herodias ka'urko am nug hipunin la ku'um os ole san. ²⁰ Am Herod nug hipunin nusig la os qe tu'urko sew kuak danah nusig Yon uksi kalabuswa yaneg.

Yon Yesus Le Louran

²¹ Sén Yon kalabuswa pi atak delle danahas ku'um le luarelle, Yesus ole le louran. Le lourak qe oko malako unuqorewew saw matlan. ²² Saw matlew ge, Koulli Gun kuh'ril sillah Yesus dowanew am Tiwur fag saw karandi anan. "Na nir dasilnah. Da nasip ol mouse am ol gamag ase," eko anan.

Yesus Algur Wenlag

²³ Sén Yesus maka' nusig 30 keke qere dewew, kekuak nusig diguman. Danahas dahmeg ge nug Yosep nag

† 3:15 3:15 Kristus ge Mesaia. Tiwur danahas nusgur buliko diardigri danah toqoran.

éksi aneg. Yosep nug Heli nag. ²⁴ Am Heli nug Matat nag, am Matat nug Liwai nag, Liwai nug Melki nag, Melki nug Yanai nag, Yanai nug Yosep nag. ²⁵ Am Yosep nug Matatias nag, am Matatias nug Amos nag, am Amos nug Nahum nag, am Nahum nug Esli nag, Esli nug Nagai nag. ²⁶ Nagai nug Mat nag, Mat nug Matatias nag, Matatias nug Semen nag, Semen nug Yosek nag, am Yosek nug Yoda nag. ²⁷ Am Yoda nug Yoanan nag, Yoanan nug Resa nag, Resa nug Serubabel nag, Serubabel nug Sialtiel nag, Sialtiel nug Neri nag. ²⁸ Am Neri nug Melki nag, Melki nug Adi nag, Adi nug Kosam nag, Kosam nug Elmadam nag, am Elmadam nug Er nag. ²⁹ Am Er nug Yosua nag, Yosua nug Elieser nag, Elieser nug Yorim nag, Yorim nug Matat nag, Matat nug Liwai nag. ³⁰ Am Liwai nug Simion nag, Simion nug Yuda nag, am Yuda nug Yosep nag, am Yosep nug Yonam nag, Yonam nug Eliakim nag. ³¹ Am Eliakim nug Melea nag, Melea nug Mena nag, Mena nug Matata nag, am Matata nug Natan nag, am Natan nug Dewit nag. ³² Am Dewit nug Yesi nag, Yesi nug Obet nag, Obet nug Boas nag, Boas nug Salmon nag, Salmon nug Nason nag. ³³ Am Nason nug Aminadap nag, Aminadap nug Atmin

nag, Atmin nug Arni nag, Arni nug Hesron nag, Hesron nug Peres nag, Peres nug Yuda nag. ³⁴ Am Yuda nug Yakop nag, Yakop nug Isak nag, Isak nug Abraham nag, am Abraham nug Tera nag, Tera nug Nahor nag. ³⁵ Am Nahor nug Seruk nag, Seruk nug Reu nag, am Reu nug Pelek nag, Pelek nug Eber nag, Eber nug Sela nag. ³⁶ Am Sela nug Kainan nag, Kainan nug Arpaksat nag, Arpaksat nug Sem nag, am Sem nug Noa nag, Noa nug Lamek nag. ³⁷ Am Lamek nug Metusela nag, Metusela nug Inok nag, Inok nug Yaret nag, Yaret nug Mahalalel nag, Mahalalel nug Kenan nag. ³⁸ Am Kenan nug Inos nag, Inos nug Set nag, Set nug Adam nag, Adam nug Tiwur nag.

4

Nou Memeg Yesus Qepian

¹ Yesus Yordan le minko atew, sén qewa Koulli Gun nug owa olele morew dessa Yesus omalko atu meirak danah kawawa atan. ² Omalko atew ge, Yesus de' 40 qere dewew, nou memeg* qepian. Am sén qewa Yesus nug kité ospi lan, géri de' qe malwew ge nug laké qan. ³ Qew ge, nou memeg Yesusri anan, "Na Tiwur Bega daka pe, qar ene anwe ke buliar," eko anan. ⁴ Anew ge, Yesus anan, "Tiwurdi Né yakwa ane, 'Danahas kewa ih fou pi dasi,' " eko anan.

* 4:2 4:2 Satan

⁵ Anew ge, nou memeg Yesus omalko atu qoukuwa teko usihri Yesus wan atu kunum ismuran. ⁶ Ismurko anan, "Da na gagragsak mirwi wan atu e kunum gumdip am da séwi binam nañi ole darip. Keñdi keke ene kunum ge da miñak. Qeri da danah os murdildi ge da murdil. ⁷ Qeri na da nolwa duk noka binal mérip ge keke kunum nasip darig," eko anan. ⁸ Yesus koñewa oko anan. "Tiwurdi Né yakwa ane, 'Na Nañinah nasip Tiwur ih binag me am kallowa da,' " eko anan. ⁹ Anew ge, nou memeg Yesus omalko Yerusalem atko sew Tiwurdi Lo koñgo karannah qewa tew anoran. Na Tiwur Bega daka pe, olka wanap no. ¹⁰ Keñdi Tiwurdi Né yakwa ere ane, "Tiwur doup nusgur anew na dahmireksi koutorlag." ¹¹ Ag ewlagwa na urwirlag géri na fén qar ospi yew, eko anan. ¹² Anew ge, Yesus koñewa oko anan, "Tiwurdi Né ane, 'Na Nañinah Tiwur nasip aw mena pewen,' " eko anan. ¹³ Nou memeg nug ih kuñumba Yesus qepian malako ge, Yesus munurko am sén os qeperigri ameg man.

Yesus Kuak Nusig Galili Diguman

¹⁴ Sén qewa Koulli Gundi gagragsakwa Yesus buliko Galili atu qewa atko dian, am nug neihwah atu qe kunumba tualan. ¹⁵ Nug Yuda dilag binag mak lo

kuñumba danahas Tiwurdi Néri duak mardé. Danahas kuñum nug binag sumdew.

Yesus Kawag Diguwa Né Kusuan

¹⁶ Yesus nug nir nagurwa delle kena man ole kaw Nasaret qewa atan. Am nug Sabatwa sansan seré sillah Yuda dilag binag mak lo owa noko, Tiwurdi Né ewqerigri asan. ¹⁷ Asew ge, binag mak lori kuak danah profet Aisaiari Né yak qe nug moreg. Morweg kolako ge, né os ere anko yak qe mariko peko ewqan. ¹⁸ "Nañinahri Koulli ge dagnéwa de. Keñdi nug da danahas o duak agop Né Kena kusurildi kurulwa goñen gogoñko toqirán. Tiwur nug da Né Kena qe kuswelle danah kalabuswa qagrakwa dasi qe da séwi kusqak olagri am danah amlag gañu qe séwi bulieksi aminlagri meifew uriyin. Tiwur nug da danah kug owa dasi qe séwi kusqak olagri meifew uriyin. ¹⁹ Am sén uriyew, da Nañinah danahas nusgur buliko diardigri né qe kusurildi meifew uriyin." ²⁰ Ewqeko malako ge, Yesus Né yak geko buliko kuak danah qe morko, am nug Né digu kusurigri dian. Dewew ge, danahas kunum Yuda dilag binag mak lowa deg qe amlag atew nug keñ eko anew dolagri kittureksi deg. ²¹ Am nug digumeko Né ewqan qe kusuan. "Gei Tiwurdi Né ewqewi iril duéw ene meñenah bé," eko

anan. ²² Danahas kunum dueksi nug binag sumeg. Ag nug kořewa né kenanah ban qeri dahmak kuřum ossi am aneg. “Danah uni Yosep nag, gam areg?” éksi aneg. ²³ Qere anweg ge, Yesus anan. “Meřenah, ag geisah nun né dasil ene anlag. ‘Dokta, na nagégé férun sewe pasaorar. Kowol are na Kapernaum sewe ig duet ole qe ih na kawan diguwa ewa ole qere se,’ éksi anirflag.” ²⁴ Qere anařelle anan, “Da meřenah amlagwa anina. Profet nug kawag diguwari danahas ag nug pi sumursi. ²⁵ Am da ag amlagwa anina. Elaisari sénwa saw megalko gu kawa makař kiam am kalam 6 qere laké naři Israel atu kunumba nian. Sén qe as qehřas kuřum Israel daréw. ²⁶ Gam Tiwur nug Elaisa mew Israel as qehřas usih os kéhnurdigri pi atan. Nug Elaisa mew Sarefat Saidon† atu qewa as qehřas os kéhnurdigri atan. ²⁷ Qe sillah sén profet Elisari sénwa Israel danah kuřum lepra waře ole daréw. Gam olagwa Elisa danah usih os waře nusig qe pi sew kawa man. Gam Naman Siriarer‡ qe ih sew pasaoran,” eko anan. ²⁸ Qere anew ge, danah Yuda dilag binag mak lowa deg ole ge né qe dueksi olag uhři nounah ban. ²⁹ Uhřilag bew aseksi, Yesus beřweksi kawlag qoukuwa

de qe dougwa waneg. Waneksi qouku sékuwa béwa tourweg nurigri qere seg. ³⁰ Gam qer seppeg, nug buliko gamlagwa wanko ole ih nusig oko atan.

Yesus Koulli Nou Gerđan

³¹ Dimba ge, Yesus Nasaret minko noko Galili atu qe owa Kapernaum qewa atan. Qewa atko ge, Sabat deř oswa ge Yuda dilag binag mak lo owa danahas Tiwurdi Né ismaran. ³² Ismarew ge, ag nusig né qe dueksi dahmak kuřum og, keřdi né nusig ge gagragsak am kuakri wittak ole. ³³ Am danah os féruwa koulli nou ole Yuda dilag binag mak lowa qewa dian. Nug qalko urwan. ³⁴ “Ei! Yesus Nasaretre, na ig keř sigripri urıyam? Na sewe ig paral ménigri te urıyam? Da na duirina. Na Tiwurdi Gun Danah,” eko uruko anan. ³⁵ Uruko anew ge, Yesus koulli nou qe gagrag anoran. “Na torka danah qe pařoka beka eit.” Qere anew ge, koulli nou danah qe pařwurko beko atelle, touřew danahas nolagwa atko qewew beko atan. Gam nug gurak ospi moran. ³⁶ Danahas kunum dořlag new, ag agégé né marieksi aneg. “Uni ge keř nénah? Nug kuakri wittak ole am gagragsak olewa koulli nou né mare. Qeri ag dueksi ole pařwureksi atsi,” éksi aneg.

† 4:26 4:26 Sarafet kaw am Saidon atu ge Yudia atu kawa. ‡ 4:27 4:27 Siria ole Yudia atu kawa.

³⁷ Qewa ge, Yesus neihwah Galili atu kunumba tualan.

Yuda dilag binag mak lo kuꝛumba Yudia atu owa weiré.

Yesus Pita Numia Sew Waꝛe Pasaoran

³⁸ Yesus Yuda dilag binag mak lo qe qe minko danah os wénih Saimon lougwa atan. Qewa ge Saimon numia féru gagrak naꝛinah doko niewew, Yesus waꝛe qe sew pasaurdigri anoreg. ³⁹ Géri nug wanko duk noko delle waꝛe gaꝛa morew ge, as qe waꝛe pasaoran. Pasaorew ge, as qe usihri asko ke asilag bawardigri dian. ⁴⁰ Kem nowew ge, danahas leilgar waꝛe digu kowol kowol ole qe diaressi Yesus dowa uꝛiyeg. Uꝛiweg ge, nug danahas kunum waꝛe asilag usih usih qere feꝛlag oꝛwelle kunum ole sew pasaoreg. ⁴¹ Am qe ih kawa, koulli nou danahas kuꝛum paꝛwaressi atessi ole Yesusri uꝛweg, "Na Tiwur Bega!" éksi aneg. Gam nug gaꝛa marew koꝛlag qamteksi né ospi marieg. Keꝛdi ag dueg ge nug Kristus. ⁴² Kuagꝛewew ge, Yesus awen os danah kawawa unuqurdigri atan. Atew ge, danahas nug marieksi atessi peg. Peksi ge, nug minarko atewri dagoreg. ⁴³ Gam nug anan, "Da Né Kena Tiwur danahas nusgur dilag king delle gumare né qeꝛ kusuwi kaw lalawa ole dolag. Keꝛdi da kuak qe séꝛildi anew uꝛiyin," eko anan. ⁴⁴ Qewa ge, nug Né Kena kuswelle,

5

Yesus Nug Béguꝛ Digumeko Diaran

¹ Deꝛ os Yesus Genesaret le koꝛe kawa ranwa asko dewew, danahas kuꝛumnah nug Tiwurdi Né mariew dolagri omoreksi deg. ² Deppeg nug ranwa kuh aꝛit os deppes piatan. Sén qewa, kaké wak danah ag kuh minatweg deppes usu isaressi deppeg piaran. ³ Yesus nug olko kuh oswa tan, kuh qe Saimonri. Teko Saimon kuh nakok bitlew ran minko lewa nurigri amegwa anan. Now ge, Yesus kuhwa delle danahas doulag patan. ⁴ Nug doulag patko malako ge, Saimonri anan. "Kuh palniwe nagur le gamagwa wanew, usu kaké wakri paꝛwarweg nos," eko anan. ⁵ Anew Saimon koꝛewa oko anan, "Danah nafi, ig tuqan usu touꝛehut kuagꝛé, gam kaké ospi wam. Gam na anam qeri usu buliko paꝛwarwi nolag," eko anan. ⁶ Qere séksi ge, kaké kuꝛumnah diarweg usu tataꝛlag seg. ⁷ Qere sew ge, leilgar kuak usih kuh oswa deg qe dolagri ewta qarweg, duksi kehnarweg beꝛweg. Beꝛwarweg beweg ge, kuh aꝛit olele kaké yanweg ambew, torieksa lewa nolasri ses. ⁸ Sén Saimon wénih os ge Pita

qere peko ge, unaka Yesus fégwá gatewa yako duk noko ge anan. “Nařinah, da hipunin danah. Qeri na da pařwilka eit,” eko anan. ⁹ Keřdi nug leigur kunum ole kaké huhak diareg qe peksi dorlag nan. ¹⁰ Saimon leikuř Yems, Yon ole Sebedi békuř qe a ole dorlas nan. Géři Yesus Saimonri anan, “Na aw fařwen. Na gei digumak danah diardip,” eko anan. ¹¹ Qere anew ge, kuh beřwatweg řanwa tewes, ken kunum mineksi ge, Yesus dimlamdeg.

Yesus Danah Os Lepra Waře Ole Sew Pasaoran

¹² Sén os Yesus nug taun oswa dewew, danah os féru kunum lepra waře ole qe gumurko duan. Nug doko Yesus peko ge, gatewa yako duk noko Yesus nuqurko anan. “Nařinah, na ot sew pe, na da féřulwa waře ene sewe kena mar,” eko anan. ¹³ Anew ge, Yesus eweg tiorko danah qe féřuwa meko anan. “Da ol de. Waře nasip pasaorar,” eko anew ge, usihri lepra waře qe mundan. ¹⁴ Qe dimba, Yesus danah qe gagrag anoran, “Na danah os amegwa awnah anwen. Mosesri Řo yakwa ane qe sillah atka féřun pris* os ismureнна am doř os oka mor. Qeri danahas kunum dolag na waře nasip sew pasaoran,” eko anan. ¹⁵ Gam Yesus neihwah

qe atu kuřumba tualan. Tualew dueksi ge, danahas nusig né dolagri am waře asilgar kusuqko mardigri kuřumnah uřiyeksi qagleg. ¹⁶ Gam Yesus sén kuřum minarko atko awen danah kawawa delle unuqordé.

Yesus Danah Eweg Fég Mousak Ole Sew Pasaoran

¹⁷ Deř os Yesus danahas doulag patelle dewew, Farisi os am Mosesri Řo duak danah ole qewa deg. Ag kaw kuřumbari Galiliri Yudiari am Yerusalemri ole uřiyeg. Am Tiwurdi gagragsak waře danah sew pasaorakri qe Yesus dowa dian. ¹⁸ Sén qewa danah os ag danah eweg fég mousak ole os qařqařwa méksi maweg. Ag maweksi lo owa nuksi Yesus nohwa melagri seg. ¹⁹ Gam danahas kuřumnah, géři awen amban. Ambew ge, waře danah qe ukxi owa nolagri seg, gam ih ospi peg. Géři qařqař ole maweksi lo kořgowa teg. Téksi ge, lo kořgo siřeksi oře qewa qařqař ole pařoweg now danahas gamlagwa Yesus nohwa meg. ²⁰ Meweg ge, Yesus olag meře mak qe peko anan. “Lal, hipunin nasip kusqém,” eko anoran. ²¹ Anew ge, Řo duak danah am Farisi agégé né kuřum marieksi aneg. “Danah uni nug kér danah qeri Tiwur pihlure? Danah ounté la os hipunin kusuqrigri olele kawa. Qe Tiwur nugé nusig

* 5:14 5:14 Tiwur am danahas ole gamlagwa Tiwurdi ofa mak danah

kuak," éksi aneg. ²² Yesus asilag dahmak qe duan, géri amlagwa anan, "Ag kérdi olagwa dahmak qere usi? ²³ Ke' né andil qe kug kawa? 'Hipunin nasip kusqém,' te kawa 'Na aska wei,' eko andil qe te kug kawa? ²⁴ Gam ag ere dolag. Tiwur nug Danah Bega wan enewa hipunin kusuqrigri kepa'ko kuakri wittak moran," eko anan. Yesus buliko ge danah eweg féq kunum mousak ole qe amegwa anan. "Na aska qarqar nasip oka mouka ole louw eit," eko anoran. ²⁵ Anew ge, usihri danah qe nolagwa asan. Asko qarqar nug nian ole qe oko mouko, Tiwur binag sumelle lougwa atan. ²⁶ Qeri danahas kunum dorlag new Tiwur binag sumessi am ag Tiwurdi gagragsak fardeksi aneg. "Ig gei kowol founah os piam," éksi aneg.

Yesus Liwai (Matiu) Kep'ran

²⁷ Qe dimba ge, Yesus atko takis wak danah os wénih Liwai† takis wak lowa dewew pian. Peko ge, amegwa anan, "Na doka da dimlamir." ²⁸ Qere anew ge, Liwai keke kunum minelle asko Yesus dimlamdan. ²⁹ Dimba ge, Liwai nug lougwa Yesusri ke na'ri san. Sew ge, takis wak danah ku'rum am danah la os ole a ole ninaqireksi dessi ke qe leg. ³⁰ Gam Farisi am Ro duak danah Farisi dilag ag dougwa piareksi

deg qe aseksi Yesus bégur agop né né ku'rum marieg. "Ag takis wak danah am hipunin danah la ole ke am le ole ospi lelew sillah," éksi aneg. ³¹ Anweg ge, Yesus amlagwa anan, "Danahas waré kawa ge dokta dowwa pi atsi. Gam danahas waré ole qe ih dokta dowwa atsi. ³² Da danahas mangu diardildi pi uriyin. Gam da hipunin danahas anwi olag bulirigri uriyin," eko anaran.

Kurniak Kowoldi Yesus Ko'rmoreg

³³ Sén qewa, danah qe Yesus ere amegwa aneg. "Le Luarak danah Yon bégur ge sén ku'rum kurdessi unuqursi. Am Farisi begalgar ag ole qere sési. Gam na begpar ge qere ospi sési ag ke le ole lési," éksi aneg. ³⁴ Géri nug né tonak ene anaran, "Danah os as owew, ag nug leigur ke gun marlag olele te? Sén nug qe ole deppeg, kawa. ³⁵ Gam dimba geisah danah qe uksi atlag, géri nug foula leigur ole pi daweg. Sén qewa ge, leigur qe ke gun melag," eko anaran. ³⁶ Yesus nug né tonak os anaran. "Danah ounté nug lamén fou ge parilko saréh nagur os oko am lamén alag o're pi titie. Am danah os qere sérig ge, nug lamén fou qe sew nou mérig. Am lamén saréh fou qe lamén alag qe ole amnak usih kawa. ³⁷ Am danah ounté os nug wain

† 5:27 5:27 Wénih os ge Matiú.

fou bawrak le witakri doŕ gaŕa alagwa pi yane. Am danah os qere sérig ge, wain fou doŕ gaŕa parilko wain wanwa gogórdig. Am wain fou doŕ gaŕa le witakri qe ole sew nou mérig. ³⁸ Danah nug wain fou ge doŕ gaŕa fouwa ih yanar. ³⁹ Am danah nug wain alag tatam le ole ge, nug wain fou bawrak qeri ospi sew. Nug ane, 'Wain alag ge kena,' " eko anan.

6

Sabat Deŕdi Koŕmak

¹ Sabat deŕ oswa Yesus bégur ole reis dar owa nuksi ateg. Atessi ge, nug bégur reis qieksi ewlagwa mou oŕoleksi damqéksi leg. ² Qere seweg ge, Farisi os piareksi koŕmareg, "Sabat deŕwa qere sakri ge gun, gam ag keŕdi qere séw," éksi koŕmareg. ³ Yesus Farisi koŕlagwa oko anan, "Ag Dewit danah nusgur ole laké aqarew seg qeri, Né yak nie ge ospi te ewqéksi dosi? ⁴ Dewit Tiwur Loug owa noko, Tiwur nohwari ke beret qe wan. Beret qe gun, danah balbal kunum dilag kawa, pris* dilag mangu. Gam Dewit nug beret qe leko am danah nusgur qe ole marew leg. Ag Né yak qe ospi te ewqeg?" ⁵ Yesus buliko anaran, "Danah Bega nug Sabat deŕ gume," eko anaran.

Yesus Sabat Deŕwa Kekuan

⁶ Sabat deŕ oswa Yesus nug Yuda dilag binag mak lowa noko danahas Tiwurdi Néri duak maran. Am danah os eweg kenari mousak ole qewa dian. ⁷ Ŕo duak danah am Farisi os ole ag keŕ ihwa os Yesus yagoŕ morlagri ih marieg. Géri ag Yesus Sabat deŕwa waŕe danah kusqarew pelagri kaŕéordéw. ⁸ Gam Yesus asilag dahmak qe iril duan. Doko ge, danah eweg mousak ole qe amegwa anan. "Aska danahas gamlagwa sirka da," eko anoran. Géri danah qe asko sirko dian. ⁹ Dewew ge, Yesus koŕmaran, "Ag dosi ge, kowol are ge Ŕo dimlamdak? Ig Sabat deŕwa danah kowol kena te sarnig, kawa ig gurak te marnig? Ig danah kena dalagri te kehnarnig, kawa ig danah sarhut paral te melag?" eko koŕmaran. ¹⁰ Nug amnew weiyew danah kunum piarko ge, danah qe anoran. "Ewen tior," eko anoran. Anew danah qe qere sew ge, eweg sew buliko pasaorko koutoran. ¹¹ Gam ag uhŕilag bew ge, ag Yesus aregnah sorlagri qe ag agéagé marieg.

Yesus Aposel 12 Qere Kepŕaran

¹² Qe dimba sén os ge, Yesus Tiwurdi unuqurdi-gri qoukuwa tan. Teko

* 6:4 6:4 Tiwur am danahas ole gamlagwa Tiwurdi ofa mak danah

ge, tuqan usih qe unuqorelle dewew kuagrán. ¹³ Kuagrëw furuwa ge, nug bégur anew qagleg. Qagulweg ge, nug 12 qere keprárko ag wenlag aposel† maran. ¹⁴ Os ge wénih Saimon, Yesus wénih Pita katrán. Am Endru, nug Saimon kamag. Yems am Yon ole. Am Filip, Batolomiu ole. ¹⁵ Mati am Tomas ole. Am Yems nug Alfius nag. Am Saimon, nug Silot danah ameg qewari. ¹⁶ Am Yudas, nug Yems nag. Am Yudas Iskariotrer, nug dimba geisah Yesus keger ewlagwa mérig.

Yesus Danahas Doulag Patelle Am Kusqaran

¹⁷ Yesus Bégur 12 ole nuksi ge, nug wanko wan uřemba asko dian. Nug bégur kuřumnah ole deg. Am danahas kuřumnah Yudia atu kunumbari am Yerusalem taun qewari am Tair, Saidon ole řanwari qe kunum ole deg. ¹⁸ Ag nusig né dolagri am nug feřlagwa waře kusuqrigri ole uřiyeg. Danahas koulli nou sarew nou marak ole ge, Yesus kusqaran. ¹⁹ Yesusri gagragsak wanko danah kunum kusqaran, qeri danahas kuřumnah nug féru ořalagri seg.

O Duak Danah Olag Gamag Asdig

† 6:13 6:13 Danah os Yesus nugégé toqarko meř arew kekuak nusig séksi ateg ole qe. Aposel ge Yesusri meř danah. danah

²⁰ Yesus nug bégur piarko delle anaran, “Danah ag gei o duak dasi, ag olag gamag asar. Keřdi Tiwurdi kingdom ge asilag. ²¹ Danah ag gei laké dasi, ag olag gamag asar. Keřdi dimba Tiwur sew ag kutuk ospi meweg. Danah ag gei kunnessi dassi, ag olag gamag asar. Keřdi dimba ag imlag. ²² Ag Danah Bega dimlamdepeg, qeri séksi danah ag keger maressi uksi uksi aqsi am geřaressi am wenlag seweg nou mew ge, ag olag gamag asar. ²³ Ag asilag qere seweg pe, ag sén gewa gamlag asakwa olessi des. Keřdi qe noh asilag saw kappa ge nařinah. Algu alalgar profet† dilag ole qere seréw. ²⁴ Gam danah keřlag ole ag kug os pelag. Ag keke sew olag kena diakri iřil oweg olele moran. ²⁵ Danah gei ke léksi koutursi, ag kug os pelag. Ag dimba laké aqardig. Danah ag gei imsi, ag ole geisah Tiwurdi uhřibak pelag. Dimba ag olag nou mew kuanak nař selag. ²⁶ Ag danah kunum binlag sumbeg ge, ag kug os pelag. Algu alalgar profet darmak dilag ole qere seréw,” eko anaran.

Keger Asilgar Dilag Olag Mousar

²⁷ Yesus doulag patelle anaran. “Gam ag né dasil dosi ole ag anarina. Ag keger

† 6:23 6:23 Tiwurdi né oko mariak

asilgar dilag olag mousar. Danah os kowol nouni sarweg ge, ag kowol kena sares. ²⁸ Ag danah os wittak nou marweg ge, ag Tiwur kořmorweg wittak kena marar. Am danah nouni sarweg ge, ag asilag unuqores. ²⁹ Danah os na siwen leis ge korew pe, leis ole buliwe korar. Am danah os lamen nasip ow ge, minwe kasuk nasip qe ole war, aw gagansi owen. ³⁰ Am danah os na kekeri kořmirew ge, na mor. Am danah os nasip keke ow ge, na buliko mirdigri wagé meka aw sewen. ³¹ Danah la ag kowol kena sarlagri olag nie qe sillah, ag ole qere sares. ³² Ag danah asilag olag mouse ole qe dilag ih olag mousew pe, oun ge ag danah kena eko anardig? Hipunin danah ag ole danah are asilag olag mouse ole qe dilag ih olag mouse. ³³ Am ag kowol kena danah os asilag sési ole qe dilag ih seweg pe, oun ge ag danah kena eko anardig? Hipunin danah ole ag kowol qere ih sési. ³⁴ Am ag danah keke marsi qe noh marlagri olele duessi marweg pe, oun ge ag danah kena eko anardig? Hipunin danah ole ag hipunin danah leilgar keke marsi qe ag keke noh olele bulieksi marlagri duessi marsi. ³⁵ Gam ag keger asilag dilag olag mousar am ag nouni aw sarweg. Ag keke mareksi am noh olagri aw dahmeweg. Ag qere seppeg ge, ag noh naři mardig am ag Tiwur Karannah bégur

dalag, keřdi nug danah nou am danah keke marew kena sam éksi pi ansi qe ole nouni pi sare. ³⁶ Ag danah dilag olag duar, Memlag Tiwur o duak nie ole qe sillah."

Ag Leilgar Aw Kepřarweg

³⁷ "Ag danahas dilag kowol nou aw kepréssi am nou arweg. Qere seweg ge, Tiwur ole asilag qere sérig. Ag danahas kowol nou asilag noh olagri aw anweg. Qere seweg ge, Tiwur ole asilag qere sérig. Ag danah os nouni sarweg ge, hipunin asilag kusuqqeg, Tiwur ole asilag hipunin kusuqrig. ³⁸ Ag danah la qe keke mares am Tiwur geisah ag keke mardig. Geisah Tiwur keke yanew ambeko letewew mardig. Ag keke gane danah marsi qe sillah Tiwur ag ole mardig," eko anaran. ³⁹ Anko ge, Yesus né tonak os ole amlagwa anan. "Danah os ameg gařu nug ameg gařu lia omaldigri olele te? Kawa, geisah a olele tolweksa mořwa nolas. ⁴⁰ Sulnir nug duak nusig duak morak danah nusig pi érde. Sulnir are nug duak morak danah nusig dowari duak kunum oko malako ge, duak morak danah nusig qe sillah bérig. ⁴¹ Areg na liap amegwa kinkak nagurnah de qeri aminna? Gam na amenwa ker masa naři de ge, pite dahmorna? ⁴² Na nagégé amenwa ker masa naři de ge pite penna am areg liap anorna, 'Lal, da na

amenwa kinkak nagurnah de ge uril seina.' Na darmak ga'ranwa ih Tiwur dimlamdak danah! Na tatam na nagégé amenwa ker masa na'ri ge oka, amen kena mew aminka koutorka ge, na kinkak nagurnah liap amegwa de ge uripri olele."

Ker Am Mou Ole

⁴³ "Ker kena nug mou kena nie. Qe sillah ker nou nug mou nou nie. ⁴⁴ Danah ag ker mou tatam peksi ge, ker qe kena te, ker qe nou te ge ag dosi. Danah ag gu'raw mou darér qoum olewari pi usi. Am ag peipé mou ker nagurnah qoum olewari pi tuqsi. ⁴⁵ Danah kena nug dahmak kena ku'rum owa nie. Qeri nug kowol kena se. Qe sillah danah nou nug dahmak nou ku'rum owa nie. Qeri nug kowol nou se. Ke'rdi nug dahmak nou owa ambak nie qe, ko'rewa bew ane."

Lo Fuakri Kowol Arit

⁴⁶ "Ke'rdi ag dasil 'Na'rinah, Na'rinah,' éksi ansi, gam ag da ko'rel ospi dimlamursi? ⁴⁷ Danah os da gumirko doko, am da fal doko dimlamurdig ge, da kowol nusig qe mariwi ag dolag. ⁴⁸ Nug danah os lo fuan qe sillah. Tatam ge, nug mo' pesorko oko, wandor lagko kétum qeko koutorko ge lo fuan. Dimba le kue neko lo qe yepian, gam qiakri olele kawa. Ke'rdi nug fuko koutoran. ⁴⁹ Am danah nug da fal doko pi dimlamde ge, nug danah os

mo' oko, wandor diguwa kétum pi qak lo fuan qe sillah. Géri dimba lo qe le kue neko yepew ge, qiko neko ole kadurko nou meko koutoran," eko anaran.

7

Yesus Fan Kuriri Kekuak Nir Sew Pasaoran

¹ Sén Yesus nug dana-has né qene marko malako ge, nug Kapernaum taunwa atan. ² Qewa ge, Romdi fan kuri danah nug kekuak nir os ole daré. Kuak nir qeri o na'ri nire ole qe wa're meko mousdigri malwak nian. ³ Fan kuri danah nug Yesus qewa dian né qe doko ge, nug Yuda dilag kuri danah me'arew ateg. Ateksi ge, Yesus amegwa anweg uriko kuak nir nusig qe sew wa're pasaurdigri anoreg. ⁴ Yesus dow a teksi gagragnah ere aneg, "Danah qe kenanah. Na kéhnurdi pri olelenah. ⁵ Nug ig Yuda isanig o niew binag mak lo isanig fuan." ⁶ Géri Yesus ag ole ateksi, fan kuri danah qe loug mourak waneppeg ge, nug leigur os me'arew Yesusri né uksi ateksi ere aneg. "O na'rinah, na aw kekuak na'ri sewen. Na da loul owa neripri olele kawa, ke'rdi da danah kenanah kawa. ⁷ Qeri da duina ge, da na gumirko wanakri olele kawa. Na qere denna am né ih anwe, dasil kekuak nir wa're pasaorar. ⁸ Ke'rdi da ole danah wénih ole kekuak mire qe kallowa deina. Am da ole fan danah

os da kallolwa dasi. Am da usih os amegwa anina, 'Na eit,' eko anwi ge, nug ate. Am da la amegwa anina, 'Na doka,' eko anwi ge, nug do. Am da dasil kekuak nir qe amegwa anina, 'Na kekuak ene se,' eko anwi ge, nug qe se." ⁹ Sén Yesus né qe doko ge, danah qeri o meře mak peko wawtuřko ole o gamag asan. Asew ge, nug buliko danahas ameg naři dimlamdeg qe anaran, "Da ag anarina. Israel olagwa danah usih os o meře mak ere ole ospi pégin." ¹⁰ Qe dimba, fan kuri danah leigur meřarew ateg ge, bulieksi louw uriyeksi, kekuak nir qe ifil sew pasaoran peg.

Yesus As Qehřas Nag Os Mousew Buliko Qaqran

¹¹ Nagur dimba Yesus taun os wénih Nain qewa atan. Nug bégur am danahas ameg naři qe ole nug dimlamdeg. ¹² Nug atko taun ihřam naři qe mourak wanewew ge, danah mousak os mawessi dog. Danah mousak qe anig nug nag usih qe ih ole am nug as qehřas. Danahas ameg naři taun qewari asessi as qe ole arié dog. ¹³ Nařinah nug as qe peko ge, o naři dow, nug as qe amegwa anan. "Na aw kuanwen." ¹⁴ Qere anelle ge, unaka wanko danah mousak nian ole qarqar qewa eweg man. Eweg mew ge, danah qarqar maweg qe asessi deppeg, Yesus anan. "Nir geir, da anirina, na

as," eko anan. ¹⁵ Anew ge, danah mousak qe buliko asko delle ge, digumeko né marian. Yesus nir qe pařwew anig dow wanan. ¹⁶ Géri danahas kunum fařeksi nou méksi Tiwur binag meg. Ag aneg, "Profet naři os onigwa bé. Tiwur danah nusgur kehnardigri urié," éksi aneg. ¹⁷ Danahas Yesusri né qe Yudia wanwa am atu lala talilorak nie qe kunumba mariweg tualan.

Yesus Am Le Luarak Danah Yon Ole

¹⁸ Yon nug bégur ag keke kunum dueg am peg qe nug amegwa anweg, nug békur ařit urwatan. ¹⁹ Nug Nařinah ere kořmorlasri anew ates. "Na enan te Tiwur uriripri anan, kawa ig danah la te ameg ménig?" ²⁰ Sén danah ařit qe Yesus dow ateksa ge, amegwa anes. "Le Luarak danah Yon anew i na kořmirnitti gumdekřu uriah. Nug ere ané, 'Na enan te Tiwur uriripri anan, kawa ig danah la te ameg ménig?' " eksa kořmores. ²¹ Sén qewa ih Yesus danahas kuřum waře digu digu ole sew pasaoreg am koulli nou danah feřlagwari kuřum geřaran. Am danah amlag gařu ole kuřum sew amlag kena mew bulieksi amneg. ²² Am danah ařit qe amlaswa anan, "Bulieksa ateksa Yon keke piap am duap ole qe amegwa anes. Amlag gařu ge bulieksi aminsi, feřlag mousak ge bulieksi weisi, lepra danah ge feřlag buliko

pasaore, doulag itwak ge bulieksi né dosi, danah mousak ge bulieksi assi, am o duak danah ag Né Kena dossi. ²³ Am danah os o meře mak gagrag dewew da pi dimirdig ge, Tiwur nug wittak murdig.” ²⁴ Danah arit Yonri né oksa uries ole qe mundeksa atwes ge, Yesus digumeko danahas amlagwa Yonri anaran. “Ag awen danah kawawa keřnah pelagri Yon gumdeksi ateg? Ag ulas qaweř os orwew ulle qe te pelagri ateg? ²⁵ Kawa ge, ag keř qewa pelagri ateg? Ag danah bala kena ole te pelagri ateg? Kawa, danah bala kena kena mési am danah keřlag ole qe king lougwa dasi. ²⁶ Gam ag keř pelagri ateg? Ag profet te pelagri ateg? Yo, da amlagwa anina. Nug profet la kunum erarak. ²⁷ Danah Yon eneri ih Tiwurdi Né yakwa ane. ‘Da dimba geisah meř danah dasil méwi atko na nom oko anuqko nasip ih bawardig.’ ²⁸ Da ag amlagwa anina. Yon nug danah wanwa dasi qe kunum erarak. Gam danah nug Tiwurdi Kingdomwa nagurnah de qe nug Yon erdak,” eko anaran. ²⁹ (Danahas kunum takis wak danah ole Yesusri né dueksi olag usihwa “Tiwur ge mangunah,” éksi dahmeg. Keřdi ag atweg Yon le luaran. ³⁰ Gam Farisi am Mosesri Ro duak danah ole Tiwur ag ih ismaran qe dimoreg, keřdi ag Yon

le luarak mineg.) ³¹ Yesus buliko anaran. “Da keř né tonakwanah os danahas geiri ismardil? Kowol asilag ge aregnah? ³² Ag nir nounu sillah. Kaw gamagwa dessi nir nounu la urwaressi dasi sillah. ‘Ig asilag dum dum yaltu ge, ag kasi sak minéw. Am ig ginanig kuktu iftu, gam ag kuanak minéw,’ éksi ansi. ³³ Le Luarak danah Yon nug urıyan am nug ke wain ole ospi leré. Qeri ag aneg, ‘Koulli nou nug féruwa de.’ ³⁴ Danah Bega urıyan, nug ke wain ole lewew, ag ansi, ‘Danah ene pes. Nug ke wain ole narınah lelle de. Nug takis wak danah am hipunin danah ole liam patak dasi,’ éksi ansi. ³⁵ Gam danahas Tiwurdi duak usi ole kowol asilagwa ismigi ge, duak qe keke meřenah,” eko anan.

Hipunin As Yesus Féğ Gořenwa Wařwuran

³⁶ Farisi os nug Yesus ole ke lelasri anew ge, Yesus Farisi qe lougwa atko ninaqırko dian. ³⁷ Hipunin as os taun qewa daré. Nug Yesus Farisi qe lougwa ke lelle dian né qe doko ge, nug gořen muřdig kenanah ole siné ambak oko urıyan. ³⁸ Sén nug wanko Yesus dimugwa féğ mourak kunnelle dewew ge, amrı gogořko noko Yesus féğ lourew ge, kuri urugwa urtian. Urtielle ge féğ kis morko gořenwa féğ wařwuran. ³⁹ Farisi Yesus nug lougwa urıyan ole qe, kowol qe peko ge, owa ih

anan. “Danah uni nug profetnah wen, nug as uni keŕ as nugnéwa eweg me qe dolo am nug as qe hipunin as qe ole dolo.” ⁴⁰ Géri Yesus nug danah qeri dahmak doko ge, amegwa anan, “Saimon, da né os ole na amenwa andildi.” Anew ge, Saimon anan, “Aria, duak marak danah, né nasip ge an.” ⁴¹ Yesus anan, “Danah arít os ateksa danah qarég ole qe dowa waneksa qarég os anwes matan. Danah os ge anew 10,000 kina moran am danah os ge anew 100 kina ih moran. ⁴² Danah arít qe qarég qe buliko morakri olele kawa, géri danah nugnéwa qarég os ole qe nugégé kug asilas qe duew doug kation. Qeri danah arít qe olaswa oun nug danah qe o kunum ole murdig?” ⁴³ Saimon anan, “Arté, danah qarég naŕi wan ole qe.” Yesus amegwa anan, “Né noh nasip qe mangu.” ⁴⁴ Am Yesus buliko as qe peko delle ge, Saimon amegwa anan. “Na as ene pena te? Da na lout owa ném, am na da fél isdilri le ospi miŕam. Gam as ene ge nug amŕiwa fél uhŕu oko am kuri urugwa urtié. ⁴⁵ Na da kis ospi miŕam. Gam sén da owa ném am uriyew geisah e patak as ene da fél bulibuli kis moré. ⁴⁶ Na ig kounigwa da kurilwa oliw goŕen nagur ospi waŕwuram, gam as ene goŕen murdig olewa da fél waŕwuré. ⁴⁷ Qeri da na amenwa anina. Nug

o naŕinah miŕe, qeri da hipunin nusig kuŕumnah kusqém. Gam danah os nug hipunin nagur se eko ane qe kusuqwi ge, nug o nagur ih miŕe.” ⁴⁸ Qe dimba Yesus as qe amegwa anan, “Hipunin nasip kusqém.” ⁴⁹ Danah nug ole ke lessi deg qe agégé nug koŕmorew wane morew duak séssi aneg, “Danah ene ounnah qeri nug hipunin kusqé?” ⁵⁰ Yesus as qe amegwa anan, “Na dasil ot meŕe mé qewa buliko wirém! Na aska ot kenawa ih eit,” eko anan.

8

As Os Yesus Dimlamdessi Weiyeg

¹ Qe dimba nagur os dessi ge, Yesus taunwa am kappa ole weiyelle Tiwurdi Né Kena kusuko anan. “Tiwur danahas nusgur dilag king delle gumardigri sén uriyé.” Nug Béгур 12 qe am as os ole aŕié ateg. ² As qe tatam Yesus koulli nou férlagwari geŕaran am waŕe ole deppeg sew pasaoreg. Os ge wénih Maria taun Makdalari. Tatam Yesus koulli nou 7 qere féruwari geŕaran. ³ Am Yoana, nug gému Kusa ge Herod loug qeri kuakri kuri danah. Susana am as la kuŕum os ole ateg. As qe ag asilag kekewa Yesus béгур ole kehnareg.

Danah Ke Saŕeg Touŕakri Né Tonak

⁴ Danahas kuŕumnah taun lalawari uriyessi Yesus

dowa qagleg. Qagulweg ge, Yesus né tonak os amlagwa anan. ⁵ “Danah os atko dara ke saéreg touran. Nug tourelle atewew ge, ke saéreg os ihwa tolweg. Tolwessi neweg ge danah tapareg am kunum é diareksi lareg. ⁶ Am ke saéreg os ge wan qarqar olewa tolweg. Tolweksi qa’ra beg, gam wan qe le ole kawa, géri ke qa’ra wagam kawa ole meireg. ⁷ Am ke saéreg os ge me’r qoum ole gamlagwa tolweg, géri arié béksi me’r qoum ole ke qa’ra tonarweg meireg. ⁸ Gam ke saéreg os ge wan kenawa tolweg. Ag béksi mou ku’rumnah nieg. Mou ge 100 érdak qere.” Yesus qere anko ge uruko anan, “Danah oun os doug né duakri ole dew pe, né ene doko koutorar.” ⁹ Yesus nug bégur né tonak qe diguri ko’rmoreg. ¹⁰ Géri nug anan, “Tiwurdi Kingdomri duak qe algu lariaq daré, gam gei nug sew ag duak lugmak qe dosi. Gam, danahas lala qe duak lugmak qe da né tonakwa anarina. Qeri Né yak qe mou bérig. ‘Ag aminsi gam ospi peweg. Am né qe dosi gam digu ge olag ospi mourew,’ ” eko anan.

Ke Saéregri Né Tonak Digu

¹¹ Yesus anaran, “Né tonak ene digu ge ere, ke saéreg ge Tiwurdi Né. ¹² Ke saéreg os ge ihwa tolasi, qe ge danah né dosi gam dimba nou memeg doko né qe olagwari o. Ke’rdi nug qere

sew ag olag me’re pi mew ge, hipunin asilag noh ospi é’urweg. ¹³ Am ke saéreg os wan qarqar olewa tolweg ge, danah né qe dueksi uksi olag gamag ase. Gam ag ke qa’ra diri wan kunuk pi no sillah. Qeri ag olag me’re mak sén kutuk ih de, gam qepiak uriyewew ge, ag to-lasi. ¹⁴ Am ke saéreg os me’r qoum ole gamlagwa tolasi qe sillah ge, danah né dossi gam ag sén ku’rum asilag kug kowol kowolri dahmési, ag wan ewa kehlag ole am o gamag asakwa dalagri, dahmak qe Tiwurdi Né tone. Qeri ag olag me’re mak mou ole kawa. ¹⁵ Am ke saéreg wan kirag olewa tolwe qe sillah ge, danah olag kena am dahmak mangu ole Tiwurdi Né dueksi gagrag orwessi, am ag olag me’re mak gagrag dewew mou ku’rum nisi.”

Lam Wa Kallowa Pi Tonsi

¹⁶ Yesus buliko né marian. “Danah os lam kamutko wawa pi tone am qarqar kallowa pi me. Kawa, nug karan eisew nie. Qeri danah lo owa nuksi ge, sarmeré qe pelag. ¹⁷ Ke’r ke’r lugmak dasi ge, dimba Tiwur ambo mérig. Am ke’r ke’r tonak ge, dimba qe ole ambo mew dolag. ¹⁸ Qeri dosi koutores. Danah are nug né doko orwe ge, Tiwur sew nug o mourew geisah na’ri qere murdig. Gam danah are nug né pi duelle ‘da duina,’ eko ane ge, nug nagur os due qe Tiwur buliko ka’urdig,” eko anan.

Yesus Anig Am Kamgur Ole

¹⁹ Sén qewa Yesus anig am kamgur ole pelagri uriyeg. Gam danah kuřumnah qa-gleg, qeri ag nug gumdeksi unaka wanakri olele kawa. ²⁰ Danah os Yesus anoran, "Na anin am kampar ole peirlagri dimdim ewa aséw dasi." ²¹ Yesus buliko anaran, "Da anil am kamlar ge danahas Tiwurdi Né dueksi am dimlamursi ole ge," eko anan.

Yesus Ulas Naři Anew Toran

²² Deř os Yesus bégur dilag anan. "Doweg, ig le koře kawa séku leis uwa atet." Qere anew ge, kuh oswa olessi téksi ateg. ²³ Kuhwa atessi ge, Yesus usameg new nian. Niewew ge, ulas gagrag le koře kawawa bew, le koř koř naři qeko kuhwa noko ambew kug naři owa deg. ²⁴ Yesus bégur gumdessi wanessi qağressi aneg. "Danah naři, Danah naři, ig torinigri sétu." Géri Yesus asko ulas kořkoř uhři naři ole gařa matew tores. Torwes ge, le ameg mousko nian. ²⁵ Yesus bégur dilag anan, "O meře mak asilag arewa de?" Gam ag fařessi dahmak kuřum uksi agéagé aneg. "Danah ene oun? Nug ulas le ole gagrag anatew, né nusig dimlamdap," éksi aneg.

Yesus Koulli Nou Danah Os Féruwari Gerđan

²⁶ Yesus bégur ole kuhwa ateksi Gerasa waneg. Atu qe Galili le koře kawa nie qe

séku leis de. ²⁷ Yesus kuh minko pitiyewew, danah os féruwa koulli nou ole taun os owari nug Yesus gumurko duan. Sén welah nug lamen ospi tagré am louw ospi daré, nug matmatwa ih niré. ²⁸⁻²⁹ Sén kuřum koulli nou danah qe pi pařwurdé. Danah kuřum nusig sansan amneksi koutordéw, am nug sen darér olewa qağdég. Gam nug sen darér ole qe tatřardé. Koulli nou souorew awen danah kawawa atté. Danah qe Yesus peko ge, qalko urwelle unaka féğwa wanwa qere tolwan. Tolwew peko ge, Yesus koulli nou danah qe pařwurdigri gagrag anoran. Qeri nug fag gogwa uruko anan, "Yesus, na Tiwur Karannah Bega. Na keřdi dagrowa uriyam? Da gurak aw miřwen." ³⁰ Yesus kořmoran, "Na wénim oun?" Eko anew am nug anan, "Ameg naři." Keřdi koulli nou kuřum nug féruwa nog. ³¹ Koulli nou qe qagleksi urweksi Yesus bulibuli kořmoreg. "Na ig aw geřigwe moř aminweg atko kutuk mewa nuhut." ³² Fo kuřum qouku nagur os qewa ke lessi deg. Qeri koulli nou qe ag Yesus dowa qagleksi urwessi aneg. "Na ig minigwe fo uni feřlagwa wanet." ³³ Am Yesus anew koulli nou ag danah qe mundeksi fo feřlagwa waneg. Fo qe gueksi waneksi béwa tolweksi le koře kawa qewa nuksi le léksi mouseg. ³⁴ Fo gumarak

danah ag kowol qe peksi kum atessi taunwa am kaw lalawa ole mariweg tualan. ³⁵ Géri danahas ag keř ban qe pelagri taun pařweksi ateg. Ateksi Yesus dowaneksi ge, danah koulli nou pařwureksi ateg qe, dahmak qaorew am lamen tako Yesus nohwa ninapiřko dewew pessi fařeg. ³⁶ Danah os keke qe amlagwa peg ole ge, ag danahas la danah koulli nou ole dewew Yesus areg sew kena man qeri mariweg dueg. ³⁷ Géri danahas kunum Gerasa atu qewari Yesus minarko attigri sinanah anoreg. Keřdi ag olag nouninah fařan. Géri Yesus buliko attigri kuhwa olko tan. ³⁸ Danah koulli nou pařwureg ole qe Yesus nuqurko anan, "Da na ole atnit," eko anan. Gam Yesus anew buliko atewew ge anoran. ³⁹ "Na bulika kawanwa atka, Tiwur keke kunum nasip san qe mariwe dues." Géri danah qe taun kunumba atko danahas amlagwa Yesus keke kunum san qe kusuko marian.

Yesus Nir Asin Mousak Qaqran Am Waře As Sew Pasaoran

⁴⁰ Yesus buliko le koře kawa séku leis atewew ge, danahas kunum nug felqoreg. Keřdi ag kunum nug ameg méksi deg. ⁴¹ Sén qewa danah os wénih Yairus nug Yesus gumurko wanan. Nug Yuda dilag binag mak lo osri kuri danah. Nug Yesus nohwa gatewa yako gagrag nuquran. "Na da

ole loulwa atnit olele te?" eko kořmoran. ⁴² Keřdi nug nir as usihnah ole am nug makař nusig 12 keke qere qe mousdig malwak nian. Géri Yesus wanko atewew ge, danahas ameg naři duksi nug omorweg ateg. ⁴³ Am as usih os nug makař 12 qere as dilag waře qe ole daré. Am nug kéhu kunum dokta agop malwan. Gam danah ounté os sew waře nusig ospi pasaoran. ⁴⁴ As qe Yesus dimugwa doko, Yesusri lamen noh ořwew ole waře nusig usihri kawa man. ⁴⁵ Yesus kořman, "Oun da uřwilé?" Eko anew, kunum aneg. "Ig kawa, ig kawa." Éksi anweg Pita anan, "Danah naři, danahas ameg naři na omiressi qataoréw dasi." ⁴⁶ Gam Yesus anan, "Ounte da uřwilé. Keřdi da gagragsak dasil os pařwilko atewew dahmorém." ⁴⁷ As qe duan ge, nug lugumdigri olele kawa. Géri nug sahréle Yesus nohwa doko wanwa duk noko, danahas kunum nolagwa nug keřdi Yesus dowaneweg man qe kopatko amegwa anan. "Waře dasil ge usihri sew pasaoré." ⁴⁸ Yesus as qe anoran, "Nir dasil, na dasil ot meře mé qewa na férún sew kena mé. Na aska ot kena ih dewew eit." ⁴⁹ Yesus né marielle dewew, Yuda dilag binag mak lori kuri danah Yairus qe lougwari meř danah os uřriyan. Uřiko ge, Yairus anoran, "Na ařen ge iřil mousé. Na duak marak

danah aw kug morwen.”
⁵⁰ Gam sén Yesus qe doko ge, Yairus amegwa anan, “Na aw farwen. Na dasil ot meře mew, geisah ařen séwi kena mérig.”
⁵¹ Yesus nug Yairus lougwa atko ge, nug danah la os minarew nug ole lo owa pi nog. Gam Yesus nug, Pita, Yon, Yems, am nir as qe memeg anig ole ag ih owa nog.
⁵² Danahas kunum nir as qeri masieppeg ge, Yesus amlagwa anan. “Ag aw masiweg. Nir qe pi mousé, nug usnie,” eko anan.
⁵³ Anew ge, ag dueg nir qe iril mousan, qeri ag nug imdeg.
⁵⁴ Gam Yesus lo owa noko nir qe ewegwa orako qalko anan, “Nir dasil, na as.”
⁵⁵ Anko malwew, nir qeri koulli buliko féruwa uřiyew foumak oko usihri asan. Yesus amlagwa anan, “Ag ke os morweg lar.”
⁵⁶ Nir qe memeg anig ole dorlas new ole fařes. Gam Yesus gagrag anatan. “A ounté os aw keke eneri amegwa anwes,” eko anan.

9

Yesus Béгур 12 Qe Kekuak Maran

¹ Yesus Béгур 12 qe urwarew dog. Doweg ge, nug koulli nou kunum geřarlagri am waře kowol kowol ole kusqarlagri gagragsak am kuakri wittak ole maran.
² Am nug Né Kena “Tiwur king delle

danahas nusgur gumardi-gri” qe kusulagri am waře danah seweg pasaorlagri ole anew ateg.
³ Yesus amlagwa anan, “Ag weiyakri sénwa kité os aw oweg. Ag durqak sokét, baram, ke, qarég am siot ařit os aw oweg.”
⁴ Ag lo arewa diarweg nuksi pe, ag qewa ih dessi ole taun qe mineksi ates.
⁵ Gam danahas ag fel pi qaressi diareksi loulagwa pi atweg pe, ag taun qe mineksi atessi ge félagwari usur qeqlessi ates. Ag kowol qe peksi ge, kowol nou asilag qe olag mourdig.”
⁶ Géři Yesus Béгур ateksi kaw kunumba weiyessi, Né Kena kuswessi am waře danah atu kunumbari seweg pasaořeg.

Herod Yesusri Katat Qan

⁷ Herod Antipas nug Galili dilag king. Nug Yesus Béгур ole kuak seg qeri né doko katat qan. Kerdi danah os ge aneg, “Le Luarak danah Yon buliko siran.”
⁸ Am os ge aneg, “Elaisa gumarko duan.” Am la os aneg, “Profet* os algunah mousan qe buliko siran.”
⁹ Géři Herod anan, “Da anwi Yon fag iril kotřeg. Gam danah qe ounnah nusig kuak am kowol ole mariweg duina?” eko anan. Géři nug Yesus perigri dahman.

Yesus 5,000 Danah Ke Maran

¹⁰ Yesusri aposel† bulieksi urıyeksi keke kunum seg

* 9:8 9:8 Tiwurdi né oko mariak danah † 9:10 9:10 Danah os Yesus nugégé toqarko anew kekuak nusig séksi ateg ole qe. Aposel ge Yesusri meř danah.

qeri nug amegwa marieg. Qe dimba ge, nug omlarew, danah la minareksi ag agé kaw os wénih Betsaida qewa ateg. ¹¹ Gam danahas dueksi ge, nug dimlamdeksi ateg. Ag nugnéwa atweg ge, nug felqarelle Tiwur king delle danahas nusgur gumardigri né qe kuswew dueg. Am danah os waře ole qe sew pasaořeg. ¹² Kem noko tueh manew ge, Bégur 12 qe duksi Yesus amegwa aneg. "Na danahas anwe atares. Ag kaw naři am kaw nounu unaka dassi qewa ateksi niak awen am ke lakri os ole maries. Awen ig datu ole ene ge danah kawa," éksi aneg. ¹³ Anweg ge, Yesus buliko anaran, "Ag agégé ke mares." Gam Bégur 12 qe aneg, "Ig ke kuřum ole kawa, beret tanig ole am kaké ařit ole ih de. Ig atektu danahas ene kunum dilag ke daren te méktu marnig?" ¹⁴ (5,000 danah keke qere qewa deg.) Yesus nug bégur amlagwa anan, "Ag danahas amlagwa anweg, qaglak ameg 50, 50 qere qagleksi des." ¹⁵ Yesus nug anan sillah, bégur né nusig dimlamdeksi anweg danahas kunum ninapifessi deg. ¹⁶ Yesus beret tanig ole am kaké ařit qe ole oko saw karan amnelle kena sam elle keru unuqoran. Malako ge, temelle bégur danahas agop panilagri maran. ¹⁷ Géri danahas

kunum ke léksi olag orwew ge, ke big big minareg qe Yesus Bégur diareksi kaleg 12 qere yanareg.

Pita Né Kopatko Yesus Ge Kristus Eko Anan

¹⁸ Deř os Yesus bégur ole dessi am nug nugé kepařko unuqorewew, am bégur gumdeksi doweg kořmaran. "Danahas dasil ge oun éksi ansi?" ¹⁹ Nug bégur aneg, "Os ge Le Luarak danah Yon éksi ansi. Am os ge Elaisa éksi anirsi. Am la os ge profet os algunah mousan qe buliko siran éksi ansi." ²⁰ Anweg ge, Yesus bégur kořmaran, "Gam ag ge dasil oun éksi ansi?" Pita anan, "Na Tiwurdi Kristus[†], Tiwur danahas nusgur bulika diardipri toqiran." ²¹ Géri né qe danah os amegwa anwegri Yesus bégur gun qaran.

Yesus Mousko Am Buliko Asdigri Anan

²² Am Yesus amlagwa anan, "Meřenah, danah Bega geisah gurak kuřum morlag. Kuri danah am pris dilag anqak danah ole am Mosesri Ro duak danah ole geisah nug dimoreksi, am qeweg mousdig. Gam deř kiamba ge buliko sirdig." ²³ Anko ge, buliko danahas kunum anaran, "Danah os da dimlamifdigri dew ge, nug nugégé nusig sak am o mourak ole qe dimorko, am ker mawanak nusig

[†] 9:20 9:20 Kristus ge Mesaia. Tiwur danahas nusgur buliko diardigri danah toqoran.

deŕ dorog mouko ge da dimlamŕar. § 24 Danah os nug nugégé nusig sak am o mourak ole dimlamurko ge, nug foumak ospi ow. Gam danah os nug da dimlamŕelle mousko ge, foumak oko sansan darig. 25 Am danah nug wan kénih ole delle mousew ge, keke ge ospinah kéhnurweg. 26 Am danah os dasil am né dasildi uŕa new pe, sén Danah Bega nug nusig kamsahlak gun olewa am Memegriwa am Tiwurdi doup gun dilagwa uŕirig ge, danah qeri uŕa nérig. 27 Da ag amlagwa meŕenah anina. Danah os ewa aséw dasi ge, geisah ag pi mousak, Tiwur king delle danahas nusgur gumarewew pelag," eko anan.

Yesusri Kamsahlak Gun Ole Béгур Peg

28 Yesus né qe anko malwew, deŕ 8 keke qere atew ge, nug unuqurdi-gri Pita, Yon am Yems ole diarew qoukuwa teg. 29 Nug unuqorelle dewew ge, nug kitŕu ge buliko sonŕewew am nug féru bala qe ole ampíŕ sillah sonŕan. 30 Usihri danah aŕit Moses Elaisa ole kamsahlak gun olewa dowes nug ole né marieg. 31 Yesus nug wagam kawa Tiwurdi Né dimlamurko olele morko Yerusalem mousdigri danah aŕit qe ole marieg. 32 Pita leikuŕ aŕit qe ole amlag kug

morew nilag seg. Gam sén amlag fou mew ge, danah aŕit qe am Yesus ole aseksi kamsahlak gun ole qe owa deppeg piareg. 33 Danah aŕit qe Yesus mundeksa atepes, Pita Yesus amegwa anan. "Danah naŕi, ig ewa dalom ge kena. Ig laklak kiam os sénig, os nasip am os Mosesri, am os Elaisari." (Pita nug o pi mourak né qe anan.) 34 Nug né qe anewew ge, fur os doko tonarew owa dessi olag faŕan. 35 Tiwur fur owa anan, "Ene nir dasilnah. Da nug algu toqurin. Ag nug fag duessi dimlamdes." 36 Tiwur né qe anko malwew ge, ag Yesus nugé dewew peg. Am bégur ag sén qe keke peg qeri né ospi marieg, asilag dahmakwa ih dian.

Yesus Nir Os Koulli Nou Ole Sew Kena Man

37 Deŕ qe dimba ge, Yesus am bégur kiam qe ole qoukuwari noppeg, danahas ameg naŕi uŕiyeksi Yesus ihwa peg. 38 Am danah os danahas ameg naŕi qe olagwa uŕwan, "Duak marak danah, na da nal ene peripri nuqrina. Da nir danah usihnah enan ih. 39 Koulli nou os nir qe owa now ge, gelelle ole usihri atko kauŕko kawqelle sihŕu newew nie. Koulli nou qe nir ofeŕ ospi paŕwe, am féru sew nounah me. 40 Da na begpar koulli nou ene geŕurlagri nuqarin, gam ag

§ 9:23 9:23 Ker mawanak mouko dimlamdak digu ge, nugégé nusig sak am o mourak dimorko am kug mawelle Tiwur dimlamdakri kowol.

sakri olele kawa.”⁴¹ Géri Yesus anan, “Danahas geiri, ag olag mére mak ole kawa am olag ge mangu kawa. Sén gane da ag ole dettu olag mére mérigri amlag méril?” elle ge anan, “Nir nasip oka ere do,” eko anan.⁴² Nir nag qe Yesus gumurko dowew ge, koulli nou qe touféw atko wanwa qeko kawqelle nian. Géri Yesus koulli nou qe nir qe paʀorigri gaʀa morko geʀdan. Geʀurko nir qe sew kena mew ge, buliko memeg moran.⁴³ Géri danahas kunum Tiwurdi gagragsak qe peksi dorlag nan. Danahas qe Yesus keʀ keʀ kunum san qe peksi dorlag new seppeg, nug bégur anaran.⁴⁴ “Né andil seiná, ene dossi koutores! Danah os Danah Bega kegeʀ ewlagwa mérig,” eko anan.⁴⁵ Gam bégur ag né qe olag pi mouran. Tiwur sew né digu qe larian, qeri ag olag ospi mouran. Am ag Yesus né qeri koʀmorakri faʀeg.

Oun Nug Naʀi?

⁴⁶ Yesus bégur ag koʀlagwa ih oun nug naʀi asilag qeri kareg.⁴⁷ Yesus dahmak asilag qe doko ge, nir nag os oko doko nug dianwa man.⁴⁸ Meko ge, nug amlagwa anan. “Oun os nug da wénilwa nir nag ene sillah oko dahmore ge, nug da dahmiʀe. Keʀdi nug dasil o mére me qeri qere se. Am oun nug da wiʀe ge, nug Tiwur da anew úriyin qe o. Géri oun ag

kallolagwa de qe, nug naʀi.”⁴⁹ Yon anan, “Danah naʀi, ig danah os na wénimba koulli nou geʀarew pektu anurhut minan. Keʀdi nug ig ole pi weitú.”⁵⁰ Gam Yesus anaran, “Ag nug aw dagorweg. Oun nug ag kegeʀ pi mare ge, nug ag leilag,” eko anan.

Samaria Yesus Kawlagwa Nuakri Mineg

⁵¹ Yesus wan minko saw kappa attigri sén durmurew ge, Yesus o kunum morko ole Yerusalem attigri atan.⁵² Am nug danah os meʀarew anqeksi kaw os Samaria qewa keke dalagri am ke lelagri qe kunum bawarlagri ateg.⁵³ Gam danah kaw qewari ag dueg ge nug Yerusalem attigri atan qeri Yesus uksi loulagwa atakri mineg.⁵⁴ Yesus békuʀ Yems Yon ole, a né qe dueksa anes. “Naʀinah, na ot niew pe, i kew saw karandi anhuʀ aʀelle neko danah uni aʀardig!” eksa anes.⁵⁵ Gam Yesus buliko aʀit qe gaʀa matan.⁵⁶ Qe dimba ge, Yesus bégur ole kaw lawa ateg.

Yesus Dimlamdakri Kowol

⁵⁷ Ag ihwa ateksi ge, danah os Yesusri anan, “Na arewa attip ge, da na dimlamirwi ole atnit.”⁵⁸ Yesus danah qe koʀewa oko anan, “Qé déguʀ ag wan oʀewa nisi am é ag teʀlag ole. Gam Danah Bega nug ge niakri lo ole kawa.”⁵⁹ Nug danah la os amegwa anan, “Na doka da dimlamiʀ,” eko anan. Gam

danah qe anan, "Nařinah, na minwe tatam ge da atko mem mousan suhumko am dimlamirdil," eko anan. ⁶⁰ Yesus danah qe amegwa anan, "Danah mousak qe minwe agé agé mousak leilgar qe suhmares. Gam na atka Tiwurdi Kingdomri* Né kusu." ⁶¹ Am danah la os Yesusri anan, "Nařinah, da na dimlamirdil. Gam tatam na minwe da louw atwi ke séktu léktu ewlag ořako am na dimlamirdil." ⁶² Gam Yesus danah qe anoran, "Danah palangis digumeko tořelle am sansan nug buliko dimugwa amne ole qe, nug Tiwurdi Kingdom owa kekuakri olele kawa," eko anan.

10

Yesus 72 Danah Nusgur Kekuak Marew Ateg

¹ Dimba ge, Nařinah nug Béğur 12 qe am danah la os ole kepřarko 72 danah qere anew awen are nug attigri ole qe kunumba ařit ařit nug noh uksi anqeksi ateg. ² Nug ere eko anaran, "Ke lep kuřum nie, gam ke lep qe tuqakri kuak danah kuřum kawa. Qeri ag dar memegri unuqorweg nug sew kekuak danah la os ateksi dar nusigwa ke lep tuqlag. ³ Ag ates! Da séwi ag sipsip nagur sillah qé déguř olagwa atsi. ⁴ Ag asilag qarég yanakri sogot am keke yanakri baram aw

oweg, am félag gařa la os ole aw diarweg. Am ag ihagwa danahas piareksi ge, aw félag yeksi né marweg. ⁵ Ag danah os diarko lougwa now ge, ere tatam anares, "Tiwur o maror ag ole dalag." ⁶ Am lo qe memeg o kenawa diarew pe, Tiwurdi kena sak lo qewa darig. Gam pi diarew pe, Tiwurdi kena sak lo qewa pi dew buliko agrowa durig. ⁷ Ag lo qewa ih deppeg keř marlag ge, lessi des. Keřdi kekuak danah nug kekuak nusig qe noh urig olele. Ag lo oswari am oswa aw weiweg. ⁸ Ag taun oswa noweg, felqareksi diareksi am keř ke bawresi marlag ge, ag les. ⁹ Waře danah os taun qewa dalag ge, ag seweg waře pasaorar. Am ag Tiwurdi Kingdom* agrowa uřiyé unaka de qe anweg dues. ¹⁰ Gam ag taun oswa noweg fel pi qarweg ge, taun qeri ihwa aseksi dessi anes. ¹¹ 'Iğ fénigwa usuř asilag taunwari de, qe ag pelagri qeqalhut ne. Gam ag dahméksi koutores: Tiwur danahas nusgur dilag king delle gumardigri sén unaka de.' ¹² Da ag amlagwa anina, Tiwurdi uhřibak deřwa geisah Tiwur Sodom kaw kug moran qe eřdak ag kug naři pelag. ¹³ Korasin am Betsaida ole ag olag duak! Ag geisah kug naři pelag. Keřdi da mirakel os agnéwa sein qe Tair Saidon

* **9:60** 9:60 Tiwur danahas nusgur dilag king delle gumare. * **10:9** 10:9 Tiwur danahas nusgur dilag king delle gumare.

ole selem ben, ag algu olag bulilo. Ag asilag hipunin qeri nouni dueksi neko aqarew am usuŕ luessi dessi olag bulilo. ¹⁴ Gam Tiwurdi uhribak derwa Tair Saidon ole kug olas qe erdak ge ag olag. ¹⁵ Am Kapernaum, ag te os Tiwur ag binlag karan sumdig? Kawa. Ag ole Tiwur touŕarew nuksi paral melag," eko anan. ¹⁶ Am Yesus buliko anaran, "Oun os nug asilag né dorig ge, nug dasil né due. Am oun os nug ag dimardig ge, nug da dimire. Gam danah da dimire ge, nug Tiwur anew da uriyin qe dimore," eko anan.

72 Keuak Danah Bulieksi Uriyeg

¹⁷ 72 danah qe bulieksi uriyeksi olag gamag asakwa aneg. "Nafinah, ig na wénimba anektu, koulli nou gerarhut né dueksi ateg." ¹⁸ Géri Yesus koŕlagwa oko anaran, "Da Satan saw karandi ampir sillah usihri tolwewew pégin. ¹⁹ Ag dues. Da ag mat am kapiép ole qaŕlagwa tapeksi oŕollarlagri gagragsak marin. Am keger asilagri gagragsak kunum qe seweg kéwsi kawa mérigri gagragsak marin. Qeri ag kité ospi sarew nou meweg. ²⁰ Gam koulli nou ag koŕlag dimlamdeg qeri ag aw olag gamag asew. Ag Tiwur saw kappa iril wenlag yan qeri olag gamag asar." ²¹ Sén gewa Koulli Gun nug sew Yesus o gamag asew anan,

"Mem, na wan saw oleri Nafinah. Da binam sumina. Keŕdi na keke ene duak danah dowegri sewe larian, gam danah nir nounu sillah ge ismaren. Meŕenah, Mem na ere séripri ot nian ole qe sen. ²² Mem gagragsak am keke kunum ole da ewelwa man. Tiwur Bega ge oun qe ounté ospi due, gam Mem ih due. Am Mem ge oun qe ounté ospi due, gam Bega ge due. Am danah are da keprarko ismarin qe ag ole Mem dossi." ²³ Géri Yesus buliko bégur ih dolagri anan, "Danah keke ag pesi ole qe pesi, qe ag olag gamag asdig. ²⁴ Da ere anarina keŕdi ge, algu profet am king kuŕum ole keke ag gei pesi ole qe pelagri seg, gam ag pi peg. Am né ag gei dossi ole qe dolagri seg, gam ag ospi dueg," eko anan.

Samaria Danah Kenari Né Tonak

²⁵ Deŕ os Ro duak danah os asko Yesus sew perigri seko koŕmoran. "Duak marak danah, da areg seko ge foumak sansan diakri uril?" ²⁶ Géri Yesus koŕewa oko anan, "Mosesri Ro yakwa keŕ eko ane? Na dona ge areg?" ²⁷ Géri danah qe anan, "Ro ane: Nafinah nasip Tiwurdi ot mousew, ot kunum ole, kitton ole, gagragsak nasip kunum ole am dahmak nasip kunum ole Tiwur mor. Am na nagégé nasip ot mouse qe sillah liapri ole qere ot mousar." ²⁸ Géri

Yesus danah qe kořewa oko anan, "Na meře anam. Na qere seka ge, foumak owe Tiwur ole sansan dalas," eko anan. ²⁹ Gam danah qe nug da mangu elle qeri Yesus kořmoran. "Am oun ge da lial?" eko kořmoran. ³⁰ Am Yesus amegwa anan, "Danah os Yerusalemri noko Yeriko atewew, yawsen danah ihwa ořweksi fėru balla nusig kunum urdeksi keke nusig kunum kařdeksi, mouřaweg ameg tařiew niewew ateg. ³¹ Niewew ge, pris† danah os ih qe dimlamurko noko nug danah qe peko ge, ih sėku leis wanko nanřurko atan. ³² Qe sillah, Liwai‡ danah os ole qere noko peko, nug ole ih leis wanko nanřurko atan. ³³ Gam Samaria danah os ih unari uriko danah qe nianwa doko qere peko ge, o duan. ³⁴ O dow ge, nug danah qe gumurko wanko isiwa gořen am wain ole gogřew now isi witan. Malako ge, danah qe sumew donki nusigwa tew oko řo lo oswa atko qewa meko guman. ³⁵ Kuagřew ge, qarėg silwa ařit ipko řo lo gumak danah qe morko anan. 'Na danah ene dahmoreppe da buliko uriko ge na qarėg gane tourdip qe noh mėril,' eko anan." ³⁶ Am Yesus Řo duak danah qe kořmoran, "Danah kiam ene na dona ge danah are ge yawsen danah mouřweg ole qe lia?" eko kořmoran.

³⁷ Kořmorew ge, nug kořewa oko anan, "Danah o dow kėhnuran ole qe." Gėri Yesus danah qe anoran, "Na ole atka qere ih se," eko anoran.

Yesus Mata Maria Ole Pi-attig Atan

³⁸ Yesus bėgur ole Yerusalem atlagri atessi kaw oswa waneg. Yesus kaw qewari as os wėnih Mata qe lougwa atew, Mata felqoran. ³⁹ Nug mageg os wėnih Maria, qe Nařinah fėgwa delle nė marian qe duelle djan. ⁴⁰ Gam Mata ge ke bawrakri sik nou qan. Gėri nug doko Yesusri anan, "Nařinah, da magel ene minřew kekuak dagė seina, qe na areg dona? Na anwe nug ole da kėhniřar," eko anan. ⁴¹ Gam Nařinah anoran, "O Mata, na keke kuřumrinah ot sik qew ot nou me. ⁴² Gam keke usihri qe na kutuk. Qeri Maria nug keke kenanah kepařko se. Am ountė os nug keke kepre qe pi kařdew," eko anoran.

11

Yesus Bėgur Unuqorakri Ismaran

¹ Deř os Yesus awen oswa unuqoran. Sėn nug unuqorko malwew ge, nug bega os anoran. "Nařinah, Le Luarak danah Yon bėgur unuqorakri ismaran sillah, ig ole ismig." ² Gėri Yesus anaran, "Sėn ag unuqoressi ge, ere anes: 'Ig Mėmnig,

† 10:31 10:31 Tiwur am danahas ole gamlagwa Tiwurdi ofa mak danah

‡ 10:32 10:32 Pris kėhnurak danah am nug Liwai fufuh

na wéhnim gun ole karan sumnig. Na ufika king denna danahas gumardip. ³ Na ig deř dorog ke mig. ⁴ Ig ole oun nouni sige qe kusqektu dohut dounig katie qe sillah, hipunin isanig kusuqka mig. Am ig aw parwigwe qepiakwa tolahun.' " ⁵ Am Yesus bégur dilag anan. "Olagwa usih os tuqan tugamag lia lougwa atko qaqurko kořmurdig. 'Lal, beret kiam os miřdip olele te? ⁶ Keřdi da lial os weiko ufiko loulwa dué. Gam da ke nug morakri ole kawa.' ⁷ Géri danah lo owa ge andig, 'Na da aw kekuak miřwen. Ihřam iril maném, am da nir dahlar ole niak awenwa nitu. Da asko keke mirakri olele kawa.' ⁸ Da ag anarina. Nug lia qeri nug asko keke ospi morew. Gam nug pi fařak kořmurdig qeri nug asko keke qe murdig. ⁹ Qeri da ag amlagwa anina. Ag kořmeweg, Tiwur ag mardig. Mariweg ge, nug ismardig. Ag ihřam qouqou orweg, nug ihřam matuldig. ¹⁰ Qeri oun os Tiwur kořmurdig ge, nug urig. Oun os maririg ge, nug ismurew perig. Am oun os ihřam qouqou orew ge, nug ihřam matulko murdig. ¹¹ Oun os nug nir memeg ge, nir kaké murdigri kořmew ge, mat nou os murdig te? ¹² Am maru owah murdigri kořmew ge, kappiép os oko murdig te? ¹³ Qeri hipunin danah ag ole nir keke kena

marlagri qe dueksi koutursi. Am Mem saw kappari danah are kořmési ge meřenah Koulli Gun mew ufirig," eko anan.

Yesus Belsebul Ole

¹⁴ Deř os Yesus danah os koře kunum féruwa koulli nou qe sew koře kunum daré qe geřdan. Geřdew atew ge, danah qe né buliko mariew danahas peksi dorlag nan. ¹⁵ Gam olagwa danah os ge aneg, "Nug koulli nou dilag kuri Belsebulri* gagragsakwa koulli nou geřare." ¹⁶ Am olagwa danah la os Yesus mirakel os sérigri kořmoreg. Keřdi ag nug meřenah Tiwur dowari te ufriyan qe pelagri kořmoreg. ¹⁷ Gam Yesus nug asilag dahmak qe doko ge, amlagwa anan. "Danah kaw usihwari ag kopatweg ařit patew fan selag ge, geisah kaw qe paral mérig. Am danah os ag ater usihwari ag kopatweg ařit patew fan selag ge, geisah ater qe kawa mérig. ¹⁸ Am Satan leigur ole kopatweg ařit patew fan selag ge, gagragsak nusig kawa mew ag paral melag. Ag ansi ge da Belsebulri gagragsakwa koulli nou geřarina, qeri da ere anina. ¹⁹ Da Belsebulri gagragsakwa koulli nou geřarwi pe, asilgar danah ge oundi gagragsakwa koulli nou geřarsi? Qeri asilgar danah ih qewa ismigi ge ag darmési. ²⁰ Gam da meře Tiwurdi gagragsakwa koulli

* 11:15 11:15 Koulli nouri kuri am nug nou memeg Satan

nou ge'arwi pe, Tiwur danahas nusgur gamlagwa king delle gumardigri agrowa uríyan." ²¹ Am Yesus né tonak os anaran. "Danah os gagragsak ole nug fan sakri keke bawarko loug ka'riah wite ge, keke nusig kunum kena dasi. ²² Gam danah gagragnah os beko fan seko é'urko ge, fan sakri keke kunum gagrag qore qe urig. Am nug keke kunum urig qe danah la agop panirig. ²³ Oun nug da lial kawa ge, nug dasil kege'í. Oun nug da pi kéhni'ew sipsip qaglar'ru ge, nug sipsip lamarew pih'raursi," eko anaran.

Koulli Nou Buliko U'fiye

²⁴ Yesus anaran, "Sén koulli nou danah os féruwari gé'urweg doko atko ge, atu meirakwa sik oko darigri awen mariko weiye. Am nug awen os pi peko ge, ane. 'Da lo minko uríyin qewa buliko attil,' eko ane. ²⁵ Géri nug buliko atko danah qe owa lo qe kinkak eka'ko bawarko koutorak pe. ²⁶ Peko ge, nug atko am koulli nou la nug érdak nounah 7 qere diarew u'fiyeksi qewa dasi. Géri danah qe tatam dian qe é'urko ole nounah me," eko anan. ²⁷ Yesus né qe anewew, as os danahas ameg na'ri qe olagwa ufuko anoran, "As na mémnirko ouma mirelle begran ole qe nug o gamag ase." ²⁸ Gam Yesus anan, "Danah areg Tiwurdi né dueksi dimlamursi ge, ag olag

gamag asak na'riwa dalag," eko anan.

Yesus Mirakel Sew Pelag Aneg

²⁹ Sén danahas ku'rum qaglessi omorweg ge, Yesus anaran, "Danahas geiri ag olagwa sak nouninah ambak. Ag da mirakel séwi pelagri ko'rmési. Gam da mirakel usih ospí séwi peweg. Ag profet Yona féruwa kowol nian qe sillah ih pelag. ³⁰ Niniwe danahas kowol Yona dowá ban qe peksi ge, Tiwur nug mew atan qe ag dueg. Qe sillah danahas geiri ag ole Danah Bega qere peksi ge ag dolag. ³¹ Dimba Tiwurdi uh'ribak de'rwá kenariwari kuin sirko danahas geiri ole aseksi dessi asilag sak nou qe ambo marko ismarew pelag. Ke'rdi kuin qe wan atko patakware Solomonri duak kena qe dorigri uríyan. Gam ag olagwa danah os Solomon érdak ge ewa de, am ag nusig né duak minsi. ³² Sén Tiwurdi uh'ribak de'rwá Niniwe danahas sireksi geiri danahas ole aseksi dessi geiri danahas dilag sak nou qe ambo melag. Ke'rdi ag Yona né kuswew olag bulian. Gam gei ge danah os Yona érdak ge ewa de, am ag olag buliak minsi," eko anaran.

Fé'undi Kamsahlak

³³ Yesus anan, "Danah os lam kamutko pi lariew, am wawa pi tone. Kawa, nug karan eisew nie. Géri danah lo owa nuksi ge, lam a'ré qe pesi. ³⁴ Na

amen ge na férun di lam sil-
lah. Na amen kena dew
ge, férun kunum ole kam-
sahlakwa darig. Gam na
amen nou ge, férun kunum
ole gattuwa darig. ³⁵ Qeri
kamsahlak otwa de qe gattu
tonewri na dahmeka koutor.
³⁶ Qeri na férun kunum kam-
sahlakwa darig am gattu
nagur ospi férunwa darig
ole ge, férun kunum kam-
sahlelle darig. Lam arko
atko férunwa kamsahle qe
sillah," eko anan.

*Yesus Farisi Am Ro Duak
Danah Ole Alaran*

³⁷ Yesus né mariko mal-
wew ge, Farisi os nug lougwa
atew ke lelasri anoran.
Géri Yesus nug lougwa atko
ninaqirko dian. ³⁸ Farisi qe
Yesus eweg tatam pi isak
ke lew peko ge, nug dorog
nan. ³⁹ Géri Narinah anan,
"Farisi, ag asilag kap am
plet ole dimdim ih issi, gam
ag olagwa ge ameg qak am
kowl nounah ole ambak.
⁴⁰ Ag né tapewnak danah!
Tiwur férnig ih te kawian?
Am onig owa ole pi te san?
⁴¹ Gam asilag kap am plet ole
owa ke' ke' dassi qe o duak
danah kehnaressi mares.
Ag qere selag ge, Tiwur
amegwa ag olag isak perig.
⁴² Gam Farisi ag dahmes!
Ag kug os pelag. Ke'rdi ag
danahas agop sak mangu
ospi sési am Tiwurdi olag pi
mouse. Ag qané, lumbu am
darari kes kowl kowl ge
watiweg ameg 10 qere new

ameg usih qe Tiwur mursi.
Gam ag qere séssi am ole
Tiwurdi olag mousewew am
danahas agop sak mangu
ses. ⁴³ Farisi ag dahmes!
Ag kug os pelag. Ke'rdi
ag binag mak lowa danah
wenlag ole dilag diak awen
qewa ih dalagri séssi am ag
qaglak awenwa felqareppag
ih weilagri olag na'ri de.
⁴⁴ Ag dahmes! Ag kug os
pelag. Ke'rdi ag matmat bala
pi kehak qe sillah, danahas
pi duak qaréwa tapeksi
weisi," eko anaran. ⁴⁵ Ro
duak danah os anan, "Duak
marak danah, na Farisi dilag
né anna qe, na sewe ig ole
urnig ne." ⁴⁶ Qeri Yesus né
noh meko anan, "Ro duak
danah, ag ole dahmes! Ag
kug os pelag. Ag Ro kug
ole danahas qarlagwa mési,
géri ag mawakri kug aqare.
Gam ag mawakri kehnareksi
ewlag ospi marsi. ⁴⁷ Ag
dahmes! Ag kug os pelag.
Ke'rdi ag alalgar profet qe
aqareg am ag profet dilag
matmatwa bala kehareksi
bawarsi. ⁴⁸ Kowl asilag
qewa danah ismarsi ge, ag
alalgar algu profet aqareg
qe kowl kena seg essi ag
matmatwa bala keharsi.
⁴⁹ Qeri Tiwurdi duak kena
qewa nug iril anan, 'Da
profet† am aposel‡ ole anwi
atlag. Ag os ge nouni
sarlag am gurak marlag.
Am la os ge ag aqarweg
mouslag.' ⁵⁰ Qeri kug algu

† 11:49 11:49 Tiwurdi né oko mariak danah ‡ 11:49 11:49 Danah os Yesus
nugégé toqarko anew kekuak nusig séksi ateg ole qe. Aposel ge Yesusri mef
danah.

wan digumakwa profet aqareppag uñiyew gei patak qe noh danahas geiri ag olag. ⁵¹ Algu Abel qakwari uñiyew pris Sakaraia ge Tiwurdi doñ manko morakri qaréw mourak am Tiwur Loug gamagwa ole qeg. Da meñe anarina. Kug qe kunum noh qe danahas geiri ag olag. ⁵² Ro duak danah, ag dahmes! Ag kug os pelag. Keñdi ag danahas Tiwur dowegri dagareg. Am ag agégé Tiwur duak mineksi ge danahas Tiwur dolagri seppag ag dagareg," eko anaran. ⁵³ Sén Yesus lo qe minko attig sew ge, Farisi am Ro duak danah ole uhñilag bew, kegeñ moreksi diguméksi gurgur kořmoreg. ⁵⁴ Ag Yesus né nouni os anew dueksi oñalagri kañeordéw.

12

Né Darmak Kowolri Dahmes

¹ Sén qewa ih danahas kuřumnah 1,000 erđak ag Yesus pelagri qagleksi agégé nug tapeksi seppag, Yesus bégur dilag tatam anan. "Ag Farisi danah dilag yis* qeri dahméksi koutores. Yis qe darmak gañlagwa ih Tiwur dimlamdak kowol. Qe sillah aw seweg. ² Ag keñ keñ lareksi tonak nie ge Tiwur sew ambo melag. Am keñ lariakwa sési qe ole sew kunum pelag am dolag.

³ Qeri keñ ag gattuwa lugmeksi agé marilag ge, dimba kémunwa danahas kunum dolag. Am keñ kutiptip kurugwa marisi ge, dimba tamniakwa mariew kunum dolag."

Tiwur Ih Fañdes

⁴ "Da leilar, ag anarina. Ag danah feñlag qelag seweg qeri aw fañarweg. Keñdi ag dimba kité la os pi seweg. ⁵ Gam da ag oun fañurlagri qe anwi dolag. Ag Tiwur ih fañdes. Nug ge koulli kañwarew mouslagri am ole dimba touñarew kew pi qouse olewa nolagri gagragsak ole. Meñenah, da buliko anarina, ag Tiwur ih fañdes. ⁶ Ag dossi, danah ag é reis anig tanig ole qarég nagurnah usihwa irar mési. Gam Tiwur nug reis anig usih ospi doug katie. ⁷ Am meñenah Tiwur ag kurlag uñug kunum ge gane qe nug due. Qeri ag aw fañweg. Am nug asilag o nie ge, é nounou kuřum dilag dahme qe erđak."

Yesusri Aw Uñlag New

⁸ "Da ag anarina. Oun os nug danahas amlagwa nug da dimlamñeri andig ge, Danah Bega Da ole geisah Tiwurdi doup amlagwa nug danah dasil eko andil. ⁹ Gam ounté os danahas amlagwa nug da dimiñew ge, da ole geisah Tiwurdi doup amlagwa nug danah dasil kawa eko andil. ¹⁰ Danah

* 12:1 12:1 Yis ge palawa ole kawlieksi palawa manweg titre.

oun os pi duak Danah Begari nouni andig ge, Tiwur hipunin nusig kusuqrig. Gam oun os nug duelle Koulli Gun oko oko qurdig ge, Tiwur hipunin nusig qe ospi kusqew. ¹¹ Ag da dimlamiŕsi qeri danah os ag oŕwareksi diareksi Yuda dilag binag mak lowa am kuri danah wagé wagé am danah kuakri wittak marak ole qe nolagwa atweg ge, keŕ né am areg anlagri aw dahmak kuŕum oweg. ¹² Keŕdi ag keŕ éksi anlagri ge sén qewa Koulli Gun ag ismardig," eko anan.

Danah Kéhu Oleri Né Tonak

¹³ Danah usih os danahas ameg naŕi qe olagwa nug Yesus amegwa anan, "Duak marak danah, na da awal amegwa anwe nug keke i memnitdi ge wasaŕko dasil sillah qe miŕar." ¹⁴ Gam Yesus né qe noh meko anan, "Lal, oun da asilas ken watiko mattildi keprák danah toqíran?" ¹⁵ Elle ge nug kunum amlagwa anan, "Ag dahméksi koutores! Ag keke kunumdi aw amlag qew. Danah kénih naŕi ole ge, kénih qe sew nug kena ospi dew." ¹⁶ Am Yesus nug né tonak usih os amlagwa anan, "Danah kéhu ole os dar seko ke kehew mou kuŕumnah nian. ¹⁷ Qewa ge, nug nugégé dahman, 'Da ke ene oko mew diakri awen olele kawa. Qeri da aregnah séril?' ¹⁸ Am nug anan, 'Da ere séril. Geisah da ke makri lo kunum

logŕaroko am lo wagé wagé fuaroko ge, ke kunum am keke dahlar kunum ole qewa mardil. ¹⁹ Am da dagégé dasil ere andil, da ke am keke la kunum qe makaŕ kuŕum úrwildigri olele qaglin. Aria, da sam delle ke lelle am ke naŕi selle gamal asakwa daril.' ²⁰ Gam Tiwur nug amegwa anan, 'Na né tapewnak danah! Gei tuqan ewa na mousdip. Am keke kunum bawren de ene ge geisah oun memeg mérig?' ²¹ Géri danah keke kuŕumnah wan ewari nugé nusig qagle ole qe dow a qere bérig, gam Tiwur nohwa ge nug keke kawa," eko anan.

Wan Kénihri Dahmak Naŕinah Aw Oweg

²² Yesus bégur dilag anan, "Qeri da ag amlagwa anina. Ag wan enewa fou diakri aw dahmak kuŕum oweg. Ag ke lessi fou dalagri am feŕlag balari ole dahmak kuŕum aw oweg. ²³ Ag fou dasi qe ke érdak am ag feŕlag qe feŕlagri bala qe érdak. ²⁴ Ag kalog dilag dahmes. Ag ke pi kéhsi am ke uksi qagleksi louw pi mési, gam Tiwur ke mare. Tiwur é dahmare qe érdak ge ag dahmare. ²⁵ Ounté os olagwa dahmak kuŕum ow fou darigri sén deŕ usih yako terigri olele té? ²⁶ Géri ag keke nagur usih os sakri olele kawa ge, keŕdi ag dahmak kuŕumnah keke lari usi? ²⁷ Ag bala areg besi qe dahmores. Ag teret pi sési am lamen asilag pi sési. Gam da anarina.

Bala qe asilag amnak ge king Solomon féru bala kenanah qe érdak. ²⁸ Gisgar nug gei de am kérew ih danah kotárko kewba tourew árdig. Gisgar sam qe Tiwur nug bala mare. Qeri Tiwur ag gumardig qe gisgar gumare érdak gumardig. Ag danahas olag mére mak kutuk ole! ²⁹ Qeri ag ké ke am le ole lelagri aw dahmak kuřum oweg. ³⁰ Wan ewa danah Tiwur pi dosi ole ag keke qeri marieksi sik aqare. Gam ag ge, Memlag Tiwur ag keke qeri olag nie qe nug írıl doko malwe. ³¹ Qeri ag Tiwurdi Kingdom meweg anqew dimlamurweg ge, nug keke qe ole mardig."

Keke Kena Saw Kappari Qaglakri Kowol

³² "Ag da beglar kuřum kawa, gam ag aw fařweg. Ag Memlag Tiwur nug o gamag asakwa Kingdom nusig mardig. ³³ Ag keke asilgar daren marweg qarég uksi o duak danah mares. Qe ge saw kappa keke kena asilag qe qaglak darig. Am qarég yanakri sogot saw kappari ge oře ole kawa. Asilag keke kena qe ospi kawa mew qe darig, yawsen danah ospi yawsen oweg am diruř ospi seweg nou mew. ³⁴ Asilag keke kenanah arewa de qewa ih ag olag am dahmak asilag kunum ole qewa darig," eko anan.

*Nařinah Uřirigra
Bawrena Da*

³⁵ Yesus anaran, "Ag lamen asilag kutuk mapieksi tageksi am lam kamutweg árewew bawressi des. ³⁶ Ag kuak nir dilag danah naři danah as wakri mallenwa uřirigri ameg méksi dasi qe sillah bawressi des. Géri sén nug uřiko ihřam qouqou orew ge, usihri ihřam nusig matleksi morlag. ³⁷ Kekuak nir are ag danah naři asilag uřirigri bawreksi us aw niweg ameg méksi deppeg buliko uřiko piarew ge, ag olag gamag asdig. Da mére anarina. Nug nugégé lamén tagko sew ag daweg ke bawarko mardig. ³⁸ Nug tuřan tugamag té kuagarđigri maru gellepegg té uřiko kuak nir ameg méksi deppeg piarew ge, ag olag gamag asdig. ³⁹ Am ag né dasil ořwes: Lo memeg os yawsen danah nug lougwa uřirigri sén qe írıl duewew ge, yawsen danah qe loug ospi logařko owa now. ⁴⁰ Qe sillah, ag ole sansan bawressi des. Kérđi ag Danah Bega da ké sénwa buliko uřiril qe ag pi dosi," eko anan.

Kekuak Nir Kenari Né Tonak

⁴¹ Yesus né qe anko malwew ge, Pita kořmorán. "Nařinah, na ig amnigwa ih te né tonak ene marina, kawa danahas kunum ole amlagwa te marina?" ⁴² Nařinah kořewa oko anan, "Oun ge kekuak nir kena duak kena ole qe danah naři

nusig nug toqorew kuak nir la qe gumarelle ke marak sénwa ke wasariko mardig? ⁴³ Dimba danah nañi nusig qe buliko uriko am kuak nir qe kekuak mangu ih sewew perig ge, kuak nir qe nug o gamag asdig. ⁴⁴ Meřenah anarina, danah nañi qe geisah sew kuak nir qe keke nusgur kunum ole gumardig. ⁴⁵ Gam kuak nir os ere dahmelo, 'Danah nañi dasil ofer ospi buliko uriyew,' elle nug kuak nir am kuak as la qe digumeko mourwarko ke nañi seko lelle am le gagrag qe leko gar qelo. ⁴⁶ Danah nañi qe der kuak nir qe pi dahmurdig ole qewa am sén os nug pi dorigwa uriko kuak nir qere peko ge, nug kotrew new danah olag meře pi me dalag awen qewa toufrew nurig. ⁴⁷ Kuak nir nug danah nañi nusig kerdi o nie qe duelle pi bawarko dimlamdew pe, danah nañi nusig sew nouninah qelag. ⁴⁸ Gam kuak nir nug danah nañi nusig kerdi o nie qe pi duelle nuni sew pe, danah nañi nusig nañi pi qew. Tiwur danah are ag nañi mare ge, ag nañi morlag. Am danahas are ag keke nañi gumlagri mare ge, nug ag nañi bulieksi morlagri kormardig."

Yesus Dimlamdakwa Danahas Watilag

⁴⁹ "Da wan ewa kew méril uriyin, am da ol se ge kew qe iril digumeko aran. ⁵⁰ Am da le lourak oswa nuril. Qeri

da kug nañi iwřewew atew sén qe durig. ⁵¹ Ag dahmési ge diak kena te darigri wan ewa uriyin? Kawa. Da anarina, da danahas olagwa koptak berigri uriyin. ⁵² Gei digumak lo usihwa danahas tanig ole qe watieksi, kiam ge arit dilas olag usih ospi dew am arit ge kiam qe dilag olas usih ospi dew. ⁵³ Ag watieksi memeg nug nag ole olas usih ospi dew am nag nug memeg ole olas usih ospi dew. Anig ge areg ole olas usih ospi dew am areg nug anig ole olas usih ospi dew. Am anig nug aswa ole olas usih ospi dew am aswa nug anig ole olas usih ospi dew," eko anan.

Sén Peksi Olag Mourar!

⁵⁴ Yesus danahas kurum amlagwa anan, "Ag fur kem nuakwa qaglew peksi ge, ofer ole ansi. 'Gu nérigri se.' Am qe meře, gu ne. ⁵⁵ Am sén ag ulas kenariwa yalew ge, ag ansi. 'Geisah kem gagarđig.' Am qe meře kem gagre. ⁵⁶ Ag darmak garlagwa ih Tiwur dimlamdak danah! Ag wanwa am saw karan sén kitru peko anakri ge dosi koutursi. Gam kerdi ag gei sén ewa keř keř beko ate qe peksi digu olag ospi moure? ⁵⁷ Kerdi ag agégé kowol mangu ih sakri ospi kepreksi dimlamursi? ⁵⁸ Na danah os na kitéri yagoř mirew pe, kugri né keprak lowa pi wanak ih umuwa né qe bawreksa olas usih

melasri mena pe. Kawa ge, nug na kep'rak danah dow wirko wanew ró danah ewlagwa meirew kalabuswa yanirlag. ⁵⁹ Da na anirina. Na kug noh qarég makri anak qe kunum mewe atew am nagurnah ospi meka malarip ge, na kalabuswari dimdim ospi downen," eko anan.

13

Danah Os O Pi Bulirig Ge, Paral Mérig

¹ Danah os Yesus ole sén qewa dessi Yesus anoreg. Galili danah os do' manko Tiwur morak qe sepeg, Pailot anew aqarweg mousweg karlag noko do' karag qe ole kawlian. ² Yesus anan, "Ag dosi ge, Galili danah mouseg ole qe hipunin asilag ge Galili danah la kunum dilag hipunin qe érdak nouninah, qeri te ag kug qe og? ³ Kawa! Da ag anarina, ag olag pi buliew pe, ag ole qere ih paral melag. ⁴ Am danah 18 qere Siloam lo welah na'ri karan uwa qiko aqarew mouseg qe, ag dosi ge, ag qe Yerusalem danahas la é'areksi hipunin nouninah te seg? ⁵ Kawanah! Da anarina, ag olag buliar. Kawa ge, ag ole qere ih paral melag," eko anan.

Gu'raw Mou Pi Nieri Né Tonak

⁶ Am Yesus né tonak ene amlagwa marian. "Danah os wain dar nusig owa gu'raw ker os kehew dian.

Géri dimba ge, gu'raw qe mou niew perigri atan, gam mou usihnah ospi niew pian. ⁷ Géri nug dar gumak danah nusig qe anoran, 'Da maka' kiam qere gu'raw ene mou niew perildi sén ku'rum u'irém, gam mou usih ospi niew pégin. Qeri na kowe qiar. Kerdi nug awen oko delle wan kirag pi malwew.' ⁸ Gam dar gumak danah qe ko'ewa oko anan, 'Danah na'ri, minwe maka' usih la os ole dew. Am da diguwa wan kapatko mol morelle am kinkak ole diguwa méril. ⁹ Maka' os uwa mou niew pe, qe kena. Gam mou ospi niew pe, kuwi qirig,' " eko anan.

Yesus Sabatwa As Os Sew Wa're Pasaoran

¹⁰ Sabat de'wa Yesus Yuda dilag binag mak lowa danahas Tiwurdi Néri duak maran. ¹¹ Am as os qewa dian ge koulli nou sew nug maka' 18 qere gumi tupiak, géri nug gumi mangu morakri olele kawa daré. ¹² Sén Yesus as qe peko ge, u'rwurew dow anoran, "As, da wa're nasip séwi pasaoré." ¹³ Yesus qere anelle eweg as qe gumiwa mew, usihri asko mangu delle Tiwur binag suman. ¹⁴ Yesus Sabatwa as qe sew kena man, qeri kuri danah Yuda dilag binag mak lori qe Yesusri uh'ribew danahas dilag anan, "Ag kekuak de' la qewa ge u'riyeksi anweg wa're asilag sew pasaorar, gam Sabat de'wa u'riyeksi ge ag aw anweg

wa'ere asilag sew pasaorew," eko anan. ¹⁵ Géri Na'rinah kuri danah qe anoran, "Ag darmak ga'rlagwa ih Tiwur dimlamdak danah! Ag Sabat de'wa makau am donki ole asilgar le marlagri pi te kusqareksi diareksi atsi? ¹⁶ Qeri as Abraham fu'uh ene Satan wa'ewa dagorew maka' 18 qere dian. Nug Sabatwa kusqak murdil ge nouni te?" ¹⁷ Sén Yesus qere anew ge, danah nug keger' moreg qe ag u'rlag nan. Gam danahas ge nug kuak kunum kenanah san qeri olag gamag asan.

Mastet Égri Né Tonak

¹⁸ Géri Yesus anaran, "Tiwurdi Kingdom ge kité sillah? Da qe kité sillah eko andil? ¹⁹ Qe ker os wénih mastet ég sillah qe danah os oko dar nusigwa kehan. Ker qe beko na'ri mew ewegwa é ku'rum u'riyeksi sik ukxi dasi," eko anan. ²⁰ Am nug buliko anaran, "Da Tiwurdi Kingdom ge kité sillahnah eko andil? ²¹ Qe yis sillah. As os yis oko palawa na'riwa gogrew now kawlian. Yis qe sew palawa titi'ko na'ri me qe sillah," eko anan.

Ih'ram Nagurdi Né Tonak

²² Yesus Yerusalem attigri atelle taun am kaw e'aran ole qe danahas doulag patelle atan. ²³ Danah os ko'moran, "Na'rinah, danah usih usih te foumak ukxi sansan dalag?" Qere anew ge, Yesus anaran. ²⁴ "Ag ih'ram nagur qewa nolagri

gagrag mes. Da anarina, danahas ku'rum ih'ram qewa nolagri selag, gam ospi noweg. ²⁵ Sén lo memeg asko ih'ram manew ge, ag dimdim aseksi dessi ih'ram qouqou oressi anlag, 'Danah na'ri, ih'ram matulwe ig ole not,' éksi anlag. Gam nug ko'rlagwa oko andig, 'Da ag pi duarina am ag arewari u'riyéw.' ²⁶ Qere anew ge, ag anlag, 'Ig na ole ke am le ole let am na ig kaw'ni'gwa dounig paten ole qe,' éksi anlag. ²⁷ Gam nug ko'rlagwa oko andig, 'Da ag pi duarina am ag arewari u'riyéw. Ag kunum kowol nou sak danah, ag uwa wanes! ²⁸ Sén qewa ge Abraham, Aisak, Yakop am profet kunum saw kappa deppeg piarlag. Gam ag ge minarak dimdim dessi, qeri olag nou mew kuanessi élag ga'rmessi dalag. ²⁹ Geisah danahas kem bakwari, kem nuakwari, kenariwari am nanettiwari am wan atu kunumbari ole u'riyeksi awen asilag ukxi saw kappa mallen na'ri qewa dalag. ³⁰ Me'renah, danahas gei ag wenlag kawa dasi ge Tiwurdi Kingdom owa ag wenlag ole dalag. Am danahas gei ag wenlag ole dasi ge ag wenlag kawa dalag,'" eko anan.

Yesus Yerusalemri Kuanan

³¹ Sén qewa ih Farisi os duksi Yesusri aneg, "Na awen ene minka awen oswa eit, ke'rdi king Herod Antipas

na iwirdigri se.”³² Géri nug kořlagwa oko anan, “Ag ateksi qé déguř qe ere anores, ‘Da gei keřew ole am atak ge danahas feřlagwa koulli nou geřardil am waře danah séwi waře pasaorlag. Am sén dasil uřiyew ge kekuak dasil malaril.’³³ Areg darig ge da gei, keřew, am éřul attil. Keřdi Tiwurdi profet ge Yerusalem ih aqarweg moussi!³⁴ O Yerusalem, Yerusalem! Ag ih Tiwurdi profet agrowa uřiyeg ge, qar touřeg am aqarweg mouseg. Sén kuřum da maru anig nagur sougwa qaglarko tonare qe sillah, nir asilgar qaglardil sein, gam ag mineg.³⁵ Ag qere dues! Gei Tiwur ag minarko loulag dimurdig. Da ag amlagwa anina. Ag da bulieksi ospi peiřweg atew sén uřiyew ag ere anlag, ‘Ig Nařinah Tiwur wénihwa Danah uřirig qe binag ménig,’ éksi anlag,” eko Yesus anan.

14

Yesus Sabat Deřwa Waře Danah Os Sew Kena Man

¹ Sabat deř oswa Yesus Farisi dilag naři os lougwa ke lakri atan. Atew ag nug kařeoreksi koutoreg.² Qewa ge, nug nohwa aminko danah os waře féru titřarak ole qe dewew pian.³ Yesus Farisi am Řo duak danah ole kořmaran. “Sabatwa waře danah sew kena mak ge Řo dimlamdak te?”⁴ Gam ag né kawa deg. Géri Yesus danah

qe ořako sew kena mew ge anorew atan.⁵ Atewew ge, Yesus kořmaran, “Ag eneri olagwa usih os nag te kawa makau nusig te os Sabat deřwa moř ořewa tolako now pe, ag ofeř pi te béřuweg bew?”⁶ Am ag né ospi aneg.

Mallen Memeg Am Řo Danah Ole Dilag Né

⁷ Sén Yesus danah mal-lenwa ke lakri uřieg qe danah wenlag ole dilag awen qewa dalagri seweg peko ge, né tonak ene anaran.⁸ “Sén danah os ag nug wakri mallenwa atakri anew ateksi ge, ag danah wenlag ole dilag awen qewa aw daweg. Keřdi danah os wénih naři ole na eřdak uřwurweg uřirig ge na pi dona.⁹ Qere dew ge, mallen memeg a ařié uřwattig ole qe doko anirdig. ‘Na danah ene awen mor,’ eko anew uřan newew atka danah wenlag kawa dasiwa darip.¹⁰ Gam sén na anew atka ge, awen danah wenlag kawa dasi qewa deppe, mallen memeg doko anirdig, ‘Lal, na aska atka awen kena danah wenlag ole dasiwa da,’ eko anirdig. Qe ge danah mallen qewa uřilag ole leipar qe nolagwa na wénim sumdig.¹¹ Danah oun os nug nugégé wénih sumdig ge, Tiwur danah qe wénih qew néřig. Am danah oun os nug nugégé wénih pi sumdig ge, Tiwur nug wénih karan sumdig.”¹² Géri Yesus mallen memeg

qe amegwa anan, “Sén na ke nañi os seka ge, na leipar, awnar kampar ole, nasipwari am leipar kehlag ole na mourirak dasi qe aw urwarwen. Na qere sérip ge, ag ke séksi noh méksi na urwirlag. ¹³ Gam na ke nañi seka ge, o duak danah, danah ewlag félag nou ole am amlag gañu ole qe urwarwe ates. ¹⁴ Qere sérip ge, ag noh makri olele kawa. Gam sén danahas mangunah ag Tiwur nohwa sirlag ge, Tiwur na noh mirko wittak mirdig,” eko anan.

Mallen Nañiri Né Tonak

¹⁵ Danah os ke lelle Yesusri né qe doko ge anan, “Danah os mallen nañi Tiwurdi kingdom owa ke lérig ge, nug Tiwur wittak kena morew o gamag asdig.” ¹⁶ Yesus né qe noh meko anan, “Danah os mallen nañi orwelle danah kuñum urwaran. ¹⁷ Sén keke kunum bawarko malako ge kekuak nir anew atko danah urwaran qe anaran, ‘Keke kunum bawakra doweg atet,’ eko anaran. ¹⁸ Danah urwaran ole qe kunum ole ag kekuak la ole, géri ospi atweg éksi aneg. Danah anqak qe anan, ‘Da wan fou os daren mein, géri minwe da atko wan qe kitalko peril,’ eko anan. ¹⁹ Os ge nug anan. ‘Da tuménah makau 10 qere daren marin. Géri ag areg kekolag qe seweg

peril qeri da ospi attil,’ eko anan. ²⁰ Am la os ge anan, ‘Da tuménah as win, géri ospi attil,’ eko anan. ²¹ Kekuak nir qe buliko atko lo memeg qe amegwa anan. Anew ge, lo memeg qe uhribew kuak nir nusigri anan, ‘Oféñah atka taunwa ih nañi am nounu olewa o duak danah, ewlag félag nou ole am amlag gañu ole qe diarka urí,’ eko anan. ²² Kekuak nir qe qere seko ge anan, ‘Danah nañi, na aniñam sillah sém, gam lo ospi ambé.’ ²³ Géri mallen memeg kekuak nir nusigri anan. ‘Na atka taun dindim ih nañiwa am nounuwa ole keigarwe uríweg da loul ambar. ²⁴ Da anarina, da danah tatam urwarwi mineg ole qe kunum mallen dasilwa ke nagurnah ospi leweg,’ eko anan,” Yesus qere anaran.

Yesus Dimlamdakri Kug

²⁵ Danahas amegwa nañi Yesus dimlamdeppag, nug buliko danahas qe anaran. ²⁶ “Oun os dagrowa durigri dew pe, nug dasil o nafi mousar. Am nug memegri am anigri, wawri, nir nusgur dilag, awgur kamgur dilag, am kéwingur dilag am nugégé nusig o nañi niew pe, nug da begal diakri olele kawa. ²⁷ Am oun os nug nugégé nusig ker mawanak ospi mouko am da pi dimlamiñko pe, nug

* **14:27** 14:27 Ker mawanak mouko dimlamdak digu ge, nugégé nusig sak am o mourak dimorko am kug mawelle Tiwur dimlamdakri kowol.

da begal diakri olele kawa*.
 28 Am ag olagwa danah usih os lo welah am karan os furigri ge, nug dako qarég gane tourko lo fuko malarigri qe dahmeko peko am digumérig. 29 Keédi nug digumeko lo lagko am pi malarig ge, danah kunum lo qe peksi siwegkoleksi ere anlag. 30 'Danah ene lo digumeko fuan gam nug malwakri olele kawa,' éksi anorlag. 31 Am king os 10,000 fan danah ih ole nug king os 20,000 fan danah ole fan selasri ge, nug lia qe érudigri ge delle dahmeko koutorko peko digumeko fan sérig. 32 Nug olele kawa dew pe, king os qe lawar dewew danah os anarew keé ihwa olas usih melasri kořmorlagri atlag. 33 Am ih qewa, ag oun os nug keé keé nusig qe kunum pi dimorko pe, nug da begal diakri olele kawa."

Sol Mumda Kawa

34 "Sol ge keke kena, gam nug mumda kawa mew ge, areg seweg am buliko mumda ole darig? Kawa. 35 Sol mumda ole kawa qe nug ker os diguwa wanwa meko ker ke morakri kawa, nug kekuak ole kawa. Qeri sol qe tourweg ate. Oun os doug né duakri ole dew pe, né ene doko koutorar," eko Yesus anaran.

15

Sipsip Lariakri Né Tonak

1 Deé os takis wak danah am hipunin danahas ole qe ag Yesus né mariew dolagri uriyeksi qagleg. 2 Gam Farisi am Mosesri Ro duak danah ole né né marieksi aneg, "Danah ene hipunin danah ole liam pateksi arié ke lési." 3 Géri Yesus né tonak ene anaran. 4 "Ag olagwa danah os nug sipsip 100 qere ole darig am sipsip usih os lariew ge, nug areg sérig? Nug 99 qe minarew awen gisgar olewa deppeg am nug atko sipsip usih larie qe pi te mariko pew? 5 Am sén nug peko ge, o gamag asew sipsip qe sumko guqawa meko mouko louw ate. 6 Atko ge, nug leigur am nusigwari qe ole urwarew uriyeksi qagulweg anare. 'Ig onig gamag asar. Keédi da sipsip dasil usih larian qe peko buliko wém.' 7 Da anarina. Kowol qewa ih, hipunin danah os o buliew ge, saw kappa ole olag gamag asak narinah nie am danah mangu 99 olag buliakri olele kawa qe dilag olag gamag ase qe éřdak."

Qarég Lariakri Né Tonak

8 "Qe sillah, as os qarég silwa* 10 qere ole am usih os lariew pe, nug areg sérig? Nug lam kamutko louw kinkak ekřelle yamorko mariko mariko peko urig. 9 Am sén nug peko oko ge, leigur am nusigwari qe ole urwarew uriweg anare. 'Ag da ole onig gamag asar, keédi qarég silwa dasil

* 15:8 15:8 Silwa qarég ene drakma. Qe deé usihri kekuak noh.

larian qe peko buliko wém.'
 10 Da anarina. Kowol qewa
 ih, hipunin danah os o
 buliew ge, Tiwurdi doup qe
 ag ole olag gamag ase," eko
 anan.

*Nir Geir Memeg Munurko
 Atanri Né Tonak*

11 Yesus né ene buliko
 anaran, "Danah os békur
 arit ole daré. 12 Géri
 nag dimbari ge memegri
 anan, 'Mem, na keke
 wasarfa dasil sillah qe
 mir.' Géri memeg keke
 kunum nakur dilas wasarfo
 matan. 13 Wagam ole kawa,
 nag dimbari qe keke nusig
 kunum qaglew daren meg.
 Meweg qarég oko orwelle
 atu os una qewa atan.
 Atko qewa delle ge, nug o
 mourakwa ih nouwa qarég
 sew kawa man. 14 Kawa
 mew dimba ge, atu qewa
 laké nañi nian. Niew ge,
 nug digumeko qagrakwa
 dian. 15 Géri nug atu qewari
 danah os dowa kekurigri
 atew ge, danah qe sew atko
 awen qewa fo nusig ke
 marelle gumardé. 16 Nug
 laké qew fo tounam gone
 mardé ole qe lérigri o nañi
 daré, gam ounté kité ospi
 mordé. 17 Sén dahmak
 kena nugrowa uriyew ge,
 nug nugégé anan, 'Da
 memri kekuak nir ge ag
 ke olele, gam da ge ewa
 lakéri mousdil sein. 18 Da
 mem dowa buliko atko andil,
 "Mem, da Tiwur nohwa
 am na nomba ole hipunin
 sein. 19 Da na nam eka
 anirdipri olele kawa, gam
 sewe da kekuak nir nasip

de," ' eko andil, eko anan.
 20 Géri nug asko buliko
 memeg dowa atan. Gam nug
 ih una uriyewew memeg
 peko nusig o dow guko
 atko qagru orako gamnurko
 kis moran. 21 Géri nag
 memegri anan, 'Mem, da
 Tiwur nohwa am na nomba
 ole hipunin sein. Da na nam
 diakri olele kawa.' 22 Gam
 memeg kekuak nir nusgur
 dilag anan, 'Ag ofer féru
 bala kenanah qe uksi méksi
 mores. Eweg dofohwa ring
 oraweg now am fég gaña
 méksi mores. 23 Am makau
 yu titraknah qe qéksi ke
 nañi seweg lettu onig gamag
 asar. 24 Keñdi ig da nal
 ene mousko malwan qere
 dahmet, gam buliko uriyé.
 Nug larian, gam buliko peko
 wém.' Géri ag olag gamag
 asakwa ke nañi qe leg. 25 Sén
 qe, nag digam nug dara
 dian. Nug uriko lo mourko
 dolle ge, kasi sepeg uttulag
 duan. 26 Géri nug kekuak
 nir os urwurew wanew ge,
 kořmoran, 'Uni keř sessi
 sési?' 27 Kekuak nir qe anan,
 'Na kamap ge buliko uriyé.
 Am na memen makau yu
 titraknah qe qew ke nañi
 sam. Keñdi nug nag larian
 qe gurak ospi wan kena
 ih buliko uriyew o gamag
 asew sé,' eko anan. 28 Gam
 awag ge uhribew lo owa
 nuak minan. Géri memeg
 dimdim wanko lo owa
 nurigri sinanah kořmoran.
 29 Gam nug memegri anan,
 'Na pe! Da makař kuřum
 nasip kekuak sam sein am

né nasip ospi tappi nan. Gam qeri na meme yu usih ospi mirwe da leilar ole ke nag ospi séktu let. ³⁰ Sén na nam ene qarég nasip nañi oko atko o mourakwa ih nouwa am ihwari as feflagwa sew kawa mew, am buliko louw uriyew ge, na makau yu titraknah qeka mo'ram,' eko anan. ³¹ Géri memeg anan, 'Da nal, na sansan da ole da'ru. Am keke dasil kunum qe nasip. ³² Gam ig ke lettu onig gamag asé, ke'rdi na kamap ene mousan gam fouman. Nug larian gam buliko kappa uriyew ge, ig buliektu piam,' eko anan," Yesus qere anaran.

16

Kekuak Gumak Danah Duak Kena Ole

¹ Yesus bégur anaran, "Sén os danah kéhu oleri kuak nir dilag anqak danah keke nusig kunum gumardé ole qe daré. De' os danah os atko danah kéhu ole qe amegwa kekuak nir nusgur dilag anqak danah qe qarég nusig sew kawa meré qeri anoran. ² Géri nug urwurew now ko'moran, 'Danah nasip marisi qe me're te? Ke'rdi na kuak qewari malwirdil, na qarég areg gumen qe kunum ole yaka mir,' eko anan. ³ Géri kekuak gumak danah qe nugégé anan, 'Danah nañi da gum're ge kuakwari gé'ildig, géri da aregnah séril? Da dar kekuakri gagragsak ole kawa am da

nuqak u'al ne. ⁴ Sén da kekuak ewari malwiréw ge, aregnah séwi danahas wirweg loulagwa danigri ge da duina,' eko anan. ⁵ Géri nug né mew danah nañi nusig qeri qarég noh makri danah qe usih usih uriyeg. Anuqko uriyen qe ko'moran, 'Na keke gane bulika noh meka danah nañi dasil murdip?' ⁶ Danah qe né noh meko anan, 'Oliw go'ren siné 100 qere.' Kuak gumak danah anoran, 'Na pepa bulika noh makri ene oka oferé qere daka siné 50 ih qere ya,' eko anoran. ⁷ Qe dimba am danah os dow ko'moran, 'Am na ge keke gane noh mérip?' Danah qe ko'mak noh meko anan, 'Reis bek 100 qere.' Kuak gumak danah anoran, 'Pepa bulika noh makri nasip enan da oka 80 bek ih qere ya.' ⁸ Qeri danah nafi qe kekuak gumak danah kena kawa qeri 'Kena sam. Na duak kena ole,' eko anoran. Ke'rdi danah wan ewari ag keke gumarakri duak qe ag dosi koutursi, danah kamsahlak owari dilag duak qe é'arak. ⁹ Da amlagwa anina. Keke wan ewariwa ag leilgar kehnares, geisah keke qe ole diakri sén olele morew, Tiwur ag sumarew saw kappa awen ole dalag. ¹⁰ Oun os nug keke nagur pesorko gumdig ge, nug keke nañi ole pesorko gumdig. Am oun os nug keke nagur nouni gumdig ge, nug keke nañi qe ole nouni

gumdig. ¹¹ Géri wan kéhu nouni gumarlag ge, oun nug saw kaw kéhu mérenah qe gumlagri mardig? ¹² Am ag danah osri keke nouni gumarlag ge, oun nug keke asilagnah qe mardig? Kawa. ¹³ Kekuak nir os danah nañi arit dilas sén usihwa kekuakri olele kawa. Nug os ge dimorelle am osri ih o nirig. Nug os ge dimlamdelle am os ge mindig. Qe sillah ag Tiwur mériwanessi am keke wan ewari ole mériwanakri olele kawa," eko anan. ¹⁴ Qere anew ge, Farisi qarégri olag niré ole qe dueksi Yesusri né siwkolessi aneg. ¹⁵ Né siwkolessi anweg ge, nug anaran. "Ag ansi, 'Danah amlagwa ig mangunah,' gam Tiwur ge ag olag pe am due. Danah ag keñ kekeri olag nañi nie ole ge, Tiwur amegwa keke qe nouninah."

Yesus Né Ene Ole Marian

¹⁶ "Mosesri Ró am profet dilag né kusweppege uriyew Yonwa patan. Qe dimba ge, Tiwurdi Kingdomri né kena qeri kusweppege uríye. Am danahas kunum qewa nolagri kekuak nafi sési. ¹⁷ Wan saw ole ge kawa mérigri kug kawa, gam Tiwurdi Ró Yak ge nagurnah ospi kawa mew. ¹⁸ Danah oun os waw munurko am as la urig ge, nug doñ dilag kowol qe sérig. Am danah os as gému mundak urig qe ole nug doñ dilag kowol qe sérig," eko anan.

Danah Kéhu Ole Am Lasarus Ole

¹⁹ Yesus né marielle am né ene ole anaran. "Danah os kéhu ole am nug féru bala kena kenanah meré. Nug deñ dorog keke kunum olele daré. ²⁰ Nusig kañ ihñamba ge o duak danah os wénih Lasarus qe niré. Lasarus nug féru kunum isi olele morak. ²¹ Am nug danah kéhu ole qe loughwari ke le minak bíra os lelemba daré. Am o duak danah ge qé isi mérweppege daré. ²² Sén dow o duak danah Lasarus mousew, Tiwurdi doup maweksi ateksi awen kena Abraham dianwa Abraham wañutqorweg des. Danah kéhu ole qe ole mousew suhmeg. ²³ Nug kew pi qouse olewa gurak nañinah olle delle annew tew ge, Abraham unanah uwa pian. Lasarus ole wañutqorak dewew pian. ²⁴ Géri nug Abraham urñuran, 'Mem Abraham, da nuqrina. Na dasil ot dow Lasarus anwe eweg guñ noh lewa meko lémful oug mérigri mar. Keñdi da kew ewa gurak nañinah wina,' eko anan. ²⁵ Gam Abraham noh meko anan, 'Nir dasil, na dahmor. Na wanwa keke kena ot nian ole qe kunum on, gam Lasarus ge keke nou qe diaran. Gam gei ge nug gamag asewew ewa de am na ge gurakwa dana. ²⁶ Am ole, ig gammigwa kuhañ nañinah nie, géri oun ewari agrowa wanakri olele kawa am qewari ole igrowa ewa matañko duakri olele

kawa.' ²⁷ Danah kéhu ole ge Abrahamri anan. 'Da nuqrina, mem! Lasarus anwe da memel lougwa atar. ²⁸ Kerdi da awlar kamlar tanig ole ena dasi. Nug gagrag anarew da gurak duina awen enewa ag aw uriweg,' eko anan. ²⁹ Abraham noh meko anan, 'Mosesri Ro am profet dilag né yak nie, géri minwe ag qe dues.' ³⁰ Géri nug anan, 'Kawa, mem Abraham. Qe olele kawa. Danah os mousko am buliko asko atko amlagwa andig qe ih ge, ag dueksi olag bulirig.' ³¹ Abraham nug anoran, 'Ag Moses am profet ole dilag né dueksi pi dimlamurlag ge, danah mousko am sirko anarew qe ole ospi dueksi dimlamurweg,' " eko Yesus anan.

17

Yesus Hipuninri Anan

¹ Yesus bégur anaran, "Sak o kowol seweg danahas hipuninwa tolalagri qe urilag, gam danah qe sérig ole ge nug kug os perig. ² Danah qe sew nir nagur ene os hipunin sew pe, nug fagwa qar nañi eiseksi tourweg iwba nurig olelenah. ³ Qeri dahméksi koutores. Na liap nagrowa hipunin sew pe, gaña morwe buliko aw sew. Am nug o buliew kowol qe minko dimorew ge, hipunin noh nusig kusuqka dowe dout

katiar. ⁴ Am nug deñ usihwa nagrowa hipunin seko ⁷ qere patko am buliko sén ⁷ qere patak uriko 'Kowol qe nouni sém,' elle o buliew pe, hipunin nusig kusuqka dowe dout katiar," eko anaran.

O Meře Mak

⁵ Aposel* Nañinah anoreg, "Na sewe ig nasip onig meře mak nañi mar." ⁶ Nug noh meko anaran, "Ag olag meře mak nagurnah kapis ég sil-lah darig ge, ag ker nañi giram eneri anlag, 'Na sirka atka iwba dirin noka be,' éksi anweg nug dimlamurko qere sérig."

Kuak Nirdi Kowol

⁷ "Né os anwi dolag. Ag olagwa usih os nug kuak nir nusig wan kopattig am sipsip gumardig. Sén nug kuak awenwari uriyew ge, danah nañi nusig 'Na ere daka ke le,' eko anurdig te? ⁸ Kawa. Nug ere andig, 'Na le loka bawarka ke dasil se. Na amel meka deppe da ke lewi tatam, am na ke le.' ⁹ Kuak nir nusig né dimlamurko keke kunum sérig, qeri danah nañi nusig 'Kena sam,' eko ospi anew. ¹⁰ Géri ag ole Tiwur keñ sakri ane qe kunum séksi malweksi ge, ag anes, 'Ig kuak nir nasip sam. Ig kekuak mi-gak qe sam,' éksi anes," eko anaran.

Yesus Lepra Danah 10 Qere Sew Pasaoreg

* **17:5** 17:5 Danah os Yesus nugégé toqarko meñ arew kekuak nusig séksi ateg ole qe. Aposel ge Yesusri meñ danah.

11 Sén Yesus Yerusalem attigri atelle Samaria atu uriko patak qe dimlamurko atan. 12 Nug atko kaw oswa nowew, danah 10 qere leprasi ole peksi unaka pi waneg lawar deg. 13 Dessi ge, ag urweksi anoreg. “O danah nafi, Yesus! Na isanig ot duar!” 14 Sén nug piariko ge anaran, “Ag ateksi ferlag pris† ismares.” Ag atessi ge, ihwa ferlag pasaorew peg. 15 Danah 10 qe kunum ferlagwa leprasi pasaorew peg. Gam danah usih os sén féru pasaorew peko ge, fag nafiwa qalko Tiwur binag sumelle buliko uriyani. 16 Nug atko Yesus nohwa ole fégwa gatewa yako duk noko “Kenanah sam,” eko anoran. Am nug ge Samaria danah. 17 Yesus kořman, “Danah 10 qere séwi ferlag pasaoré. Am danah 9 qere ge arewa dasi? 18 Aregru uriyak danah usih ene ih Tiwur binag mérigrü buliko uriyé?” 19 Qere anelle Samariarer qeri anan, “Aska eit, na ot meře mak qewa Tiwur férun sew pasaoré,” eko anoran.

*Danah Bega Buliko
Urüyewew Sén Areg Darig*

20 Deř os Farisi danah Yesus kořmoreg. “Ganeh Tiwur king beko danahas nusgur gumardig?” Yesus noh meko anaran, “Tiwurdi Kingdom digumeko bérig ge ag amlagwa peppeg pi bew.

21 Danahas ‘Enan de,’ am ‘Unan de,’ éksi ospi anweg. Keřdi Tiwurdi Kingdom iril uriyani danahas gamlagwa de,” eko anan. 22 Yesus bégur dilag anan, “Sén qe uririg qewa ag da Danah Bega deř usih os peirlagri selag, gam ag ospi peirweg. 23 Danah anarlag, ‘Mesaia† nug unan de,’ am ‘Nug enan de,’ éksi anlag. Gam ag aw gueksi dimlamareksi atweg. 24 Keřdi Danah Bega da uririldi deřwa saw karan ampir oko atu kunum olele more qe sillah peksi ge dolag. 25 Gam tatam ge, da gurak nafi uril am geiri danahas dimirlag. 26 Nuari sénwa danahas kowol nou seréw qe sillah Danah Begari uriyak sénwa ole qere ih selag. 27 Danahas ke leg, le leg, danahas nug oppeg atew atew ole Nua kuh narinah qe owa nuan. Sén qewa gu nafi neko le kue nafi bew paral meg. 28 Qe sillah Lotri sénwa ole qere seréw. Danahas ke lessi, le lessi, keke darendi maressi, keke fou daren maressi, ke keharessi am lo fuaressi daréw. 29 Gam Lot Sodom minko atewew sén qewa ge, Tiwur sew kew am qar ařelle saw karandi gu sillah neko ařarew kunum ole paral meg. 30 Qe sillah danahas pi bawrak deppeg deř qewa Danah Bega kamsahlak gun olewa uririg. 31 Deř qewa danah os loug dimdim darig

† 17:14 17:14 Tiwur am danahas ole gamlagwa Tiwurdi ofa mak danah

† 17:23 17:23 Tiwur danahas nusgur buliko diardigri danah toqoran.

ge, lo owa keke nusgur diardigri pi now. Qe sillah danah os dara darig ge, lougwa keke diardigri buliko ospi atew. ³² Ke' ihwa Lot waw paral man qe dahmores. ³³ Oun os nug nugégé kowol kunum nusig dimlamurko ge, foumak sansan diakri ospi ow. Gam oun os kowol kunum nusig dimorko da dimlamrélle mousdig ge foumak sansan diakri urig. ³⁴ Da anarina. Danah Bega uririg sén qewa danah arit os tuqan arié nieppes ge, os ge olle am os ge munurdig. ³⁵ As arit os arié ke sagréssa dalas ge, os ge olle am os ge munurdig." ³⁶ (Danah arit os arié dar usihwa dalas ge, os ge olle am os ge munurdig.) ³⁷ Yesus né mariko malwew, ag ko'rmoreg. "Na'rinah, qe arewanah bérig?" Nug ko'rmak noh meko anaran. "Awen arewa do' mousak os niewew ge, tum qewa qagulsi. Qe sillah, da lugmak ospi uriwin ag duepppeg uriril," eko anaran.

18

As Qeh'ras Am Né Keprák Danah Ole Dilas Né Tonak

¹ Am Yesus nug Bé'gur 12 unuqorak pi minweg sansan unuqorlagri né tonak ene amlagwa anan. ² Nug anan, "Né keprák danah os taun oswa daré. Nug Tiwur pi fa'urdé am danah dilag ole pi dahmeré. ³ Am as qeh'ras os taun qewa daré. Nug bulibuli né keprák danah qe dowá atko nuqurko andé.

'Kege' dasil nouni si'ran. Qeri na da dimulwa daka né dasil kepa', eko anan. ⁴ Sén welah né keprák danah qe kité ospi san, gam dimba nug nugégé anan. 'Da Tiwur pi fa'dina am danah dilag ole pi dahmeina. ⁵ Gam as ene bulibuli dagnéwa uriyew sériag iw're, géri né nusig kepa'ko mangu murdil. Ke'rdi nug sew da kéwsil kawa ospi mew!' eko anan." ⁶ Am Yesus anan, "Né keprák danah mangu kawa nug ke' eko anan qe dues. ⁷ Am Tiwur nug danahas nusgur kepraran qe dilag kug tuqan kémun ole unuqorakwa mursi ge, asilag seko pi te mangu morko mare? Nug qere duelle te darig? Kawa. ⁸ Da anarina. Nug ofe'rdi mangu morko mardig. Gam sén Danah Bega da wan ewa buliko uriko ge, o me're mak danah os piardil te?" eko ko'rmaran.

Farisi Danah Am Takis Wak Danah Ole Dilas Né Tonak

⁹ Danah os ag dueg ge ag mangu essi am la kunum ge sam sillah duardéw qeri Yesus né tonak ene anaran. ¹⁰ "Danah arit os unuqorlasri Tiwur Lougwa ates. Os ge Farisi danah am os ge takis wak danah. ¹¹ Farisi danah qe asko lawar delle nug unuqoran. "Tiwur, da na kena sam eko anirina, ke'rdi da danah la kunum sillah kawa. Da yawsen danah kawa, sak nou sak danah

kawa, danah la walgar diko weiyak danah kawa, am takis wak danah ene sillah kawa. ¹² Da kuha usihwa kurdako arit patina am keke kunum wina ge watiwi ameg 10 qere new ameg usih qe na mirina,' elle unuqoran. ¹³ Gam takis wak danah ge lawar asko delle saw karan os ole pi amnan, gam eweg damkowa meko delle unuqoran, "Tiwur, da hipunin danah. Na dasil ot dow hipunin dasil kusuqka mir,' eko anan. ¹⁴ Da anarina. Takis wak danah qe Tiwur hipunin nusig noh kusqew Tiwur nohwa danah mangu delle lougwa atan. Gam Farisi danah ge qere kawa. Kerdi oun due nug wénih ole ge, Tiwur sew nug wénih kawa darig. Am oun nug due nug wénih kawa ge, Tiwur sew nug wénih ole darig," eko anan.

Yesus Nir Nounu Wittak Kena Maran

¹⁵ Danahas Yesus nir yu feflagwa eweg meko wittak kena mardigri dieksi dog. Sén Yesus bégur ag piareksi ge, ga'ra mareg. ¹⁶ Gam Yesus nir nounu urwarew nugrowa doweg ge anan. "Nir nounu parwarweg dagrowa dos. Ag aw dagarweg. Kerdi danahas nir nounu ene sillah qe Tiwurdi Kingdom ge asilag. ¹⁷ Da merenah anarina. Danahas are nir nounu ene sillah ag Tiwur kallowa pi dalag ge, ag Tiwurdi Kingdom owa ospi noweg," eko anan.

Yuda Dilag Kuri Danah Kéhu Ole

¹⁸ Yuda dilag kuri danah os Yesus ko'fmoren, "Duak marak danah kena, da aregnah seko foumak sansan diakri uril?" ¹⁹ Yesus ko'rewa oko anan, "Na kerdi dasil kena eka anam? Ounté kena os kawa. Tiwur nug nugé ih kena. ²⁰ Na Tiwurdi Ro 10 dona: 'Na watnah dewew as la ole aw weiwes, danah aw dug kowen, yawsen aw sewen, né dar aw mewen, am anin memen ole kallolaswa denna ko'rlas dimlamur,' " eko anoran. ²¹ Anew kuri danah qe anan, "Ro qe kunum ole da nir nagurwa delle dimlamurwi uriyen," eko anan. ²² Sén Yesus né qe doko ge anoran, "Na ih usih os tugren. Na kéhun kunum anwe daren meweg am qarég oka o duak danah marka ge, na saw kappari wittak kena qe urip. Qere seka ge, doka da dimlamir," eko anan. ²³ Gam nug danah kéhu na'ri ole géri, sén Yesus qere anew doko ge neko qan. ²⁴ Géri Yesus danah qe neko qew peko anan, "Danah kéhu ole os keke nusig kunum minko Tiwurdi kingdomwa nurigri ge kug ole. ²⁵ Merenah, do' na'ri wénih kamel ge keke titiyakri nil ofewa nurigri ge kug ole, gam danah kéhu ole ge Tiwurdi kingdomwa nurigri ge kug qe erdak." ²⁶ Danahas né qe dueksi Yesus ko'fmoreg, "Am oun ge foumak sansan diakri

urig olele?" ²⁷ Yesus kořmak noh meko anaran, "Keř os danah sakri olele kawa ge, Tiwur ge sérig olele," eko anan. ²⁸ Anew Pita anoran, "Ig na dimlamir nigri keke isangar kunum minaret," eko anan. ²⁹ Anew Yesus anaran, "Da meřenah anarina. Danah os nug Tiwurdi kingdomri seko loug minko, waw minko awgur kamgur minarko, anig memeg ole am nir nusgur minarko asdig ge, ³⁰ nug sén wan ewa dewew saw kappari wittak kena kuřum tatam moran qe erđak murdig am keřew né foumak sansan diakri ole murdig," eko anaran.

Yesus Mousko Am Asdigri Buliko Anan

³¹ Yesus Béğur 12 qe urwarew wanweg agé dessi anaran, "Ig Yerusalem tehut ge, Danah Begari né profet yeg qe kunum mou bérig. ³² Danah ag Danah Bega uksi Yuda danahas kawa la qe ewlagwa melag. Meweg ag geisah nug siwegkolessi uksiuksi qoressi sunu qessi qisleksi am qeweg mousdig. ³³ Gam der kiamba ge nug buliko asdig," eko anan. ³⁴ Nug Béğur ag né qe kunum dueg, gam olag ospinah mouran. Né digu lugman, géri ag nug keř eko marian ge sam sillah dueg.

Yesus Danah Ameg Gařwak Ole Sew Kena Man

³⁵ Yesus Yeriko wandigri wanewew, danah os ameg gařu ole ih dougwa ninapiřko delle nuqran.

³⁶ Sén nug danahas ameg naři duksi erđeksi ateppeg uttulag doko kořman, "Areg sé?" ³⁷ Danah os anoreg, "Yesus Nasaretrer qe doko wane," éksi anoreg. ³⁸ Anweg ge, nug uruko anan, "Yesus, Dewit fuřuh, na dasil ot dow pe kéhnir!" eko anan. ³⁹ Danah anqeksi waneg qe gařa moreksi, "Na torka da," éksi anoreg. Gam nug qalko urwan, "Dewit fuřuh, na dasil ot duar!" eko anan. ⁴⁰ Yesus féğ yako delle nuqak danah qe omalko nugrowa duakri anan. Unaka dow Yesus kořmoran. ⁴¹ "Na da keř sérildi ot nie?" eko anan. Anew danah ameg gařu ge anan, "Nařinah, da amindil ol nie," eko anan. ⁴² Anew Yesus anoran, "Na amin. Na ot meře mak qewa Tiwur sew kena mam." ⁴³ Usihri nug ameg koptew ole Tiwur binag melle Yesus dimlamdan. Sén danah kunum qe peksi ge, ag ole Tiwur binag meg.

19

Sakias Takis Wak Danah

¹ Yesus Yeriko taun owa noko ih dimlamurko atan. ² Danah os wénih Sakias nug qewa dian. Nug takis wak danah qe dilag kuri am nug kéhu ole. ³ Nug Yesus ge oun qe perigrinah san gam olele kawa. Keřdi nug danah kutuk am danah kuřum am qataorak. ⁴ Géri nug anuqko guko atko guřaw ker naři os teko Yesus qere wanew perigri qewa ameg meko

dian. ⁵ S n Yesus awen qewa wanko amnew tew peko ge anoran, "Sakias, na ofer ne. Keírdi da gei ole na loutwa daril." ⁶ G ri Sakias usihri neko gamag asakwa Yesus gamnurelle omlew lougwa ates. ⁷ Danahas kunum qere peksi Yesusri n  n  marieg, "Nug aregri hipunin danah enenah lougwa r  at ,"  ksi aneg. ⁸ Louw ge Sakias asko Nafinahri anan, "Nafinah, na n  ene doka. Da keke dasil kunum gamagwa watiko leis ge o duak danah mardil. Am da oun os darmakwa qar g kar din ge wa os patak noh meko murdil," eko anan. ⁹ Yesus anoran, "Gei ole Tiwur na f narwa ole dilag hipunin noh kusq . Am danah ene ole Abraham fu uh. ¹⁰ Qeri Danah Bega nug oun os gattu owa de qe mariko peko buliko ow Tiwurdi uh ibak  rurdigri u riyan," eko anan.

Kekuak Nir 10 Dilag N  Tonak

¹¹ Yesus n  qe mariew dueppeg, nug Yerusalem mourak nuan am danahas ag Tiwurdi Kingdom usihri wanwa b rig  ksi dahmeg. G ri Yesus n  tonak ene anaran. ¹² "Danah binlag ole qe fu uh os atu una oswa atew king darigri wittak morew u irigri atan. ¹³ G ri nug kekuak nir nusgur 10 qere anew noweg usih usih qar g gol mina* awen awen qere maran. Marko ge anan, 'Qar g ene uksi

kekuak moreppeg da buliko u iril,' eko anaran. ¹⁴ Gam danah nusgur os danah nafi qeri olag pi nian ole qe danah la os nug dimugri me arweg danah nafi qe atanwa ateksi, 'Ig danah ene king isanig diakri onig pi nie,' ellagri ateg. ¹⁵ Gam nug king beko buliko kawagwa u riyan. U riko ge, kekuak nir nusgur 10 qere qar g maran ole qe dilag n  man. 'Ag qar gwa kekuak areg seg?' qe dorigri ko maran. ¹⁶ Kekuak nir anu ko duan qe anan. 'Danah nafi, qar g na mi en qe kekuak murwi qar g gol mina 10 la ole qa ewa ban,' eko anoran. ¹⁷ Anew king nusig doko ge anan, 'Kena sen. Na kekuak nir dasil kena. Na qar g nagurwa kekuak kena sen, g ri gei na taun ten qere gumardipri anina.' ¹⁸ Am a it patak qe doko anan, 'King dasil, qar g nasip kekuak murwi qar g gol mina tanig ole la qa ewa ban,' eko anan. ¹⁹ Anew ge king nusig anoran, 'Na taun tanig ole gumardip.' ²⁰ Am kekuak nir kiam patak qe doko anan, 'King dasil, qar g gol mina usih nasip na mi en ge enan. Da lamen qariwa saputko pesorko m wi dian. ²¹ Na danah gagran ole. Ke  os na pi kehna qe na funa, am danah la os keke m si qe ole na ona. Qeri da na fa irko qere sein.' ²² King

* 19:13 19:13 Mina usih ge kalam kiam kekuakri noh olele.

nusig qe kořewa oko anoran, 'Na kekuak nir nou am né nasip dimlamdak ge séwi noh urip. Na duen ge da danah gagral ole am danah la os keke mési qe da wina am danah la kéhsi qe ole da fuina. ²³ Na kérdi qarég dasil buliko uriko qaréwa noh la ole olem, gam na qarég lougwa pi men?' eko anan. ²⁴ Anko ge, danah aseksi deg qe dilag anan, 'Qarég nusig kardeksi danah qarég gol mina 10 la qaréwa sew ban ole qe mores.' ²⁵ 'King naři, nug qarég gol mina 10 ge iril wé,' éksi aneg. ²⁶ Anweg anaran, 'Da anarina, oun os keř os pesorko gumdig ge, fou la ole urig. Gam oun os keř nagur ole am nouni gumdig ge, da nug qe kařurdil. ²⁷ Gam keger dasil da king asilag diakri mineg ole qe diareksi duksi da nolwa aqares,' " eko Yesus anaran.

Yesus Yerusalem Nuan

²⁸ Yesus qere anko ge, Yerusalem attigri anuqko atan. ²⁹ Yesus kaw arit Betfage am Betani ole Oliw qouku éksi ansi qe sékuwa dasa qe mouratak wanan. Wanko ge, békuř arit meř atew anqeksa atepes anatan. ³⁰ "A kaw uniwa ateksa waneksa ge, donki os fou kena mak ounté os pi teko weiyen ole qe qagak dewew pelas. Peksa ge, kusqeksa oksa uriyes. ³¹ Oun os a kérdi donki kusuqsa eko kořmew ge anores. 'Nařinah kekuak

murdigri kusuqru,' eksa anores," eko anan. ³² Békuř arit qe ateksa ge nug anan qe sillah ole pes. ³³ A donki fou kena mak qe kusqepes donki memeg kořmateg. "A kérdi donki kusuqsa?" éksi aneg. ³⁴ A kořmak noh meksa anes, "Nařinah kekuak murdigri," eksa anares. ³⁵ Géři donki oksa Yesus dowá uriyeksa ge, siot asilas qaréwari qe uréksa donki qaréwa duqessa, Yesus eweg ořawes teko donki karan dian. ³⁶ Yesus donkiwa atewew, danahas siot asilag qaréwari uréksi ihwa duqareppeg nug qaréwa atan. ³⁷ Sén nug Oliw qouku minko nuakri ih qewa dowew ge, nug bégur dimlamdeg qe kunum ole olag gamag asakwa diguméksi qaleksi Tiwur binag sumeg. Kérdi ag Yesus mirakel sew piareg. ³⁸ "King Tiwur Nařinah wénihwa uríye ge nug wittak more. Saw kappa Tiwur ole maror nirig am Tiwur karannah nug binag karan sumnig." ³⁹ Am Farisi la os danah ameg naři qe owa deg qe Yesusri aneg, "Duak marak danah, na begpar gařa marwe mines," éksi aneg. ⁴⁰ Yesus noh meko anaran, "Da anarina. Danah ene torweg ge, qar kořlag koptew urwessi binag sumlag," eko anan.

Yesus Yerusalemri Kuanan

⁴¹ Sén Yesus atko unaka wanko Yerusalem taun naři

ge peko ge, o dow kuanelle anan. ⁴² “Yerusalem danahas, ag olag duaknah! Ag Tiwurdi maror owa kena diakri ge dollewri kenanah. Gam ag amlag garwé dasi. ⁴³ Sén ge uriyew ge, keger asilag fanlag uriyeksi kar asilag taliloreksi wan qagulweg tew, o mareksi dalag. ⁴⁴ Am taun asilag logréksi ag aqeksi keke kunum ole seweg nou mérig. Am qar usih os minweg lia qaréwa ospi dew. Kerdi ag sén Tiwur agrowa uriyen ge, peksi olag pi mouran,” elle kuanan.

Yesus Tiwur Lougwa Duak Maran

⁴⁵ Yesus Yerusalem noko Tiwur Lougri kar owa atko gewa danah keke irardi méksi deppeg nug piarko ge digumeko lamaran. ⁴⁶ Nug ere anelle lamaran, “Tiwurdi Né yak ere ane, ‘Da loul ge unuqorakri lo.’ Gam ag seweg yawsen danah dilag lariak awen sillah beko se,” eko anan. ⁴⁷ Nug sansan Tiwur Lougri kar owa danahas doulag patté. Gam pris dilag anqak danah, Mosesri Ro duak danah am Yuda dilag kuri danah ole ag Yesus qeweg mousdigri ih mariréw. ⁴⁸ Gam ag ih ospi peg, kerdi danahas kunum né nusig dolagri seréw.

20

Kuri Danah Yesus Kuakri Wittak Sew Pelagri Kořmoreg

¹ Der os Yesus Tiwur Lougri kar owa danahas duak marelle am Né Kena kuswewew, pris dilag anqak danah, Mosesri Ro duak danah am Yuda dilag kuri danah ole duksi anoreg. ² “Na anwe ig duet. Na kuakri wittak arwari oka Tiwur Lougwa kuak ene sena? Na oun kuakri wittak ge mirew sena?” ³ Nug kořlagwa oko anan, “Da ole ag kořmardil. ⁴ Ag anweg due, Yon le luaran ge kuakri wittak Tiwur dowari te, kawa danah dowari te oko san?” ⁵ Ag agégé marieksi aneg, “Saw kappari ektu annig ge nug kořmigdig. ‘Ag kerdi nusig kuak qeri olag mére pi man?’ ⁶ Am ig Yonri kuakri wittak danah agopri éktu annig ge danahas uni kunum qar uksi kuiglag, kerdi ag olag mére me ge Yon ge Tiwurdi profet.” ⁷ Géri ag Yesusri aneg, “Arewari té ge ig pi dotu.” ⁸ Qeri Yesus anan, “Da ole oun kuakri wittak miréw kekuina ge ospi anwi doweg,” eko anan.

Wain Dar Gumak Danah Nou Dilag Né Tonak

⁹ Am Yesus né tonak ene danahas amlagwa anan. “Sén danah os wain dar naři kehko am nug danah os wain dar nusig gumeksi morlagri mine marelle ge, nug atu una oswa atko wagam darigri atan. ¹⁰ Wain mou wegak sénwa nug sew kekuak nir nusig os wain dar gumak danah ge agop

wain mou os morlagri atan. Gam wain dar gumak danah qe mourweksi anweg eweg sam buliko atan. ¹¹ Nug kekuak nir la anew atan, gam qe ole mourweksi nouni sorweg eweg sam am buliko atan. ¹² Wain dar memeg kiam patak kekuak nir os mew atew ge, mourweksi karag moreksi keigorweg dar dimdim atan. ¹³ Géri wain dar memeg anan. 'Da aregnah séril? Da nir dasil ol mouse ole qe attig ge, né nusig dueksi dimlamurlag té,' elle anew wain dar gumak danah qe agop atan. ¹⁴ Gam sén wain dar gumak danah dar memeg nag qe peksi ge, ag agégé né qageksi aneg. 'Danah ene wain dar memeg mérig. Doweg qéhut mousew dar qe isanig darig,' éksi aneg. ¹⁵ Géri keigoreksi berweksi dar dimdim ateksi qeweg mousan. Qeri wain dar memeg ge aregnah sardig? ¹⁶ Nug uriko wain dar gumak danah qe sew aqarweg mousweg am dar oko danah la gumlagri mardig," eko anan. Sén danahas né tonak qe dueksi ge aneg, "Qere aw bew." ¹⁷ Yesus kittarko delle kořman, "Qere ge Né yak ene digu areg? 'Lo fuak danah wandor mineksi gerdeg ole qe lo memeg wandor qe oko gamagwa lagew delle lo mawe.'" ¹⁸ Danah wandor qe qařewa tolalag ole ge, kunum ole kadurřlag. Am

wandor qe oun os qařewa tolarig ge, maduřew nounu nérig. Qe sillah, oun os nug da dimirdig ge nug paral mérig," eko anan. ¹⁹ Mosesri řo duak danah am pris dilag anqak danah ole ag dueg ge, né tonak qe asilag nou qe urameko marian. Géri sén qewa ih ag ih os peksi oralagri seg, gam ag danahas dilag fařeg.

Yuda Danahas Sisari Takis Melag Te?

²⁰ Mosesri řo duak danah am pris dilag anqak danah ole ag Yesus kařéordéw. Géri ag danah os darmak danah anweg danah mangu sillah ateksi yawsen amneksi Yesus pelag ateg. Ag nug keř os nouni anew qewa orweksi wan atu dilag kuri danah kuakri wittak morak am gagragsak ole qe ewegwa melagri ateg. ²¹ Géri yawsen amnak danah qe Yesus kořmoreg. "Duak marak danah, ig dotu ge na né mangu ih marina, ismigna am na danah kunum nouni ospi sarna. Am na né meře Tiwur danahas areg dalagri o nie qe ismarna. ²² Na an, ig sétu sillah Sisari takis tourřnig kena te, kawa te?" ²³ Yesus darmak dahmak asilag qe doko anaran. ²⁴ "Qarég silwa os seweg pewi. Oun dorogrog am wénih ole qewa de?" eko kořmaran. ²⁵ Ag kořewa uksi aneg. "Sisa dorogrog am wénih ole." Nug anaran, "Aria! Sisari

ge Sisa mores, am Tiwurdi ge Tiwur mores," eko anan. ²⁶ Ag Yesus né nouni os anew dolagri dahmeg, gam sén nug danahas ole dessi nug né nouni usih ospi anew dueg. Ag nug né noh man, qeri dorlag new ole toreksi deg.

Mousko Am Dimba Diakri Kořmak

²⁷ Sadusi* os danah mouseksi am bulieksi pi asweg éksi andéw ole qe uřiyeksi Yesus kořmoreg. ²⁸ "Duak marak danah, Moses Ŕo isanig yan ge danah os mousko as nir kawa mundew ge, kamag as qe oko awagri nir os memandig. ²⁹ Sén os awag kamag 7 qere daréw, géri awlag digam as os wan, gam as qe nir kawa dewew gému qe mousan. ³⁰ Mousew am dimugwari qe wan, am qe ole as nir kawa dewew mousan. ³¹ Qe sillah kiam patak am atko 7 patak qe kunum ole as qe og, gam nir kawa dewew mouseg. ³² Qe dimba as qe ole mousan. ³³ Am buliko sirak sénwa as qe awag kamag 7 qe kunum og, géri as qe oun waw darig?" éksi kořmoreg. ³⁴ Yesus né qe noh meko anan, "Danahas wan ewa dasi ag nug usi. ³⁵ Gam Tiwur sew danahas mousak sireksi foumak olag ole qe nug wak ospi niew. ³⁶ Ag saw doup sillah dalag,

géri ag ospi mousweg. Ag Tiwurdi nir dalag, keřdi ag Tiwur sew sireksi foumak olag. ³⁷ Am Moses ole ker nagur os ařakri né yakwa ismige ge, mousak bulieksi sirlag. Qeri nug Nařinah Tiwurdi ere anan, 'Abrahamri Tiwur, Aisakri Tiwur am Yakopri Tiwur ole,' eko anan. ³⁸ Géri ig Mosesri né qewa dotu ge Abraham, Aisak am Yakop ge Tiwur ole fou dasi. Keřdi mousak danah Tiwur binag pi mési, gam danah fou dasi qe Tiwur binag mési. Keřdi nug nohwa danahas nusgur ge kunum fou dasi," eko anan. ³⁹ Mosesri Ŕo duak danah os Yesusri aneg, "Duak marak danah, na né noh mangu anam." ⁴⁰ Qeri ounté kořmak fou la ole ospi san.

Yesus Dewit Fuřuhri Kořman

⁴¹ Am Yesus kuri danah qe kořmaran, "Aregri ere ansi Kristus† ge Dewit fuřuh? ⁴² King Dewitri Kasi Yakwa ere ane, 'Nařinah Tiwur, Nařinah dasil Kristusri anan: Na ewel kenariwa deppe, ⁴³ da keger nasip taparko séwi nuksi na kallonwa dalag,' eko ane. ⁴⁴ Dewit nug 'Nařinah,' eko anore, gam areg nug Dewit fuřuh darig?" eko kořmaran.

Yuda Kuri Danah Dilag Kowol Nou

* **20:27** 20:27 Sadusi pris ameg os danah mouseksi pi bulieksi assi qeri olag meře me. † **20:41** 20:41 Kristus ge Mesaia. Tiwur danahas nusgur buliko diardigri danah toqoran.

⁴⁵ Danahas kunum duepppeg Yesus bégur dilag anan. ⁴⁶ “Ag Mosesri Ró duak danah dilag dahmes. Ag feřlag bala welah kena méksi maket awenwa weiyeppeg danahas piareksi felqarlagri sési. Am Yuda dilag binag mak lowa danah wenlag ole dasiwa dalagri sési. Am mallen sénwa danah wenlag ole dilag diak awenwa dalagri sési. ⁴⁷ Ag as qehrás dilag keke kunum darmak ihwa memeg mési am qe tonlagri dessi unuqorak welah welah sési. Danah qere ge sak nou noh asilag qe nouninah mardig,” eko anan.

21

As Qehrás Ofa Man

¹ Yesus Tiwur Lougwa delle danah kehlag ole Tiwurdi ofa mak awenwa qarég meppeg piaran. ² Am nug as qehrás os o duak ole qarég 10 toia arit ih ole mewew pian. ³ Peko ge nug anan. “Da meřenah anarina. As qehrás uni o duak, gam nug qarég ofa mé ge, danahas uni kunum eřarak naři mé. ⁴ Danahas la kunum ge qarég asilag naři dewew am qarég sirin ge méw, gam as uni ge o duak as gam nug keř os oko lellori sillah ge qarég qe kunum ole mé,” eko anaran.

Tiwur Loug Qiko Nérig

⁵ Sén qewa nug bégur os aneg. “Tiwur Loug ene qar kena kenawa fueg

am Tiwurdi ofa meg qewa bala moreksi koutoreg,” éksi aneg. Gam Yesus anan. ⁶ “Sén os uřiyew ge, keke kunum pesi qe qiko neko kaddurđig am qar usih os lia qařewa ospi dewew peweg,” eko anan.

Yesus Kug Uřirig Qeri Anan

⁷ Ag kořmoreg, “Duak marak danah, na anam keke qe ganehnah bérig? Ig keřnah pektu am donig ge qe bérigri sén unaka de?” ⁸ Yesus anan, “Geisah ag darmarwegra, dahméksi koutores. Geisah danah kuřum da wénilwa béksi ‘Da Kristus,’ am ‘Geiri kuagrak sén uriko malwé,’ éksi anlag. Gam danah qe aw dimlamarweg. ⁹ Sén ag wan atu oswa fan neihwah am karak neihwah dueksi ge, ag aw farweg. Keke qe tatam belag, gam malwakri sén qe ofer ospi bew.” ¹⁰ Yesus buliko anaran, “Wan atu os asweg wan atu la ole fan selag am king os asew king la ole fan selas. ¹¹ Mim naři atu kuřumba nérig am atu kuřum laké naři niewew kousarlag am waře nouni ole belag. Am saw karan fařakri keke am kowol wagé wagé ole béksi atlag. ¹² Gam keke qe kunum pi bak dewew, ag da dimlamiřlag qeri orwareksi berwareksi Yuda dilag binag mak lo owa nolag am gurak maressi nouni saressi kalabuswa yanarlag. Am ag dieksi king am wan atu dilag kuri danah agop ole wanlag.

13 Sén qewa ag dasil olag mére me qe ag anarlagri sén darig. 14 Qeri ag olag mére mak gagrag diar. Ag keér éksi anarlagri tatam aw dahmeweg. 15 Da ag keger asilgar dilag né noh melagri né am dahmak kena ole mardil. Qeri ag keger asilgar né asilag ospi qeweg new am ospi kotarweg. 16 Sén qewa ag da dimlamirflag, qeri ag memelgar anilgar am awalgar kamalgar am leilgar ole keger marlag. Am geisah ag la os ge aqarweg mouslag. 17 Ag da dimlamirflag, qeri danahas ku'rum asilag olag nou mew keger marlag. 18 Gam ag kurlag ufug usihnah ospi larium, qeri ag aw farweg. 19 Ag da dahuhul dalag ge, ag foumak sansan diakri olag."

Yerusalem Taun Logardig

20 "Sén ag fan danah uriyeksi Yerusalem o morweg peksi ge, ag dolag ge wagam kawa nug logarlag. 21 Sén qewa danahas Yuda dalag ge, kum oleksi qoukuwa ates. Am danahas taun qewa dalag ge, taun qe mineksi kum ates. Am areg os taun dindim dalag ge, aw bulieksi owa noweg. 22 Kerdi sén qe Tiwur Yerusalem danahas kug asilag qe noh mardig am Tiwurdi Né yakwa nie qe kunum ole mou bérig. 23 Sén qewa ge, as olag ole am nir yu ole ge kug narinah pelag, kerdi ag kum atakri olele kawa. Kerdi kug

narinah atu qewa bérig am Tiwurdi uhrifak danahas gewari dilag qe noh meko mardig. 24 Danahas os ge fan barinwa kotrarlag. Am os ge orwareksi diareksi wan atu la kunumba kalabuswa atlag. Am Yerusalem taun ge Yuda danah kawa danah la qe tutuweg atew Tiwur sén moran qewa pattig," eko anan.

Danah Bega Buliko Uririg

25 Yesus buliko anaran. "Sén qewa kowol os kamba kalamba am sorwéwa ole beweg piarlag. Wanwa danahas kunum iw korkor nari qelle urwag nérig qe dueksi olag faréw am dahmak karwarew kite ospi seweg. 26 Danahas ku'rum wan ewa keér bérig qe peksi olag faréw amlag taririg. Kerdi saw karan keke gagragsak nari ole qe kunum saharlag. 27 Sén qe ge Danah Bega da lombigwa gagragsak nari ole am kamsahlak nari gun olewa uriyepi kunum peirflag. 28 Sén keke qe kunum digumeko bewew ge, ag gagrag méksi aminweg karan tew des, kerdi Tiwur ag gattu owari buliko diarko kusqak mardigri sén unaka durig," eko anan.

Gu'aw Kerdi Né Tonak

29 Yesus né tonak ene bégur anaran. "Gu'aw ker am ker la ole piales. 30 Sén ker qere lounweg ge, ag agégé dolag qe kem sén durig malwe. 31 Qe sillah, da aném qere bew peksi ge ag dues. Wagam

kawa ge Tiwurdi Kingdom bérig*. ³² Da meřenah anarina. Geiri danahas pi mousak depppeg keke aném qe kunum bérig. ³³ Wan saw ole ge qeroórdig, gam né dasil ge nagurnah ospi kawa mew.”

Yesus Buliko Uírigri Dahmessi Des

³⁴ “Dahmessi des! Ag ke lelle am le leko gar qakri aw dahmeweg. Ag wan ewa kena diakri naíri aw dahmeweg. Ag kowol qere séssi dalag ge, da agrowa pi duepppeg uíiril. Keírdi dasil uíriyak deí qe pelem sillah darig. ³⁵ Geisah wanwari danahas kunum kug qewa dessi pelag. ³⁶ Dahméksi koutoressi am bulibuli Tiwurdi unuqorweg gagrag qarar. Qewa ge, kug belag qe eírdessi depppeg Danah Bega da uíriwi nolwa sirlag,” eko anaran. ³⁷ Yesus kemunwa deí dorog Tiwur Lougwa duak mardé. Am tuqan ge nug atko Oliw qoukuwa daré. ³⁸ Danahas kunum furwanah Tiwur Lougwa Yesus duak mardigri qag-uldéw.

22

Yudas Yesus Keger Ewlagwa Mérigri Ih Marian

¹ Yuda dilag mallen beret yis kawa oleri wénih Nanúrak Deí* qe unaka duan. ² Am pris dilag

anqak danah am Mosesri Ró duak danah ole ag danahas fařareksi larieksi Yesus ořweksi qeweg mousdigri ih marieg. ³ Sén qewa ge, nou memeg Satan, Yesus Béгур 12 qe olagwa usih os wénih Yudas Iskariotrer qe owa nuan. ⁴ Now ge Yudas atew pris dilag anqak danah am Tiwur Loug gumakri felag tutu dilag kuri danah ole Yesus areg ag ewlagwa mérigri né marieg. ⁵ Qeri ag olag gamag asew Yudas qarégwa daren morlagri né fag qeg. ⁶ Yudas ag aneg qeri o niew digumeko ih are os peko, danahas pi duepppeg Yesus ag ewlagwa mérigri ih marian.

Yesus Békuř Nanúrak Deídi Ke Bawres

⁷ Yuda dilag mallen beret yis kawa oleri qe duan. Deí qewa ge Yuda danahas Nanúrak Deídi sipsip yu aqeksi mallen qewa lelagri sén. ⁸ Yesus Pita Yon ole meřatko anatan. “A ateksa Nanúrak Deídi ke lakri isanig bawres,” eko anan. ⁹ Gam a kořmores, “Nařinah, i ke arewa bawarnit?” ¹⁰ Yesus anatan, “A Yerusalem taunwa noksa ge danah os le witko mouko wanew pelas. Peksa ge, dimlamurwes lo nug nurig ole qewa nos. ¹¹ Sén a lo qewa noksa ge, lo memeg ere kořmores. ‘Duak marak danah nasip ere ané: Da Beglar 12 qe ole kurug

* **21:31** 21:31 Tiwur danahas nusgur dilag king delle gumardig. * **22:1** 22:1 Nanúrak Deí ge Yuda dilag mallen os. Sén Yuda danahas Isip darew qe, mousak nir danah anqakri nanřaran qe dahmorakri sén.

arewa Nanrurak Derdi ke lenig?' eksa anes. ¹² Lo memeg ge lo karan awen nari os tewol ole keke kunum bawrak ismattig. Qewa ge, ig Nanrurak Derdi ke lenigri bawres," eko anatan. ¹³ A ateksa ge, Yesus anan qe sillah keke kunum pes. Peksa ge, Nanrurak Derdi ke qewa bawres.

Na'inahri Ke

¹⁴ Sen Nanrurak Derdi ke qe lakri dow ge, Yesus aposel† nusgur 12 qe ole lo qe karan ke bawres awen qewa tewol o moreksi ninaqireksi deg. ¹⁵ Dessi ge, nug anan. "Da ol nari nie ge ag ole Nanrurak Derdi ke ene lektu tatam am da gurak oko mousdil. ¹⁶ Da anarina. Da Nanrurak Derdi ke fou la ospi lewin atew ole mallen ene digu ambo meko Tiwurdi Kingdomwa berig," eko anan. ¹⁷ Anko malako ge, Yesus wain kapwa qeriak oko, Tiwurdi kena sam elle unuqorko Begur dilag anan. "Ene uksi arié les. ¹⁸ Da anarina. Gei digumak da buliko wain ospi lewin atew sen uriyew Tiwur wan eneri King berig," eko anan. ¹⁹ Am Yesus beret os oko, Tiwurdi kena sam elle unuqorko temew nounu new marko anan. "Ene ge da ferul. Da asilag seko mardil. Ag ere sesissi da dahmires," eko anan. ²⁰ Ke leksi malweksi ge, Yesus kap wain ole os oko ge anaran. "Wain kap owa ene da karal. Qewa

Tiwur titwanak fou danahas dilag serig. Da karal qe asilag seko gogordig. ²¹ Gam ag peksi! Danah da keger ewlagwa meirdig ole qe da ole tewol usihwa arié ke leru. ²² Danah Bega ge Tiwur ih man qewa mousdig. Gam danah oun nug keger ewlagwa merig ole qe ge nug kug os perig," eko anan. ²³ Sen Begur ag ne qe dueksi ge, ag agége ounnah qere serig essi kořmeweg wane meweg duan.

Ag Olagwa Oun Nari Darig

²⁴ Yesus Begur ag agége oun asilag nari qeri néwa ih kareg. ²⁵ Karweg ge, Yesus anaran. "King wan eneri ge gagragsak asilagwa danahas gumaressi bilagwa qesi. Am wan ewa danah gagragsak ole qe ag danahas kehnarak danah éksi anarlagri ferlag mési. ²⁶ Gam ag ge qere aw seweg. Oun os asilag nari de ge, nug danah sam sillah ag kallolagwa diar. Am danah oun ag gumardig ole ge nug asilag kekuak nir sillah diar. ²⁷ Qeri da kořmarina. Oun ge danah nari? Danah tewolwa sam dewew ke bawreksi morweg le ole qe te? Kawa, danah ke bawre ole qe te? Ag dosi ge danah tewolwa de qe ge danah nari. Gam da ge enan. Ag olagwa danah ke bawarko mare ole qe sillah deina. ²⁸ Ag da ole kug

† 22:14 22:14 Danah os Yesus nugégé toqarko anew kekuak nusig séksi ateg ole qe. Aposel ge Yesusri meř danah.

dasil kunumba datu. ²⁹ Géri Mem da king delle danahas gumardilri kekuakri gagragsak miřan. Qe sillah ag ole danahas gumarlagri kekuakri gagragsak marina. ³⁰ Qeri Kingdom dasil owa ag ole tewol dasilwa arié dettu ke am le ole léksi am kingri sia awen awenwa dessi Israel ater 12 qe gumarlag," eko anan.

Yesus Pita Nug Dimurdig Qeri Anan

³¹ Yesus Saimonri anan. "Saimon, Saimon, na doka. Reis ulaswa gogreppeg kéwsi am kar ole yalew ate qe sillah Satan o meře mak asilag qeperigri kořman. ³² Gam Saimon, da na ot meře mak pi tolwewri unuqurin. Géri sén na ot buliew dagnewa bulika doka ge, kuak usih leipar olag meře mak gagrag qor," eko anan. ³³ Anew, Pita anoran. "Nařinah, da na dimlamirwi ole arié kalabuswa atnit am mousnitri ole bawřém deina." ³⁴ Yesus kořewa oko anan, "Pita, da anirina. Na keřew furwa maru pi gelak, na kiam patak da pi duiřna eka andip," eko anoran.

Yesus Béğur Gagrag Dalag Anan

³⁵ Qe dimba Yesus Béğur dilag anan. "Sén tatam da kuak marwi ateg ge, ag qarég yanakri sogot, baram, am félag gařa aw oweg eko anin. Sén qewa ag kitéri os qagreg te?" "Kawa," éksi aneg. ³⁶ Yesus anaran,

"Gam gei ge oun os sogotwa qarég ole ge war am baram ole os. Am oun os fan barin kawa ole ge siot qařewari qe qarégri mew oweg am fan barin os daren mar. ³⁷ Tiwurdi Né yakwa ane, 'Danahas nug řo tapewnak danah sillah peg.' Am Né yakwa dasil ane qe olele murdig am dasil Né yakwa ane qe sén mou bérigri qe unaka do," eko anan. ³⁸ Anew nug Béğur aneg, "Nařinah, fan barin ařit enan," éksi anweg am Yesus anan. "Malwew, qe olele," eko anan.

Yesus Oliw Qoukuwa Unuqoran

³⁹ Yesus sansan seré sillah Oliw qoukuwa atewew Béğur ole dimlamurweg arié ateg. ⁴⁰ Ateksi ge, Béğur anaran. "Ag qepiakwa pi tolaweg qeri Tiwurdi unuqores," eko anan. ⁴¹ Nug Béğur minarko nagur lawař qar touřweg atko qe, qe sillah wanko ge gatewa yako delle unuqoran. ⁴² Unuqorko anan, "Mem, na ot niew pe, na kug nařinah wiřdig ene moutina miř. Gam da ol mourak aw dimlamurwen, na ot mourak qe dimlamur," eko anan. ⁴³ Anew ge, saw kappari Tiwurdi doup os gumurko doko nug gagrag qoran. ⁴⁴ Yesus kug nařinah doko gagrag unuqoran. Unuqorewew ge séři qeko karag sillah katré katré wanwa nan. ⁴⁵ Nug unuqorak malako

asko ge, buliko Bégur agop wanan. Wanko ge, ag olag kug qew usnieppeg piaran. ⁴⁶ Piarko ge anan, "Ag kerdi usnisi? Aseksi qepiak uriyew tolawegra unuqores," eko anan.

Yesus Orweg

⁴⁷ Yesus né mariewew, danah ameg nañi teg. Yesus Bégur qe olagwa usih os wénih Yudas qe omlarew teg. Nug Yuda koulagwa Yesus kiss murdigri unaka wanan. ⁴⁸ Wanew Yesus anoran, "Yudas, na Danah Bega da keger ewlagwa méirdipri te kiss miridip sena?" ⁴⁹ Sén Yesus Bégur ag kug bérig sew peksi ge, kormoreg. "Nañinah, ig fan barinwa fan sénig te?" ⁵⁰ Bégur qe usih os fan barinwa pris dilag kuri danahri kekuak nir doug kenari qe seiyen. ⁵¹ Yesus qere peko ge anan, "Aw! Malwam genan," elle doug oko meko lamsiew buliko durduan. ⁵² Yesus pris dilag anqak danah, Tiwur Lougri felag tutu am Yuda dilag kuri danah ole nug oralagri uriyeg qe dilag anan. "Ag tapewnak danah te oralagri fan barin am ker qetak ole kahweksi uriyew?" ⁵³ Da ag ole der dorog Tiwur Lougwa daram, gam ag da ospi urwileg. Am gei ge asilag sén gatturi gagragsak ag gumare," eko anaran.

Pita Yesus Pi Duina Eko Anan

⁵⁴ Anko malwew ge, Yesus orweksi omleksi pris dilag kuri danah qe lougwa ateg. Ateppeg ge, Pita nug dimqeko nagur lawar qere dimlamaran. ⁵⁵ Danah os kar owa lo ihramba kew yaleksi urgessi deppeg, Pita ole wanew qere kew o moreksi deg. ⁵⁶ Lo qewari kekuak as os Pita kew urgelle dewew peko kiturko de de ge anan. "Danah ene ole Yesus dimlamdak weiréw," eko anan. ⁵⁷ Gam Pita anan, "Kawa, da danah qe pi duina," eko anan. ⁵⁸ Am wagam kawa danah os peko anan, "Na os ole enan," eko anan. Anew Pita anan, "Kawa, da ole kawa." ⁵⁹ Kem ameg usih keke qere atew ge, danah os gagrag anan. "Meřenah! Danah ene Galilire, qeri nug Yesus ole weiréw," eko anan. ⁶⁰ Anew Pita noh meko anan, "Na kitéri té marina ge da pi duina," eko anewew ole maru gelan. ⁶¹ Sén qewa ole Nañinah buliko mangu ole Pita amegwa amnan. Pew ge Pita Nañinah ere anoran qe dahmoran. "Na kerew furwa maru pi gelak, na kiam patak na da pi duiRNA eka andip," eko anan qe dahmoran. ⁶² Pita dimdim wanko delle ge, owa qetko atew qalko kuanan.

Yesus Siwegkolessi Uksiuksi Qoressi Am Koreg

⁶³ Tiwur Lougri felag tutu Yesus gumessi deg qe nug digumeksi siwegkolessi am koreg. ⁶⁴ Ag Yesus lamenwa

ameg qageksi koreksi am kořmoreg. "Na profet daka pe, anwe duet. Oun na kuiré?"⁶⁵ Ag né nouni kowol kowol Yesusri aneg.

Yudari Kuri Danah Dilag Qaglakwa Yesus Kořmoreg

⁶⁶ Kuagrëw ge Yuda dilag kuri danah, pris dilag anqak danah am Mosesri Ro duak danah ole qagulweg ge, Yesus omleksi qaglak qewa waneg. ⁶⁷ Kuri danah wagé wagé qe Yesus kořmoreg. "Na anwe duet. Na Kristus† qenan te?" éksi aneg. Yesus kořlagwa oko anan, "Da anwi ge, ag dasil olag mére ospi mew. ⁶⁸ Am da os ag kořmardil ge, ag né qe noh ospi meweg. ⁶⁹ Gam gei digumeko atak Danah Bega Da Tiwur gagragsak ole eweg kenariwa daril," eko anan. ⁷⁰ Anew danah wagé wagé qe kunum bulieksi kořmoreg. "Qenan géri na Tiwur Bega te?" éksi anweg, nug anan. "Ag anéw ge da qenan." ⁷¹ Qewa danah wagé wagé aneg, "Ig né gagrag qorakri né la ospi marihut. Ig igégé nou nusig qe nug kořewa duam qe olele," éksi aneg.

23

Yesus Uksi Pailot Dowa Ateg

¹ Yudari kuri danah wagé wagé qe kunum qaglakwari aseksi Yesus omleksi Pailot*

dowa ateg. ² Qewa ge nug diguméksi yagoř moreksi aneg. "Ig danah ene danahas isangar nouni omlardig sew pet. Am Sisari takis pi tourwegri doulagwa nolle am ole nug ane, 'Da Kristus am da king,' eko anew ořwektu uktu uriyam," éksi aneg. ³ Géri Pailot Yesus kořmoran, "Mére te na Yuda danah dilag king?" Yesus né noh meko anan, "Na anam qenan." ⁴ Pailot pris dilag anqak danah am danah ameg naři ole dilag anan. "Da danah ene piém ge nug kité nouni ospi san." ⁵ Gam ag duessi bulibuli gagrag aneg. "Nug Yudia atu kunumba weiyelle né mariyelle danahas olag ye. Nug Galili tatam diguman am gei ge ewa uriyam se," éksi aneg.

Yesus Uksi Herod Dowa Ateg

⁶ Sén Pailot qere doko ge nug kořmaran. "Danah ene Galilirer te?" ⁷ Ag kořewa uksi aneg, "Yo, nug Galilirer." Pailot qe doko ge, ag Yesus uksi king Herod dowa ates eko anaran. Keřdi Herod nug Galili gumdé am sén qewa Herod nug ole Yerusalem dian. ⁸ Sén nug Yesus peko ge, o gamag naři asan. Keřdi nug Yesus neihwah mařiweg doko sén welah perigri o nian. Am nug Yesus mirakel os sew piardigrinah dahmeré.

† 22:67 22:67 Kristus ge Mesaia. Tiwur danahas nusgur buliko diardigri danah toqoran. * 23:1 23:1 Pailot nug Rom danah am Yudia wan atu qe gumdé.

⁹ Qeri Herod Yesus ko'ko' moran, gam Yesus ko'ewa ospi wan. ¹⁰ Pris dilag anqak danah am Mosesri Ŕo duak danah ole qewa dessi ge, Yesus gagragnah yago' moreg. ¹¹ Qe dimba Herod fan danah nusgur ole Yesus uksiuksi qoressi siwegkolessi kingri bala kena ur'wurweg now uksi Pailot dow bulieksi ateg. ¹² Tatam ge Herod am Pailot ole a olas usih pi daré, gam de' qewa ih ole a liam pates.

Pailot Yesus Ker Mawanakwa Katullag Anan

¹³ Pailot anew pris dilag anqak danah, danahas gumarak danah am danahas ole qagleg. ¹⁴ Qagulweg nug anaran, "Ag danah ene uksi dagnéwa ur'iyeksi anéw, 'Nug danahas isangar nouni omlardigri olagwa ye,' éksi anéw. Gam da ag nolagwa ko'morko piém ge, ag yago' moreksi aneg sillah nug kité nouni ospi san. ¹⁵ Qeri Herod ole qere peko mew buliko ignéwa ur'iyé. Danah ene anwi qeweg mousdigri sillah kité nouni ospi san piém. ¹⁶ Qeri da anwi siwir'wa qisleksi am pa'roweg attig." ¹⁷ (Pailot qere anan, ke'rdi sansan Nan'urak De'wa kalabus danah usih os danahas ag nusig olag nie ole qe pa'roweg doko dimdim ate.) ¹⁸ Gam danahas kunum ur'weksi aneg. "Danah qe gewe mousar! Barabas mat-ulwe do migar!" ¹⁹ Barabas

nug sew Yerusalem taun gumak danah Yuda dilag danahas ole karak nafi seg am nug danah os ole qew mousan. Qeri nug kalabuswa yaneg. ²⁰ Pailot nug Yesus mundew attigri o dian, qeri buliko danahas ko'maran. ²¹ Gam danahas bulibuli ur'weksi aneg, "Ker mawanakwa katul! Ker mawanakwa katul!" ²² Pailot kiam patak danahas anaran, "Kitéri? Nug ke' kugnah san, qeri anwi qeweg mousdig? Danah ene qeweg mousdigri sillah kité nouni ospi san piém. Géri qisleksi am pa'roweg attig," eko anan. ²³ Gam gagragnah ur'weksi Yesus ker mawanakwa katlakri aneksi Pailotri né qeweg nan. ²⁴ Géri Pailot minko ag aneg qe dimlamurko Yesus qeweg mousdigri anan. ²⁵ Yuda aneg sillah, Pailot anew tapewnak danah Barabas nug sew Yerusalem taun gumak danah Yuda dilag danahas ole karak nafi seg am nug danah os ole qew mousan, qeri kalabus dian qe matlew duan. Am Yuda olag nian sillah, Yesus ge qelagri Rom fan danah ewlagwa man.

Yesus Ker Mawanakwa Katleg

²⁶ Qewari ge ag Yesus uksi taun dimdim ateppeg danah os wénih Saimon Sairinirer qe ur'iko taun owa nurig sewew or'weg. Or'weksi keigoreksi ker mawanak sumeksi guqawa meweg

mouko Yesus dimlamdan.²⁷ Danahas ameg nañi Yesus dimlamdeg. Qe olagwa as os Yesusri kunnessi dimlamareg.²⁸ Yesus piarko anaran. “Yerusalem as, ag dasil aw kuanweg. Ag agégé asilag am nir nounou asilgar ole dilag kuanes.²⁹ Keñdi geisah sén os uriyew danahas anlag, ‘As olagwa nir kawa, as nir pi memnak am as ouma asilag nir ospi lak ole qe ge kena.’³⁰ Sén qewa danahas qouku wagé wagé am nounu dilag ole anlag, ‘Ag néksi tonigweg mouset,’ éksi anlag.³¹ Keñdi ag da kité nouni ospi séwi am qere sirilag ge, ag ge nouninah sarlag,” eko anan.³² Sén qewa Rom fan danah tapewnak danah arit os Yesus ole aríé ker mawanakwa katlarlagri diareksi ateg.³³ Ateksi awen os wénih mousak danah kuri kéwsi éksi ansi qewa ge Yesus ker mawanakwa katleg. Am tapewnak danah arit qe os ge kenariwa katleksi am la os ge nanettiwa katleg.³⁴ Yesus unuqorko anan, “O Mem, hipunin asilag kusuq. Keñdi danah ene duessi pi sési,” eko unuqoran. Danah ameg nañi amneksi deppeg fan danah ag oun Yesus féru bala qe urigri ker masawa namba yeksi touressi sagoñweg.³⁵ Am Yuda dilag kuri danah Yesusri né siwkolessi

aneg. “Nug danahas la ge kehnarko kusqaran. Géri gei ge nug meñenah Kristus Tiwur toqoran dako pe, nug nugégé kusqak urig,” éksi aneg.³⁶ Fan danah ole Yesusri né siwkolessi unaka waneksi wain qew morlagri seg.³⁷ Qere séssi aneg, “Na Yuda dilag king daka pe, na nagégé kusqak o,” éksi aneg.³⁸ Karan kuriwa ker mawanakwa ker masa oswa né os ere yak qe dian. “Ene Yuda Dilag King.”³⁹ Danah nou os aríé ker mawanakwa katlareg ole qe Yesus okoko qorko anan. “Na Kristus meñe Tiwur toqiran dew pe, na nagégé kusqak oka am i ole sewe kusqak of.”⁴⁰ Gam tapewnak danah os ge lia gaña morko anoran, “Na nug mousdig sillah ih usih qewa mousdip, qeri na Tiwur pi te farurna?”⁴¹ I ge isanit sak nou qe ih noh mawekru mousnit, gam nug ge kité nouni ospi san,” eko anan.⁴² Anko ge Yesusri anan, “Yesus na king beka ge, da dahmir.”⁴³ Yesus koñewa oko anan, “Da meñenah anirina. Na gei da ole paradaiswa† danit,” eko anan.

Yesus Mousan

⁴⁴ Kémun kem ameg 12wa keke qere usihri atu qe kunumba gattu tonko niewew atko tueh kem ameg 3wa keke qere malwan.⁴⁵ Kem ameg orwew gattu tonko niewew, Tiwur

† 23:43 23:43 Saw kappa awen kenanah. O meñe mak danah mouseksi ge qewa Yesus ole dasi.

Lougwa gun awen owa lamén nañi eisak nian ge gamagwa karilko neko arít patan. ⁴⁶ Géri Yesus gagrag urúko anan, “O Mem, da koullil na ewenwa meina,” elle ole mousan. ⁴⁷ Sén Rom fan danah dilag kuri qe kunum peko ge Tiwur binag meko anan, “Meřenah, danah ene mangunah,” eko anan. ⁴⁸ Am danahas kunum qe pelagri uríyeg ge peksi olagwa qetko atew bulieksi loulgarwa ateg. ⁴⁹ Gam danahas Yesus doréw qe kunum ole am as Galiliri dimlamdeksi uríyeg qe ole lawar assessi dessi keř keř beko atan qe kunum ole peg.

Yesus Uksi Ateksi Matmatwa Meg

⁵⁰ Danah os wénih Yosep nug Yudia atu owa taun Arimatearer am nug ole Yuda dilag kuri danah qaglak qewa delle kug kepařdé. Nug danah kena am danah mangu am nug Tiwur king delle danahas nusgur gumardigri sén qe ameg meré. ⁵¹ Nug ole Yuda dilag kuri danah qagleksi kug peréw qewa daré. Gam nug kuri danah la aneg am seg qeri o olele ospi dian. ⁵² Nug Pailot dowá atko Yesus gařa oko suhumdigri kořmorew, Pailot mundew wan. ⁵³ Géri nug Yesus gařa ker mawanakwa oko neko lamén kena sagahwa saputko am oko atko matmat os qar oře kutlak qewa man. Matmat qe fou am danah gařa la ospi mak

ole. ⁵⁴ Deř qe Sabatri keke bawrak sén, am Sabat digumerigri sén unaka duan. ⁵⁵ As Yesus dimlamurweg Galiliri uríyeg qe Yosep dimlamurweg matmatwa ateg. Ag Yesus gařa areg matmatwa meg qe pelagri ateg. ⁵⁶ Peksi ag bulieksi loulagwa ateksi ge, gořen murđig kena ole qe Yesus gařa warwurlagri bawreg. Malaweg ge Sabat diguman. Géri Mosesri Řo dimlamdak ag sik og.

24

Yesus Mousko Am Buliko Asan

¹ Kuhawa furwanah as os gořen murđig kena ole bawreg qe uksi matmatwa ateg. ² Ateksi qewa ge, matmat koře megleg qar nañi qe bitlew dougwa wanak dewew peg. ³ Peksi ole ag owa nog, gam Nařinah Yesus gařa qewa ospi peg. ⁴ Qeri ag katat aqarew aseksi deppeg ge, usihri danah arít bala ampir sonře sillah mak ole qerlagwa aseksa des. ⁵ As qe fařeksi nou méksi duk nuksi gatlagwa yeksi wan kittureksi deppeg ge, danah arít qe anes. “Ag danah gei fou de ge keřdi mousak danah dilag awenwa marisi? ⁶ Nug ewa os kawa. Nug mousan gam buliko asan. Nug Galili dessi keř eko anaran qe dahmores. ⁷ Nug anan, ‘Danah Bega hipunin danah ewlagwa meweg ker mawanakwa katulweg mousdig, gam deř kiamba

buliko asdig,' eko anan." ⁸ Qewa ge, ag Yesus anan ge bulieksi dahmoreg. ⁹⁻¹⁰ As qe Maria Makdalarer, Yoana am Maria Yems anig am as la os ole arié matmatwa ateg. Ag bulieksi matmatwari louw ateksi ge, Béгур ¹¹ qe am danahas la Yesus dimlamurdéw ole qe kunum ke' ke' ban qe anweg dueg. ¹¹ Gam ag as né aneg qe ulas né essi olag me' e ospi man. ¹² Gam sén Pita asko guko atko duk noko amnew matmat o' e owa now ge, lamén sapteksi meg ole qe ih qewa niewew pian. Peko ge, ke' ke' ban qeri dahmew te mew newew buliko louw atan.

Danah Arit Emeus Atakri Ihwa Yesus Pes

¹³ De' qewa ih Yesus dimlamdak danah arit os Emeus kappa atlasri ates. Yerusalemri Emeus atak ge ¹¹ kilomita sillah. ¹⁴ A até até ke' ke' Yerusalem ban qe kunum mariessa ates. ¹⁵ A qeri mariessa su'riessa atepes ge, Yesus nugégé dow ole arié ateg. ¹⁶ A pes, gam nug oun qe a olas ospi mouran. ¹⁷ Nug ko'rmatan, "A kitérinah né mariessa atsa?" A olasnah dow kilas nou mew aseksa des. ¹⁸ Danah os ge wénih Kliopas qe asko ko'rmoran. "Na Yerusalemri urina, gam na nagé té de' gane atan qewa ke' ke' ban qe ospi duen?" eko anan. ¹⁹ Anew ge, nug ko'rmatan. "Ke'rnah ban?" eko anew, a ko'rewa oksa anes. "Nasaretrer Yesusri

né mari'ru. Nug gagragsak na'ri ole né marian am ke' ke' san. Qewa ge, Tiwur amegwa am danahas amlagwa ole nug profet gagragsak ole. ²⁰ Gam pris dilag anqak danah am gumarak danah isanig ole o'rweksi ewlagwa meweg ker mawanakwa qeweg mousan. ²¹ Ig Israel nug ig kug owari buliko wigrigri onigwa niewew dahmoretu weiram. Gam qenan ih kawa, qeweg mousan am gei ole de' kiam ate, gam kite' ospi be. ²² Am as isangar os gei furwanah matmat nusigwa ateksi am bulieksi u'riyeksi seweg durnig new katat iqé. ²³ Ag Yesus ga'ra qewa ospi niewew piéw, gam Tiwurdi doup piatweg Yesus buliko asé eksa anap. ²⁴ Danah isanig os matmatwa ateksa ge, as anéw qe sillah ole Yesus ga'ra qewa ospi piap," eksa anap. ²⁵ Géri Yesus anan, "A dahmak kutuk ole. Profet dilag né yak algurer nie, gam ag nagur olag me' e ospi me. ²⁶ Ag pite dosi ge Kristus kug na'ri ene oko mousko tatam am buliko asko ge kamsahlak gun olewa darig?" eko anan. ²⁷ Am nug digumeko Mosesri am profet la kunum dilag Né yakwa nugégé nusig yeg qe kunum a dolasri nug digu kusuko ismatan. ²⁸ Ag kaw ateg ole qe mourak waneksi ge, Yesus nug kaw qe éru'ruko attigri san. ²⁹ Gam danah arit qe gagrag meksa anes,

“Na i ole ninig, keŕdi ene gattu mane am kem noko malwé,” eksa anes. Géri nug a ole nilagri louw ateg.³⁰ Ag ke lelagri arié dessi ge, Yesus beret os oko Tiwurdi kena sam elle unuqorko temko matan.³¹ Qere sew ge, usihri a amlas fur kougwew peksa olas mouran ge nug Yesus. Gam a sén qewa nug ospi peppes ole qeroŕan.³² A atété né mariiksa anes. “Ig ihwa uŕiyettu nug Tiwurdi Né yak digu kusuko marié ge kuŕunit koré,” eksa anes.³³ Géri a usihri aseksa ole Yerusalem bulieksa ates. Ateksa qewa ge Yesus Béгур 11 qe am leilgar la ole qagulweg piases.³⁴ Qewa ge aneg, “Meŕe! Naŕinah buliko asan am ole Pita gumurko wanew nug pian,” éksi aneg.³⁵ Am danah aŕit Emeusri qe a attowa keŕ keŕ ihwa san qe mariiksa am beret temko matew ge peksa olas mouran qeri anes.

Yesus Peg

³⁶ Sén ag né qeri marieppeg, Yesus nugégé gumarko doko olagwa qere asko delle anan. “Tiwur o maror ag ole dalag.”³⁷ Ag peksi ole dore piam essi olag faŕko nou man.³⁸ Gam Yesus anan, “Ag keŕdi faŕessi am olag aŕit ole de?”³⁹ Da ewel fél ole duŕfal ene pes. Da enan! Úŕwileksi pes, da dore os kawa. Keŕdi dore ge téhu am kéwsi ole kawa.”⁴⁰ Nug qere anko ge eweg am fég ole ismaran.⁴¹ Ag olag gamag

asewew dahmak kuŕum og, qewa ag olag meŕe ospi man. Qeri Yesus koŕmaran, “Ag kité lakri ewa os de te?” eko anan.⁴² Anew ge ag kaké aŕak os uksi moreg.⁴³ Morweg ge, nug oko ag peppeg ole lan.⁴⁴ Nug anaran, “Da ag ole dettu anarin. Mosesri Ŕo yakwa, profet dilag Né yakwa am Dewitri Kasi Yakwa dasil ane qe kunum meŕenah mou bérig,” eko anan.⁴⁵ Anko ge, nug Tiwurdi Né yak olag mourdigri sew dahmak asilag matlan.⁴⁶ Nug anaran, “Tiwurdi Né yakwa ane, ‘Kristus qe nug kug naŕi oko mousko am deŕ kiamba ge buliko asdig.⁴⁷ Danahas olag buliew Tiwur dowe doweg am hipunin asilag kusuqrigri né qe nug wénihwa danahas kunum agop ag Né Kena qe kusulag. Am qe Yerusalem digumelag,’ eko ane.⁴⁸ Ag qe ih keŕ keŕ ban peg qe kunum ole mariweg dues.⁴⁹ Da Mem né fagqan qe dimlamurko Koulli Gun méwi uŕirig. Am ag taun ewa ih daweg atew Tiwur gagragsak mardig,” eko anan.

Yesus Saw Kappa Atan

⁵⁰ Qe dimba Yesus béгур omlarew taun paŕweksi Betani mourak ateksi eweg sumko wittak maran.⁵¹ Nug wittak marewew Tiwur sumko oko tew minarko saw kappa atan.⁵² Géri ag Yesus binag méksi am olag gamag asak naŕiwa bulieksi

Yerusalem ateg. ⁵³ Am ag binag sumdéw.
Tiwur Lougwa dessi Tiwur